ALI MORA KRKA UMRETI?

REPORTAŽA IZ NIZOZEMSKE

SKRIVNOST DOKTORJA REINCHARDA

tovariš

19 14. maj 1965

CENA 100 DIN

Španska državljanska vojna

Tovariš urednik,

ob letošnji obletnici osvoboditve se bomo spomnili tudi španske državljanske vojne. Na RTV Beograd so imeli pred kratkim zanimivo oddajo v počastitev dogodkov v Španiji. Vodil jo je tovariš Bebler, kot gosta pa sta sodelovala neki rudar in profesor, španska borca in revolucionarja. Bebler je med drugim govoril tudi o »Balkanski brigadi«. Spomnil me je, da hranim doma en izvod »Nuestros Españoles«, Madrid 1937. V glasilu je natisnjenih tudi mnogo fotografij naših revolucionarjev, ki so sodelovali v španski vojni. Žal vsega, kar je zapisano v španščini, ne razumem, čeprav bi zelo rada vedela, kaj piše v članku »Nuestro Españoles« in »Nuestra Pasionaria«. Med drugim so objavljena tudi pisma, ki so jih pisali otroci in svojci borcem v Španiji. Morda bi ta dokument zanimal »Tovariša«? **MARIJA MRAVLJA,**
Sodražica.

Hvala za opozorilo. Glasilo, ki ga omenjate, bi nas seveda zanimalo, zato vas prosimo, da nam ga pošljete. V primeru, da ga neradi daste iz rok, pa vas vabimo, da ga prinesete sami v naše uredništvo.

Presenečenje

Tovariš urednik,

»Tovariš« z novim ovitkom, več stranmi in staro ceno je bil za bralce presenečenje. V 14. številki vaše revije mi je bila zelo všeč naslovna stran (deklica s štruco kruha, posneta na Žabjeku pri Trbovljah, op. ur.). Želel bi, da bi tudi v prihodnje objavili čim več takšnih fotografij, saj so marsikdaj bolj zanimive kot slike osebnosti, ki jih tako že vsi poznamo. Rad bi čestital tovarišu Kašetu, ker je res mojstrsko izbral motiv in sliko tudi tehnično odlično izdelal.

Pa še to: Moja žena je navdušena nad razširjeno rubriko »Trije hišni vogali«.

FERDO PAVEŠIĆ,
Sarajevo.

Upamo, da vas bomo lahko še večkrat razveselili z dobro naslovno stranjo. Žal pa je objava aktualnih slik, ki so vezane na reportažo v reviji, večkrat nemogoča zaradi tehničnih zmogljivosti naše tiskarne. S tem da smo začeli tiskati platnice v knjigotisku in na boljšem papirju, so namreč nastale težave, ker moramo material za te strani oddajati tudi po štirinajst dni ali mesec dni vnaprej.

Da ali ne

Tovariš urednik,

ko sem v eni zadnjih številk »Tovariša« prebral »Beograjski Waterloo«, sem vam pisal, da citirane besede Miće Orlovića niso točne. Moje dopisnice doslej še niste objavili, zato tudi ponovno pišem. Še vedno trdim, da Mića Orlović ni mogel reči: »Odgovor ni pravilen, poslušali nismo pete, ampak tretjo simfonijo »Eroico« . . ., ker glasbeni vložek v tej točki oddaje »Da ali ne« ni bil niti peta niti tretja simfonija, marveč uvertura Leonora (Fidelio). Še enkrat vas prosim, da pojasnite to netočnost.

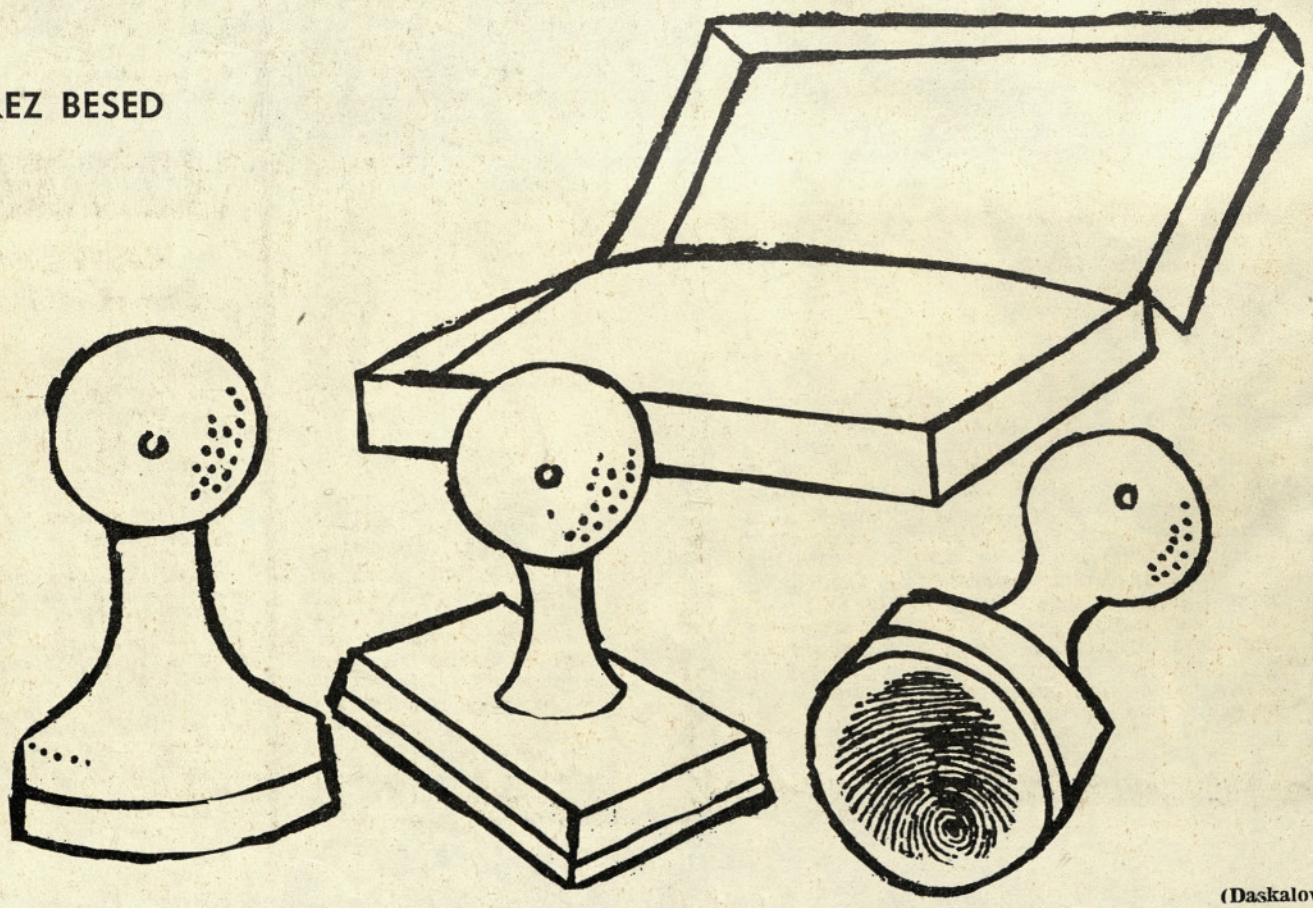
Ko sem prebral reportažo, sem imel občutek, da pisec članka oddaje ni gledal, ali pa jo je in ne razlikuje Eroike od Leonore in razen tega ni dobro poslušal Orlovića. Vsekakor mu pripisujejo besede, ki jih ta ni izrekel.

DR. JOŽE ČETINA,
Celje.

Še preden smo objavili vašo prvo dopisnico, je prišlo pismo. Razumeti morate, da je »Tovariš« tednik in ne dnevnik in da smo večkrat vezani na dolge roke.

Začetek našega članka je bil res nepravilen. V beograjskem televizijskem studiu so naši tekmovalki zaigrali odlomek iz Leonore, ne pa tretjo ali peto simfonijo Ludvika van Beethovna, kot je bilo razumljivo iz članka.

BREZ BESED

(Daskalović)

VI UREDNIKU - VI UREDNIKU - VI

Najstarejši naročnik

Tovariš urednik,

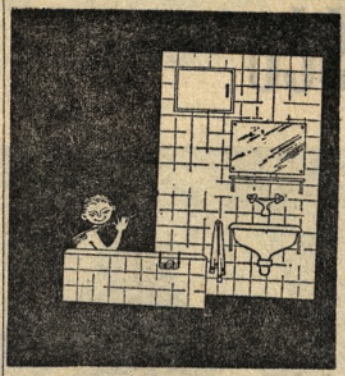
pred nekaj tedni sem bral v rubriki, ki je namenjena nam bralcem, pismo najmlajše »Tovariševe« naročnice. Ker pa sem jaz med vašimi najstarejšimi bralci, dovolite, da se še jaz oglasim.

»Tovariša« berem že, odkar je začel izhajati, saj sem eden tistih, ki smo leta 1945 glasovali za ime vaše revije. Prvo številko »Tovariša« je urejal Franček Drenovec. Uredništvo je bilo tiste dni v vili Grobelnik ob poti v Tivoli. Tam je namreč imel svoje prostore Tiskovni urad PNV Slovenije.

Vse številke »Tovariša« sem skrbno spravljal. Tudi prvo, kjer je bil na naslovni strani upodobljen jeseniški železar. Žal pa mi je celoten arhiv uničila elementarna nezgoda leta 1954.

PETER FAJFAR,
Brezje pri Tržiču.

Za opremo stanovanja

plošče:

MELANIT

plastični laminat
domači ultrapas

LESOMIN

melaminizirani lesonit

LESOMAL

emajlirani lesonit
izdelki:

LESONIT - ILIRSKA BISTRICA

PA ŠE RES JE

NAJVIŠJI DAN

Ob proslavi osvoboditve Ljubljane smo letos doživeli lepo presenečenje: ljubljanski urbanistični zavod nam je (v javno razpravo) podaril »Generalni plan urbanističnega razvoja Ljubljane (katalog in razstavo). Katalog, v katerem teče splošna in strokovna beseda o našem mestu nekoč, danes in jutri, ima za moto Župančičeve verze: *»Predaj se vetrovom, naj gre, kamor hoče! Naj srce se navriska in izjoče! Vendar mornar, ko je najvišji dan, izmeri daljo in nebeško stran...«*

Morda nas preseneča, odkod nenadoma urbanistom, ki so bili vseh teh dvajset let tako suvereni, toliko samokritičnosti in vneme za posipanje s pepelom? Mar se prav v teh verzih ne izraža trpko priznanje, da se je ljubljanski urbanizem dosedaj razvijal »predan vetrovom« in je šel »kamor je pač hotel« (ne da bi pri tem natanko vedeli, kdo se je »navriskal« in kdo »izjokal«...)

Vsekakor pa dejstvo, da šele dvajset let po osvoboditvi in v prav toliko letih naglega razvoja Ljubljane dobivamo v (razpravo!) generalni plan urbanističnega razvoja, kaže, da je tisti »najvišji dan«, ko bi moral »mornar« izmeriti to in ono, že davno minil. Sedanje opravičevanje za zamudo je žal le prikrivanje nepopravljivega! Vsi namreč več ali manj vemo, kaj se je v ljubljanskem urbanizmu v teh dvajsetih letih dogajalo... Če na primer delavec v tovarni pokvari izdelek, je zato kaznovan ali pa se mu vsaj pri plači pozna. Če pa urbanisti pokvarijo, če že ne celo mesto, ampak le njegove četrti, pa niso zato niti pokarani, kaj šele, da bi se jim poznalo pri plači.

Turški tabor je v Lokvi

Tovariš urednik!

V »Rdečem trikotniku«, kjer objavljate zanimivosti, ste v številki, ki je izšla 30. aprila, objavili pod naslovom »Turški tabor na Lokvah« nekaj podatkov iz zgodovine tega tabora. Rad bi vas opozoril na napake, ki se začenjajo že v naslovu: Tabor ni NA LOKVAH, temveč V LOKVI, -Lokevčani pa so LOKAVCI, ki se ponašajo z LOKAVSKIM, ne pa z lokevskim taborom. Krajevna imena nam resda povzročajo preglavice, toda prav za Lokev je bila bitka v časopisju že dobojevana. Če bi bil jaz reporter, bi se v nepoznanem kraju najprej pomenil z domačini in prisluhnil njihovi govorici, pa bi se izognil zamenjavi krajev Lokev na Krasu z Lokvami na Goriškem.

ALBIN MLAKAR
Ljubljana

Kuharski nasveti

Tovariš urednik!

Vesela sem, da ste »Tovarišu« povečali obseg in spremenili zunanjo obliko. Zdaj se mi ovitki pri spravljenih Tovariših vsaj ne bodo več trgali. Vem, da imate predlogov na kupe, toda jaz osebno bi želela čim več receptov mojstra Ivačiča.

SLAVKA PODLOGAR
Zagorje

Če redno zasledujete »Tovariša«, ste najbrž že opazili, da se mojster Ivačič oglaša z nasveti vsak teden.

Razburljivi televizijski quiz maraton se bliža kraju. Samo še nekaj oddaj in zvedeli bomo, kdo je zmagovalec, kdo osvajalec Srečka in milijonov. »Naši« — Kocijančičeva, Pasternjak in Štajnbaher so trenutno na drugem mestu z 12 točkami. V šestih oddajah so dvakrat »osvojili« Srečka in enkrat Ljutka. In v bodoče? Sreča je včasih hudo varljiva, zato lahko zanje le stiskamo pesti.

Foto: J. BELIN

VSEBINA

Prestare šale strička Sama	8
Ali mora Krka res umreti?	10
Amstelveenski zapisnik	14
Velika smučarija na Veliki Bajtariji	20
Skrivnost doktorja Reincharda	28
Gene Pitney verjetno letos poleti v Ljubljani	42
V Nürburgringu nič novega med dirkači	56

tovariš

ILUSTRIRANI TEDNIK »DELA«

Štev. 19. Leto XXI.
14. V. 1965

Glavni urednik:
MILAN ŠEGA

Odgovorni urednik:
SERGEJ EPIH

Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 3/II, tel 23-522/28 int 55. — Poštni predal 468 — Uprava Tomšičeva ulica 1, tel 23-522 int. 22 — Prodajni oddelek Titova 1, tel. 20-463 — Oglasni odd štev.: 21-896 22-457 — »Tovariš« izhaja vsak teden — Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo Posamezna številka stane 100 din, mesečna naročnina je 400 din. Za inozemstvo 500 din, letna naročnina 4800, za inozemstvo 6000 din. — Poštnina plačana v gotovini Žiro račun NB 600-11/1 167 — Izdaja in tiska ČP »Delo«

SVET

TANJUG AP AFP TASS ANSA REUTER PAP UPI MEN HSINHUA IIS

V ŽARIŠČU

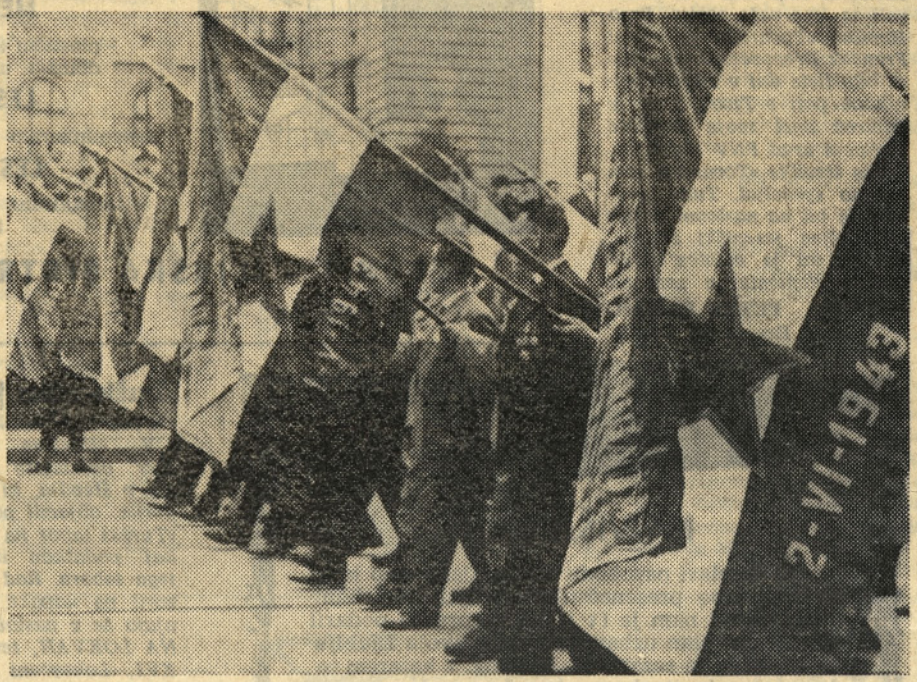
DOMINIKANA

Ameriška intervencija v Dominikanski republiki je kot bomba treščila v že tako naelektreno svetovno javnost. Ne toliko kot vojaška avantura Washingtona, ki ni bila prva marveč kot glasnik novega kurza v ameriški politiki, kurza, ki je vsebinsko drugačen od tiste politične smeri, ki je skupaj s pogledi XX. kongresa KP SZ na mednarodne probleme in ob koristnem in učinkovitem prispevku nevezanih držav postal temelj, na katerem se je počasi gradila stavba koeksistenčnega sveta. Predsednik Johnson je ob dominikanski krizi nedvoumno razložil jedro svoje politične misli, ki jo tudi imenujejo »johnsonizem«: Združene države si pridržujejo pravico, da na zahodni polobli z vsemi razpoložljivimi sredstvi intervenirajo, če bi grozila nevarnost, da se v kateri koli latinskoameriški deželi utrdi »komunizem«. Da je v mnogih latinskoameriških deželah kot »komunizem« ožigosano že najbolj skromno prizadevanje po reformah v smislu meščanske demokracije, so dokazali mnogi generalski in polkovniški puči, ki jih je State Department podprl proti ustavnim vladam prav v imenu obrambe pred »komunistično nevarnostjo«.

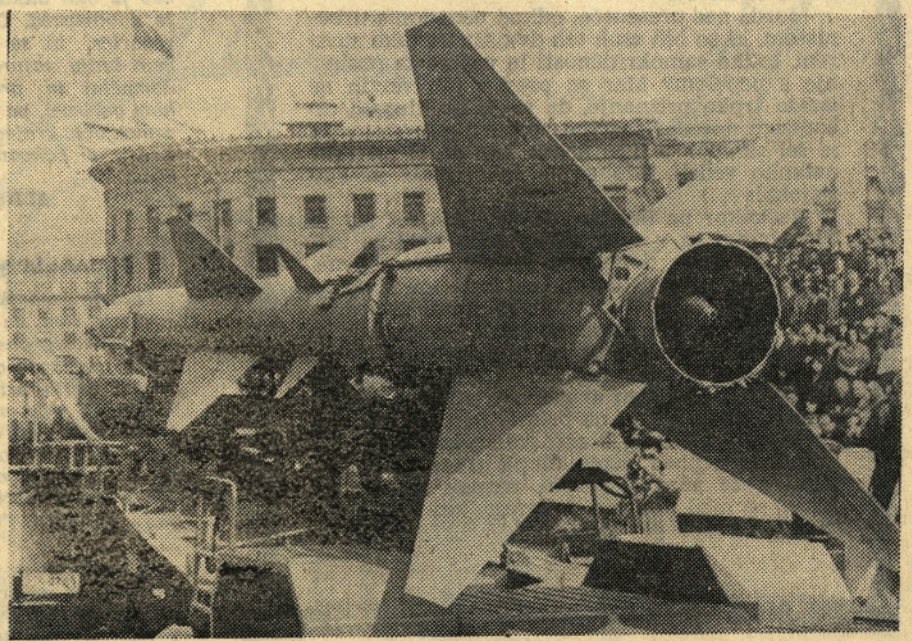
Razplet dogodkov samih v Dominikani je znan. Posebej pa gre poudariti odločnost, s katero so se spočetka domala vse latinskoameriške države uprle novi teksaški težnji, ki si jemlje za svoja vzornika prezidenta Theodorja Roosevelta in zloglasnega senatorja Roberta Tafta. Urugvajski delegat Velasquez je v varnostnem svetu prekinil ameriškega delegata Stevensona, ki je skušal opravičiti ameriško akcijo, in ga zavrnil: sleherna intervencija v notranje zadeve kake latinskoameriške države je v nasprotju z načeli Organizacije ameriških držav; podoben protest je prihajal tudi iz mnogih drugih prestolnic latinskoameriških držav.

Udarec je torej prišel tudi od tiste strani, ki so jo imeli v Washingtonu za »lojalno«. Kriza v Dominikani je odkrila, da tudi Latinska Amerika nima več razumevanja za »posebne ameriške interese«, pa čeprav so le-ti skrbno prekriti z naravnost ganljivo skrbjo za »demokracijo in svobodo«. State Department je našel polovični izhod iz močvirja, v katerega je zabredel: interameriške mirovne sile bodo zamenjale ameriško okupacijo Dominikane. Toda za ta načrt je z največjo težavo pridobil dve tretjini ameriških držav, rešitev sama pa je nemara samo začasna. Čilski zunanji minister je namreč izjavil: sedaj ne moremo več govoriti o reformi OAD, marveč samo še o njeni rekonstrukciji.

M. S.

Med vojaško parado, ki je bila na dan zmage v Beogradu, so nosili (zgoraj) vojaške zastave partizanskih enot. Poleg veteranov so korakali vojaki, rojeni leta 1945. — Veliko pozornost so vzbudile tudi protioklopne in protiletalske rakete (spodaj).

Josip Broz Tito

Francisco Caamano

Habib Burgiba

Boris Kraigher

TITO Od desetega do štirinajstega maja je predsednik Tito gost norveškega kralja in vlade. Ko je Titovo letalo pristalo na letališču norveške metropole, je predsednika in soprogo Jovanko ter Marka Nikezića s soprogo sprejel norveški kralj Olaf. Še isti dan je predsednik Tito položil venec na grob norveških patriotov, ki so jih ustrelili med drugo svetovno vojno.

PARADE V Beogradu je bila jubilejna, dvajseta vojaška parada. Udeležil se je je tudi predsednik Tito. Parade so bile tudi v Moskvi na Rdečem trgu, v Parizu na Elizejskih poljanah, v Pragi, Berlinu in drugod. Slovesne proslave osvoboditve v Pragi se je udeležil Veljko Vlahovič, ki je imel tudi govor. Akademije ob dvajsetletnici konca vojne v Berlinu se je udeležil tudi sovjetski ministrski predsednik Kosigin. V Berlinu je bila med 33 tujimi delegacijami tudi jugoslovanska, katero je vodil Boris Kraigher. Osrednja proslava osvoboditve je bila na Poljskem v mestu Wroclavu, kjer je govoril Wladislaw Gomulka. Ob dvajseti obletnici zmage je predsednik Tito dal izjavo, v kateri med drugim poudarja: »Ali ni analogije med tistim, kar se je dogajalo pred drugo svetovno vojno, in tistim, kar se dogaja danes v mednarodnih odnosih? ... Tej novi nevarnosti pa se lahko uspešno uprejo sile miru, ki so danes močnejše kot sile reakcije.«

PROSLAVE V Beogradu je bila slovesna seja obeh zborov ljudske skupščine, zveznega odbora SZDLJ in ZZB NOV. Na seji je govoril Koča Popović. V Ljubljani je bilo v novi športni dvorani zborovanje samoupravljavcev. — Udeležilo se ga je 6500 ljudi. Govoril jim je tovariš Edvard Kardelj, ki je poudaril, da »je samoupravljanje osnovna pridobitev socialistične revolucije«. V Ljubljani so odprli spominski park padlih borcev in talcev na Žalah. Ob otvoritvi je govorila Vlasta Svetinova, ki je bila pred 20 leti sekretar okrožnega odbora OF. Petega maja je bila v ajdovski kinodvorani proslava obletnice ustanovitve prve slovenske vlade. Govoril je sekretar CK ZKS Viktor Avbelj.

DOMINIKANA Dve vladi sta sedaj v državi, vendar nobena še ni mednarodno priznana. Na čelu prve je polkovnik Francisco Caamano, kateremu je Juan Bosch odstopil svoje mesto zakonito izvoljenega predsednika. Vlada je sicer prevratniška, a legalna. Druga vlada je »vojaška« in nelegalna. Na čelu ji je general Imbert, eden izmed preživelih atentatorjev na Trujilla. Vse kaže, taka je želja OAD, da se bosta obe vladi pogajali. Ameriške čete se še množe. Prav tako se množe protesti v vseh ameriških državah.

VIETNAM Še in še bombardirajo Američani Severni Vietnam. Diplomatska aktivnost je v slepi ulici. Novi odredi padalcev so prispeli z otoka Okinawe v Južni Vietnam. Američani bi radi še pred začetkom velikega deževja dosegli odločilnejše uspehe, kajti deževje bo nepristranski zaveznik osvobodilnega gibanja.

BURGIBA V arabskem svetu je vzbudil veliko zamero tuniški predsednik Burgiba. Po vrnitvi z daljšega potovanja po arabskih in drugih deželah je konkretno (in prvič po vojni z arabske strani) predlagal neposredna pogajanja med arabskimi državami in Izraelom za rešitev palestinskega vprašanja. V svojem govoru v Jeruzalemu je Burgiba dejal: »Pustimo orožje, naj politiki gledajo raje visoko in daleč!« Zaradi svojih stališč je tuniški predsednik deležen ostre kritike vseh arabskih vlad. Očitajo mu odmik od skupnih arabskih stališč, podpiranje zahodnega pritiska na arabske države in neugodno vplivanje na spor med arabskami državami in Zahodno Nemčijo. Stvar se je tako zaostrila, da je prišlo do demonstracij pred tuniškimi ambasadami in do odpoklica nekaterih ambasadorjev.

KRAIGHER Med obiskom Borisa Kraigherja, podpredsednika Zveznega izvršnega sveta, v Nemški demokratični republiki so dosegli soglasje o sodelovanju v industriji, o razširitvi blagovne izmenjave in o sodelovanju na znanstvenem in tehničnem področju. Boris Kraigher se je udeležil sprejema pri Walterju Ulbrichtu.

DE GAULLE Zadnji teden je francoski predsednik precej jezil svoje zahodne zaveznike. Obsodil je ameriško invazijo v Dominikanski republiki. Pozabil je čestitati Bonnu ob desetletletnici neodvisnosti Zvezne republike Nemčije. Zahodni Nemci so se še posebej ujezili, ker so čestitke prejeli od Johnsona in od Stewarta. V svojem govoru ob dvajsetletnici zmage je ameriški predsednik Johnson poudaril zahodno zavezništvo, vendar je dejal: »Ostali bomo skupaj, kolikor je to mogoče. Kolikor pa bi se eden ne mogel priključiti našim skupnim stremljenjem, to ne bo oviralo drugih.« Ni skrivnost, na koga je letel grenak občutek.

PODATKI Jugoslovanski zavod za produktivnost dela je izdal zanimivo knjigo, sestavljeno le iz številk in tabel. Vsebina: primerjava brez komentarjev! Na primer: ameriški delavec naredi v enem letu 2383 parov čevljev ali za 102% več kakor jugoslovanski delavec v istem času; delavec v ČSSR za 96% več, v DDR za 38% več, na Madžarskem za 13% več, v Italiji za 28% manj itd.

PRIMERNO SKRIVALIŠČE
DJOKO NINKOVIĆ, Oslobodjenje

ŠPORT V ŽARIŠČU

27000 udeležencev

Tradicionalne športne manifestacije IX. pohoda »Po poteh partizanske Ljubljane« se je tokrat udeležilo rekordno število ljudi — 27.000. Samo v disciplini množičnega pohoda je nastopilo okrog 1.400 ekip, ki so demonstrirale predvsem vztrajnost, voljo in tovarištvo. Med množico nastopajočih, od atletov in atletinj do srednješolske mladine in borcev veteranov, so se posebej izkazali tudi naši najmlajši. Ko pa je bil napor le prehud, so pionirji zlezli na ramena svojim starejšim tovarišem, ki so jih prinesli na cilj (glej sliko).

Po tekmovalnih progah okrog Ljubljane, ki so bile dolge po pet, deset, petnajst in petindvajset kilometrov, smo tudi tokrat — devetič zapored — videli enkratno športno in spominsko demonstracijo vzdržljivosti, množičnosti in tovarištva.

Med 46 moškimi ekipami so v malem maratonu (25 km) zmagali atleti Ljubljane, med štafetami ženskih mestnih reprezentanc so bile najhitrejše Zagrebčanke, v štafetnem teku mestnih reprezentanc na 3x5000 metrov so bili najboljši Celjani z znanim atletom Važičem na čelu, med srednješolci dijaki šentviške gimnazije, itd. itd.

Mrzlično pričakovanje in najrazličnejša ugibanja pred nedeljskim srečanjem obeh najboljših slovenskih nogometnih enajsteric Maribora in Olimpije se stopnjujejo iz dneva v dan. Najvnetejši pristaši obeh moštev že napovedujejo končni rezultat tega derbi srečanja, ki posebno za Ljubljančane lahko pomeni vse ali nič, Mariborčanom pa samo prestiž... Vse napovedi, da bodo Mariborčani bratsko prepustili obe točki Olimpiji, so neumnost in neodgovorne izmišljotine nešportnih navijačev. Najbolj zgovoren dokaz, da se goli in točke med obema revaloma ne delijo za zelenimi in drugačnimi mizami, so izidi medsebojnih srečanj obeh enajsteric v preteklosti — vse ostalo pa bomo videli v nedeljo v mariborskem Ljudskem vrtu.

NAGRADE ZA SEDMO ODDAJO »DA ALI NE«

1. nagrada – Enotedensko bivanje za dve osebi ali dvotedensko za eno osebo v gostinskem obratu Žusterna hotela Triglav v Kopru od 1. oktobra dalje

2. nagrada – Električni gramofon »Nama« Ljubljana

3. nagrada – Brivski aparat znamke Remington

KADITI PREPOVEDANO!

ŠALJIVCI V TOVARNI VŽIGALIC

Ob svojem osebnem jubileju, že tretji preluknjani obleki in kakih desetih »sitastih« srajcah, kar je rezultat na pogled povsem nedolžnih varnostnih vžigalic, bi predlagal, da pričnejo tovariši iz tovarne Drava misliti na to, da bi svoje proizvode prodajali raje

v puškarnah in na sejemskih stojnicah skupaj s pasjimi bombicami, raketami in podobnimi rečmi, obenem pa naj bi pričeli z izdelovanjem zaresnih vžigalic.

NOVA NA-MA

V sredo sem se slučajno znašel v novi veleblagovnici NA-MA, kjer imajo tudi lepo urejen BIFE. Pri blagajničarki sem naročil borovničev sok — nakar mi je odvrnila, da tega nimajo, oziroma, da nimajo sploh nobenih sokov.

»Pa mi dajte biter s sodo.«

»Tega tudi nimamo.«

»Krasno, pa mi dajte eno kavo s smetano.«

V tem je zmanjkalo električnega toka.

»Kave ne morete dobiti, ker ni toka.«

»Kaj pa sploh imate?« sem vprašal. »Kislo vodo,« je duhovito odgovorila.

Raje sem odšel, da ne bi doživel še kaj kislega. Stopil sem na tekoče stopnice, ki peljejo navzdol. Na pol poti so se stopnice ustavile.

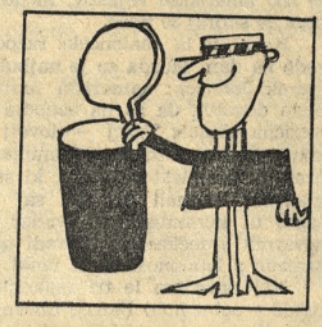
Bil je to kisel začetek nove veleblagovnice . . .

MALOMARNOST

Pred kratkim nas je uprava ljubljanskega kinematografa »Komuna« spet počastila z eno izmed svojih vedno pogostejših specialitet. Tik pred prvomajskimi prazniki so predvajali dokumentarni film o Beogradu. Težko bi bilo reči, da je film slab, še teže pa, da je dober; pač standardni proizvod naših dokumentaristov. Kar je zbodlo v oči, pa je bil konec filma: konča se namreč že leta 1959 in vse besede in posnetki o Novem Beogradu so omejeni v glavnem le na maketo. Film je torej star in kot tak kinotečen in ga vsekakor ne sodi predvajati za »najširše občinstvo«, pa čeprav celo v počastitev (?) prvomajskih praznikov. Čudno je, da uprava kinematografa »Komuna« ne more kje zaslediti kakih bolj novih dokumentarnih filmov, saj je bil letošnji festival tako rekoč pred kratkim. Ker to ni prvi pojav, si lahko mislimo, da je odnos uprave do občinstva, če ne drugega, pa vsaj hudo malomaren.

BELA LJUBLJANA

Zanimivo bi bilo zvedeti, koliko fonov »proizvede« ena operacija ljubljanske ekipe za odvoz smeti. V njihovo delo je namreč vključeno glasno vlačenje smetnjakov iz vež na pločnik, še bolj glasno po-

stavljanje smetnjakov na stojala avtomobilov, udarjanje pri izpraznjevanju in končno še zmagoviti finale, ko uslužbenci »Snage« po končanem delu vržejo smetnjak čim dlje po pločniku. Strokovnjaki se žal s tem problemom koncerne glasbe ob najbolj zgodnjih jutranjih urah še niso pozabavali. Zato pa se tembolj »zabavajo« vsi tisti, ki morajo te izredne virtuoze poslušati.

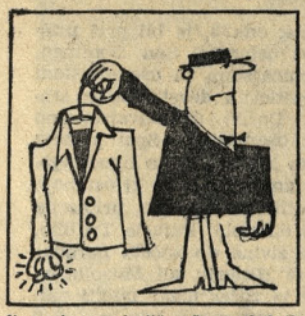
AKROBATIKA NA POKOPALIŠČU

Bila je nedelja. Lepa, sončna aprilska nedelja, ko so Ljubljančani obiskovali svoje drage pokojnike na Žalah . . .

Nenadoma je pridrvel avtomobil. Volkswagen z registrsko tablico Lj 31-10 je urno potegnil mimo vhoda na pokopališče, kjer je na veliki tabli zapisano, da je vstop na pokopališče dovoljen samo pešcem. Najbrž se je hotel izkazati z veliko mero poguma in jo je zato ucvrl naravnost skozi glavno alejo pokopališča. Kaj zato, če se je mimogrede obregnil ob kak nagrobnik ali celo grob, svoj pogum ali predrznost, razumite to, kakor hočete, je pač dokazal.

USNJENI CENIK

Zares trdo kožo ima cenik v kemični čistilnici Etilen ekspres v Ljubljani. Zadnjič sem veselo ugotovil, da piše na njem tudi nekaj o tem, da dobri ljudje, ki so ga obesili na steno, čistijo tu-

di usnjene suknjiče. Že naslednji dan sem prikorakal, otovorjen s takšnim suknjičem, čakal morda uro — čakal na razlago, da usnjenih suknjičev ne jemljejo v čiščenje.

Sedaj od časa do časa še stopim v čistilnico, takole mimogrede, da vidim, če je cenik še vedno tako trdoživ.

BREZ ZAMERE

Na Vrhniki se gredo turizem. Sicer plakate, s katerimi obveščajo občane o izletih, ne napišejo v najbolj pravilni slovenščini, toda tega jim Cankar prav gotovo ne bi zameril. Bolj bi ga jezilo, če bi moral na avtobusni postaji čakati kar zunaj. Zgradili so namreč majhen steklen paviljon, v katerem naj bi potniki čakali avtobuse in se zavarovali pred dežjem in mrazom. Ta paviljonček pa je pogosto zaprt, najraje takrat, ko je že noč, ko dežuje in ko piha veter. Ali so ga postavili zaradi reklame ali pa celo za uporabo?

TONČKA BOŽIČ

Tončka Božič živi v Kopru in je raznašalka časopisov. Vsak dan mora vstajati zgodaj zjutraj in premeriti sto in sto stopnic. Dvesto do tristo časopisov mora vsak dan vreči v nabiralnike, zatakniti za kljuke . . .

»Rada opravljam to delo,« pravi sama, »tako lahko večino dneva preživim pri otrocih. Tri imam, dva že hodita v šolo, najmlajši pa ima šele pet let.«

Vprašali smo jo, kaj ji pri delu povzroča največ težav.

»Jezim se, kadar je treba pobirati naročnino. Včasih moram k nekaterim strankam tudi po večkrat, ni jih doma ali se skrivajo, ker nimajo denarja. Takrat mi je nerodno, kot da bi pobirala denar zase. In to so vsak mesec isti ljudje, zdi se, da se ne morejo znebiti svoje grde navade.«

Tončka je šele nekaj let v Kopru. Preselili so se s Štajerskega, ker je mož dobil delo v pristanišču. Sedaj se je privadila novemu okolju in skoraj ne bi šla več iz Kopra.

V teh dneh se Tončka z žalostjo spominja dogodkov pred dvajsetimi leti. Zadnji dan pred osvoboditvijo so ji ubili očeta.

»Takrat je življenje vse naše družine viselo na nitki. Nemci so hoteli izrabiti še zadnji dan za maščevanje.«

Potem mi pripoveduje o povojnih letih, želela si je v šolo, pa ni bilo denarja. Vmes se ji misel vedno znova ustavlja pri otrocih. Rada bi jim dala vse tisto, česar sama ni imela. **E. K.**

PRIROČNIK O POTRESIH

V zbirki »Planet« (Cankarjeva založba) je pred kratkim izšlo zelo zanimivo delo: dr. Vlado Ribarič, eden naših vodilnih seizmologov, je napisal knjigo **»Zemlja se je stresla«.**

Delo ima več takih značilnosti, zaradi katerih je njen izid še pomembnejši in bo vsekakor našlo veliko zelo pozornih bralcev. Napisano je tako, da je razen nekaterih izključno strokovnih poglavij v celoti sprejemljivo za najširši krog bralcev.

V knjigi najdemo pravzaprav odgovore na vsa vprašanja, na tisoč »zakajev«, kako potresi nastanejo, kakšne vrste so, kako jih merimo, opazujemo in pa seveda zanimivo zapisana kronika potresov s seznamom vseh največjih in znanih v zgodovini.

Posebno poglavje, ki mu dr. Ribarič seveda ni mogel posvetiti prevelike pozornosti, pa se nanaša na potrese in graditeljstvo. Tu skuša odgovoriti na nekatera vprašanja, ki so posebno ob potresu v Skopju postala tako rekoč čez noč aktualna. Ne le zaradi skopske tragedije, temveč predvsem zaradi Ljubljane same. Stolpnice ali nizke hiše? Kako graditi? to so vprašanja, ob katerih se mnenja strokovnjakov nekoliko razlikujejo. Eno pa drži: »Razen v nekaterih deželah, ki imajo visok standard, velike ekonomske in tehnične možnosti in ljudi, ki se dobro zavedajo, kako velika je njihova odgovornost za življenje in imetje človeka, ne najdemo v potresnih področjih drugih držav kakšnih bistvenih ukrepov za zaščito prebivalstva.« Komercializirano graditeljstvo tudi pri nas težko pristane na to, da bi bile gradnje za kako četrtino dražje, pa zato bolj ali povsem odporne proti potresom. Obravnavanje tega problema vsekakor prispeva k tehtnosti in vrednosti celotnega dela.

Na koncu ne manjka niti desetih zapovedi, kako ravnati ob potresu, podatki o najnovejših raziskavah in še seznam seizmološke literature.

DK

KAJ DELAJO

Prestare šale stržka Sama

Okrog dva tisoč ljudi je dosedaj izgubilo življenje v neredih, ki so zadnje dni aprila izbruhnili v Dominikanski republiki. Prizorišče dogodkov, vojaških in diplomatskih, je bilo glavno mesto te države — San Domingo.

Bolj kakor sam prevrat je svet presenetilo in začelo zanimati naglo posredovanje ameriške vojske, katere ladjevje se je tako rekoč v trenutku znašlo v dominikanskih vodah in neovirano izkrcalo mornariško pehoto na kopno. Prihod tuje vojske je Hispaniola, katere del je Dominikana, videla v svoji zgodovini že velikokrat. Iz takih prihodov je pravzaprav sestavljena vsa zgodovina otoka.

Krištof Kolumb, ki je leta 1492 otok odkril, je bil prvi prišlek. Štiri leta kasneje je njegov brat ustanovil San Domingo, prvo mesto ameriške celine. V sedemnajstem in osemnajstem stoletju pridejo Francozi, v prvih desetletjih devetnajstega stoletja Dominikana postane neodvisna. Doživi dvaindvajsetletno okupacijo sosednjega Haitija, se spet osamosvoji. Spet pridejo španske čete, ki pa se natanko pred sto leti dokončno umaknejo. Leta 1916 Dominikano prvič okupirajo ameriške čete, ki ostanejo tam celih osem let. Za seboj puste politično mlakužo, primerno za ribarjenje v kalnem. Na oblast se dokoplje Rafaele Trujillo, ki se je bliskovito povzel od gonjača živine do »očeta naroda« in nasilnika, ki je bil enakovreden le Hitlerju ali Musoliniju. V nekaj desetletjih svoje vladavine je ta »oče« uspel pobiti najmanj 15.000 svojih sinov; državo pa je spremenil tako rekoč v svojo privatno lastnino, on in njegovi sorodniki so posedovali večino vseh naravnih bogastev države.

Koncem maja bodo minila štiri leta, odkar je atentat na osovraženega Trujilla uspel, razmere so se začele premikati na bolje. Po nemirih in neredih so koncem istega leta le oklicali splošne volitve, Dominikana je dobila svojo demokratično izvoljeno vlado, predsednik republike pa je postal pisatelj Juan Bosch, ki je petindvajset let preživel v pregnanstvu. Septembra 1963 pa je moral Juan Bosch spet zdoma, desničarski generali so izvedli nov prevrat in prevzeli oblast. Spet so uvedli trujilizem, čeprav brez Trujilla.

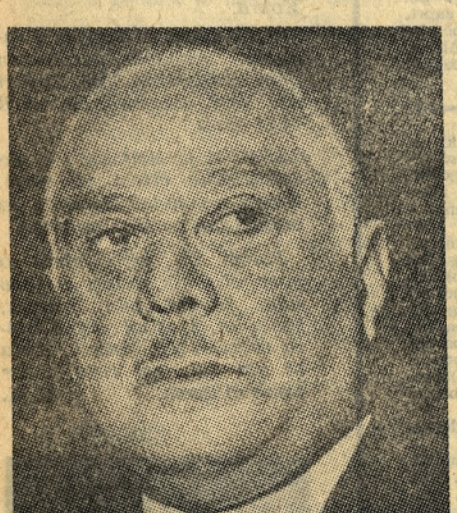
Dogodek, ki se je končal koncem letošnjega aprila v zgodovino Dominikanske republike, pomeni poskus, da se s prevratom spodkoplje vojaška junta in spet vzpostavi zakonita oblast. Skupaj istočasno z nastopom prevratnikov proti vojaški diktaturi se je začel tudi nastop Američanov. Brez uvoda in brez prave diplomatske predpriprave so se Američani izkrcali ter dosegli, da se je prevratniško gibanje oslabilo, sile prejšnjega režima pa so se okrepile. Ameriška mornariška pehota je v mestu okupirala »nevtralno področje«, kakih 25 kvadratnih kilometrov veliko površino San Dominga. Znotraj tega področja se nahajajo ambasade vseh ameriških dežel. V manjših incidentih, ki so jih imele ameriške čete s prevratniki, je padlo 6 ameriških vojakov, 49 pa je bilo ranjenih.

Položaj je še vedno zelo negotov, čeprav so se prevratniki utrdili v mestu, skupščina pa je izvolila novega predsednika, Francija Caamana, ki ima pod orožjem — po nekaterih podatkih — trideset tisoč ljudi. Seveda je oblast novega predsednika omejena pravzaprav le na tiste dele glavnega mesta, ki niso vključeni v ameriško »nevtralno področje«. Ostali deli države pa so še vednov rokah vojaške junte.

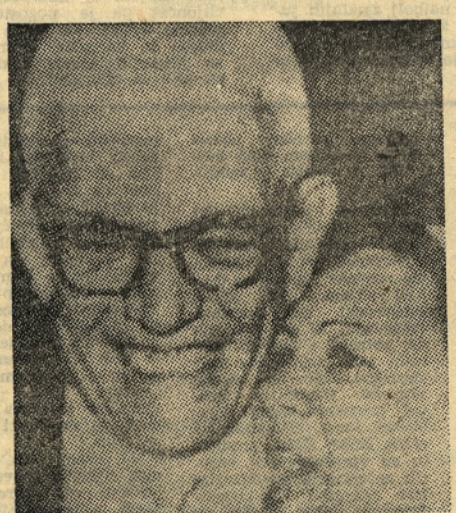
Kaj je pravzaprav najbolj pripomoglo k ameriški odločitvi, da tako naglo posežejo po skrajnem sredstvu, vojaški okupaciji suverene države? V začetku so bili sami polni trditev, da je zaščita tujih državljanov (ameriških in drugih), edini cilj te vojaške akcije. Toda tega razloga ni nihče jemal dovolj resno. Sovjetski zastopnik v OZN je na zasedanju Varnostnega sveta dejal, da bi za zavarovanje in evakuacijo teh ljudi zadostovalo že 500 ameriških vojakov, medtem ko so jih dosedaj poslali na otok že skoraj 30 tisoč.

Ko se je ta »balonček« razpočil, so Američani le prišli z besedo na dan. Morda se je najbolj »precizno« izrazil že sam predsednik Johnson: »Ameriški narodi ne morejo, ne smejo in ne bodo dovolili, da se na zahodni polobli vzpostavi še ena komunistična vlada!« Torej — dovolj nam je ena Kuba! Pravljico o komunističnem značaju dominikanskega prevrata so si izmislili prevneti ameriški ogleduhi, ki so ugotovili, da je prevrat komunističen! Priznali so, češ saj vemo, da prevratniško gibanje samo ni komunistično, vendar pa v njem deluje najmanj 50 nevarnih »rdečkarjev«. Zaradi te petdeseterice so potem poslali armado z letalonosilko in tanki.

Naj navedem le tri reakcije, ki osvetljujejo vso stvar tako rekoč v polni luči: Danski dnevnik »Politiken« je zapisal: V uradnem slovarju ameriške vlade je beseda s v o b o d a zamenjana z besedo — p r o t i k o m u n i z e m !« Pariški radio je pripomnil: »Američani imajo za komunistično že vsako gibanje, ki ima kakršnekoli družbeno reformatorske težnje . . .« Newyorški »Ti-

RAFAELE TRUJILLO — njegova temna senca je še prisotna v življenju dežele.

JUAN BOSCH — dober pisatelj, priljubljen predsednik, premalo odločen politik.

ELIAS WESSIN — predvsem general, ne nepriljubljen, a vedno odločen za vsak puč.

Stara slika: veselje, ko je bil Juan Bosch pred leti izvoljen

mes« je razčlenil: »Kubanska izkušnja je v Washingtonu porodila občutek negotovosti pred kakršnim koli levičarskim vplivom v Latinski Ameriki. Taka zaskrbljenost je seveda razumljiva, vendar pa ni potrebno panično kazati svojo moč, če se kje pokaže kak znak komunistične infiltracije. Zaradi nekaj komunistov pač ne sodi uporabiti ameriških čet in podpreti skrajno desničarski režim v deželi, ki še vedno nosi brazgotine diktature zloglasnega Trujilla!«

Medtem ko je le Velika Britanija brez rezerve »podprla in razumela« ameriški »izlet«, pa so se po vsem svetu oglasili ogorčeni protesti. Največ seveda v sami Latinski Ameriki, kar je našlo svoj odmev tudi na posebnem sestanku Organizacije ameriških držav (OAD). Kljub temu da je Johnsonov vpliv le prevladal nad odločitvami organizacije, vendar pa ta prevlada še zdaleč ni bila popolna.

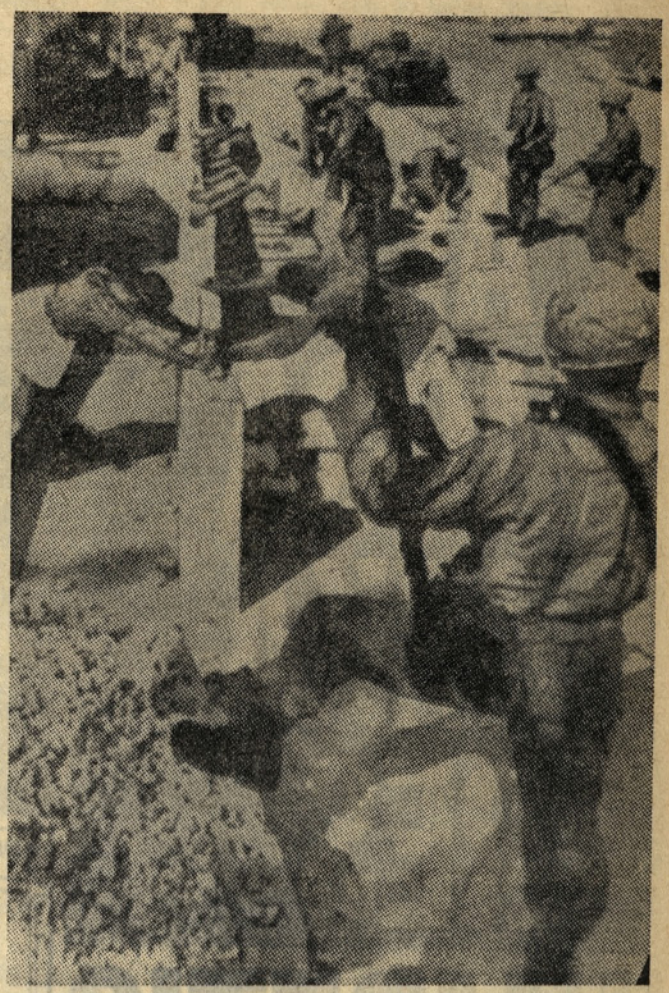
Najprej so ustanovili petčlanski odbor, ki je odšel v Dominikano ter dosegel, da so prevratniki in generali pristali na prekinitev ognja. OAD je potem sprejela še resolucijo o ustanovitvi »medameriških oboroženih mirovnih sil«, ki naj bi zamenjale ameriške čete v Dominikani. Za resolucijo je glasovalo 14 držav, pet pa jih je bilo proti (Mehika, Čile, Peru, Ekvador in Urugvaj). Omenjena peterica vztrajno trdi, da je s to resolucijo razveljaven 15. člen listine OAD, prepoveduje »vsako intervencijo in iz kakršnih koli vzrokov«. S tem sklepom dominikanska afera preneha biti le dominikanska, temveč postaja vseameriška.

Reakcija na dominikansko afero je bila v svetu morda celo ostrejša, kakor so Američani pričakovali. Britanska vlada je edina v celoti, brez rezerve in z razumevanjem sprejela »ameriško dejstvo«. Sovjetska zveza je zahtevala sklicanje Varnostnega sveta, na katerem je francoski zastopnik obsodil akcijo ZDA in zahteval umik ameriških čet z otoka. Prav neprijetno je bilo, ko je Varnostni svet objavil še uradni dokument s seznanom petinosemdesetih vojaških intervencij ZDA med letoma 1812 in 1935. Počasi se je pričelo uresničevati, kar je dejal komentator TASS: »Ameriška ‚dolga gorjača' postaja bumerang za politiko Washingtona!«

Seveda pa ima vsa afera tudi svoj ekonomski aspekt. Dominikana je poljedelska država, kjer se s kmetijstvom peča 80 % prebivalstva. Večina zemlje je v rokah veleposestnikov Pridelujejo predvsem sladkorni trs, pa še kavo, tobak, kakao, banane, riž, koruzo... Tri četrtine proizvodnje sladkorja je v rokah ameriških družb, polovica celotnega izvoza dežele je usmerjeno v ZDA, ameriške družbe so v republiki investirale nad 130 milijonov dolarjev. Tudi zaradi vsega tega je ameriška mornariška pehota pohitela na Hispaniolo, tudi zaradi tega jim ne bi bil všeč noben režim, ki bi s svojimi reformami skušal kakorkoli načeti ameriške gospodarske položaje v Dominikani.

Kako se bo stvar iztekla? »V mračni megli konflikta in nasilja, revolucije in zmede ni lahko najti jasne in nezamegljene resnice,« tarna ameriški predsednik Johnson in pravzaprav niti v tolažilne namene ne napoveduje kako rešitev. Bolj kakor za samo ureditev dominikanskih razmer gre Američanom za odmev, ki ga je akcija naredila v svetu, še posebej pa v Latinski Ameriki. S politiko sile pa celotnega problema prav gotovo ne bodo rešili, ker problem presega okvire odnosov med obema državama. Dominikanska kriza dobiva dimenzije krize v odnosih med vsemi državami »zelene« celine.

D. K.

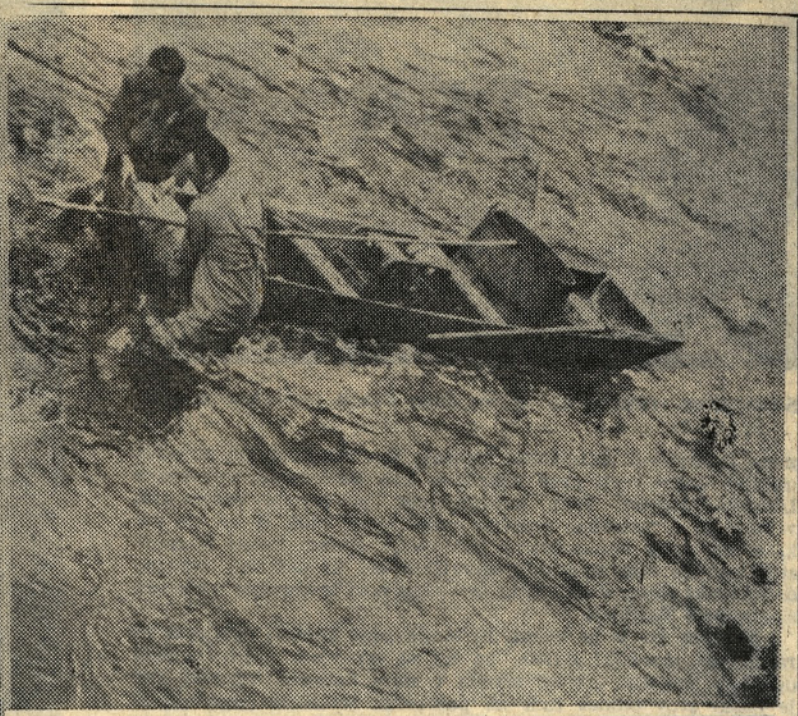

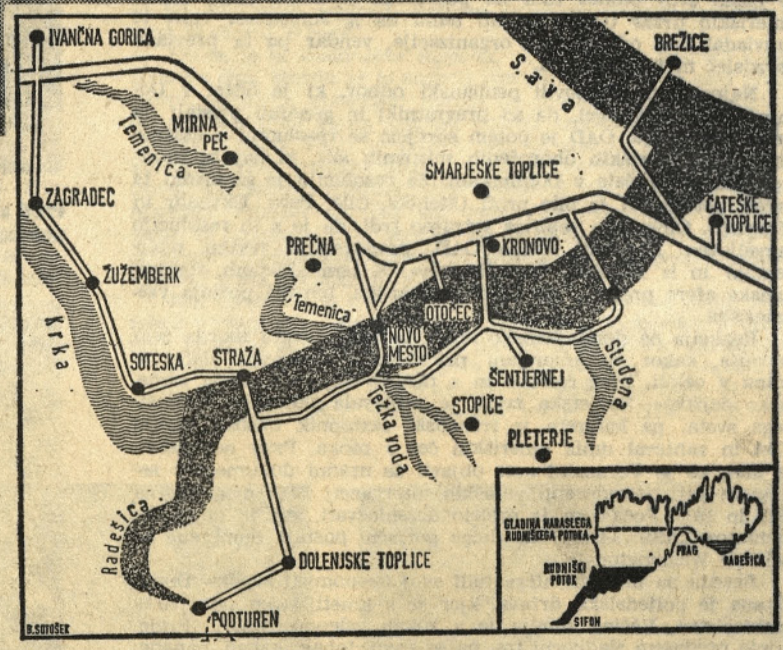
Pred ambasado ZDA ujeti prevratniki so ure in ure ostali v takem položaju, ki se je zdel ameriškim padalcem najbolj nenevaren.

Ulice mesta San Domingo so se za več dni spremenile v bojno polje. Pouličnі boji med skupinami še niso povsem ponehali.

ALI MORA KRKA RES UMRETI?

Od Roga do Save, točneje od Podturna do Čateških Toplic, sta Radešica, komercialna reka, kjer je dovoljen ribolov vse leto, in Krka, na kateri gradijo Dolenjci svoje upe za turizem — ogroženi. Po nalivih reki spremenita barvo in po vodi plavajo premogovi drobci.

Pokrajina je bežala kot na filmskem traku. Pred menoj je bila pusta asfaltna cesta, ki se je vlekla v nedogled. Okoli mene pa se je prebujalo življenje. Pisane spomladanske barve travnikov, polj, gozdov; kmet, ki je spet privlekel na dan stari plug in zaoral brazdo v njivo. Zelenkasta Krka, ovita v vzbrstelo grmičevje, zidanice, obdane s sivino brajd, ki še niso vzklile v novi pomladi.

Dolenjska! Dolina gradov, dolina Krke, dolina idile . . .

Idile, ki povzroča Dolenjcem mnogo skrbi. Zato, ker njihova reka kliče na pomoč. Zato, ker Krka umira!

Ob Radešici in Krki dan za dnem vidimo navdušene ribiče, ki prihajajo ribarit z vseh vetrov, celo iz tujine. Domov odhajajo zadovoljni, saj je plen vedno obilen. Vendar zdaj umazanija, ki ogroža reki ob nalivih, grozi tudi ribištvu. Zarod, ki so ga včasih vlagali v reki, zdaj v umazaniji umira. Lipan, ki ga je bilo v teh vodah včasih veliko, se je že popolnoma umaknil ali izumrl. Strokovnjaki so izračunali, da je v Radešici zaradi odplavin iz Roga že zdaj škode za preko 3,000.000 din.

V fičku, ki je brzel pred menoj, sta skozi zadnje okno kukali dve ribiški palici. Zamikalo me je, da bi pognala za njim. Kar tako, iz radovednosti.

Ustavili smo se v Podturnu. Ribiča sta urno zlezla iz avtomobila, pobrala prtljago — in že sta izginila za prvim ovinkom.

»Vsak dan prihajajo k nam z vseh vetrov,« je v gostilni pri Štrausu pripovedovala prijazna gospodinja. »Radešica ima to prednost, ker je komercialna reka in je tu ribolov mogoč skozi vse leto. Toda kadar je voda umazana...«

Umazana? Začudeno sem jo pogledala, saj je bila Radešica vendar kristalno čista.

»Kaj ne veste? Dolenjci imamo že nekaj let hude skrbi, kaj bo z našo Radešico, Krko, ribištvom, gospodarstvom... Ste bili v Dolenjskih Toplicah? Le pojdite tja in prosite za kozarec vode!«

V Dolenjskih Toplicah so mi postregli s kislo vodo.

»Že deset dni sem tu na zdravljenju, pa še nisem dobila kozarca navadne vode,« je povedala znanka pri sosednji mizi.

Odprlo se je novo poglavje dolenjske idilike in začelo se je zapletati.

Niko Pavlič, predsednik dolenjske turistične zveze, je bil zaskrbljen:

»Konec leta 1962 smo prvič opazili, da je dobila Radešica v Podnartu čudno umazano barvo. Po njej so plavali premogovi drobci. Umazanijo je ponesla s seboj v Krko. To se je potem začelo ponavljati ob vsakem večjem nalivu. Zdaj je vedno huje. Radešica prinaša v Krko vedno več gline, pomešane s premogovim prahom. Krka, ki sodi med naše najlepše in najbolj čiste reke, pa izgublja svojo čudovito barvo. Če bo Krka črna, lahko rečemo, adijo turizem. Le kdo se bo hodil odpočivat v umazanijo?«

Pripovedoval je še o tem, koliko so v zadnjih letih vložili v turizem in kako se jim zdaj, ko je usoda Krke neznana, to ne izplača več.

OKROG MESTA SE VIJE LJUBICA ZVESTA

»Prebuditi bi morali tistega, ki MORA nekaj storiti. Toda kdo je to? Vsi se branijo odgovornosti. Vsi pravijo: ... potrebno je dolgotrajno delo, potreben je študij. Leta minevajo in škoda je vsak dan večja.«

Avtomobil s tujo registracijo je z zmanjšano hitrostjo vozil ob reki. Turistka je skozi prednje okno fotografirala pokrajino in slišati je bilo njene glasne vzklike navdušenja. Tisti hip se mi je zazdelo, da slišim Ketteja:

Tiha, zelena
se vije okrog mesta
in ga objema
kot ljubica zvesta.

Ko sem trenutek zatem potrkala pri tajniku na občini, se mi je zazdelo, da so Kettejeve besede to pot zvenele precej ironično.

Franci Kuhar je bil sprva lakoničen: »Ne bi govoril o tem. Dal vam bom prepis vseh sej. Tam je črno na belem zapisano, da smo o Krki že mnogo govorili.«

Potem se je razgovoril:

»Ste že slišali, da v Dolenjskih Toplicah nimajo pitne vode? Premogovi drobci so vdrli tudi v njihov vodovod, pri izviru Radešice. Če bo denar, to se pravi 90 milijonov din, bomo še letos začeli graditi novega, višje, pri izviru Obrh. Toda tudi ta voda prihaja iz Roga in je nevarnost, da se bo umazanija prebila tudi tjakaj.«

Govoril je o Krki, o dolini gradov, o dolini reke in o Otočcu, središču dolenjskega turizma.

»Če bo ostala Krka umazana, so vsa vlaganja v turizem odveč.«

Vsi tožijo in namigujejo na krivca, čeprav odločno tega ne pove nihče. Toda iz razgovorov je razvidno, da mislijo na kočevski rudnik.

Leta 1895 so dobili v Kočevju prvo pralnico za izpiranje premoga. Od takrat odteka rudniški prah v podzemlje.

Toda vse to so samo ugibanja. Točnega ne ve povedati nihče. Posebno ker so v Kočevju pred štirimi leti uredili separacijo z ločilnim strojem in čistilnimi napravami.

»V Kočevju se izgovarjajo na čistilne naprave. Toda ali je to dovolj?« pravi razburjeno tovariš Kuhar. »Nas zanimajo naše vode. Kdo nam lahko zagotovi, da bo Krka po nalivih ohranila svojo barvo? Vse to ugibanje nas je pripeljalo do obupa. Zdaj raziskujemo, ugibamo in iščemo rešitev. Razpravljamo o vseh mogočih variantah, ki naj bi rešile Krko, toda ustavi se vedno pri denarju. Prepričan sem v tole: če bo prišlo tako daleč, da bodo lahko s prstom pokazali na krivca, bo treba resno pretehtali, kaj je za družbo bolj koristno, Kočevje ali Krka.«

Zazdelo se mi je, da Krka kot mora leži nad Dolenjsko. Čeprav je bil sončen dan in se je reka elegantno vila skozi prelepo dolino ter izzivala s svojo čudovito barvo. In s svojo negotovostjo:

»Nikar ne sprašujte pri nas,« je zavzel uradniško stališče direktor Vodne skupnosti Novo mesto *Karel Koželj*. »Nismo toliko močni, da bi lahko karkoli storili.«

Ko sem se poslavljala od Novega mesta, pa se mi je le zazdelo, da Krka ne teče več tako veselo skozi svojo lepo dolino.

Fičo je počasi, utrujeno hitel po cesti vzdolž reke ...

Stop! Zavore so zacvilile. Tik ob gradu Soteska je stala skupina ljudi. Ribiči so opazovali sulce na drstišču.

»Tu je najbolj bogato drstišče sulcev v vsej Jugoslaviji,« je povedal mož, ki se je nato predstavil kot *Brane Suhi*, tajnik zveze ribiških družin Novo mesto.

»Pridite in poglejte« me je navdušeno popeljal k žagi in mi v vodi pokazal sulce — velikane. »Pred dnevi sem ujel samico, dolgo 1,32 metra, ki je tehtala 26 kilogramov. Letos bo dober ribolov. Toda ...«

Spet je načel vprašanje, ki sem ga slišala v Novem mestu na vsakem koraku.

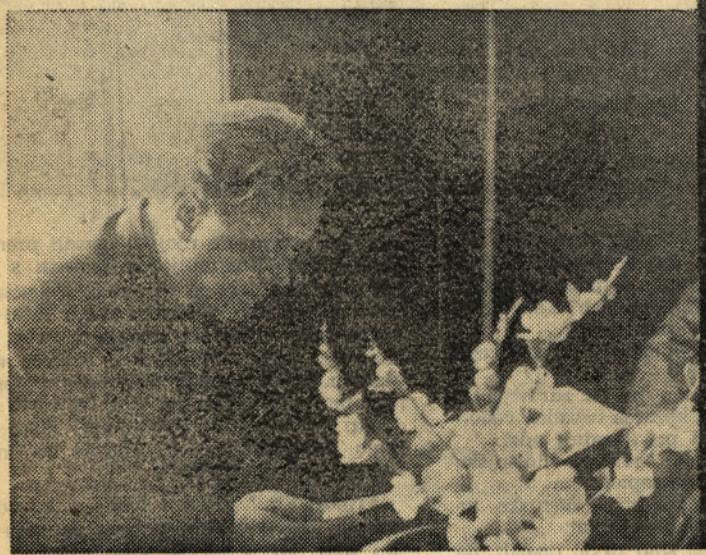
»... toda tukaj je voda čista. Tu ni bojazni, da bi kalna voda ribam škodila. Radešica je naša komercialna voda. Letos smo povabili tuje novinarje, da bi pisali o bogatem ribolovu. Kmalu bodo začeli prihajati turisti. Grozi pa nam spomladansko deževje. Zato smo v skrbeh. Kaj če pridejo tujci prav takrat, ko bo Krka umazana? Rekli bodo, da smo jih prevarili, da reka sploh ni bistra in lepa in da je ribolov slab. O tem bodo pripovedovati prijateljem in znancem — in nihče več ne bo hotel priti k nam. Radešica je polna postrvi. Toda odplake nam uničujejo zarod. Lipan je bil včasih naše premoženje, zdaj pa je zaradi kalnosti že skoraj izumrl.«

»Že sedem let opazujem te vode,« je posegel v pogovor tudi ribiški tehnik in upravnik ribogojnice v Prečni *Savo Avsec*. »Premogovih delcev je vsako leto več. Čimbolj narašča proizvodnja v rudniku Kočevje, tembolj je umazana voda in dlje traja suša, več drobnih delcev se v tem času nabere.«

Tolažbe ni. So samo skrbi. Skrbi, se-

NJIHOVA MNENJA

NIKO PAVLIČ: Če bo Krka še vnaprej ostajala takšna kot je, lahko kar rečemo adijo turizem. Le kdo se bo še hodil odpočivat v umazanijo. Za nas pa je to seveda neprecenljiva škoda.

ZGORAJ: KAREL KOŽELJ: Nismo toliko močni, da bi lahko posegli v ta problem.

LEVO: FRANCI KUHAR: Treba se bo odločiti za Krko ali za kočevski rudnik.

V Krki, blizu gradu Soteska, je ob stari žagi eno najboljših drstišč za sulce v vsej Jugoslaviji. Na majhnem prostoru ob jezu čaka naenkrat na drstenje preko trideset sulcev. V enem letu se zdrsti preko sedemdeset samic. Člani ribiške družine iz Novega mesta vsak dan nadzorujejo sulce. Z agregatom jih omotijo, da lahko pregledajo, če so samice že oplojene. Tako lahko ocenijo, kdaj se bodo oplojene samice podale na nekoliko nižje drstišče.

INŽ. LOJZE KERIN: Krki bo treba posvetiti vso skrb. Taka kot je, ne more ostati.

stanki in tisti neznani NEKDO, ki bi moral vse to rešiti.

Kaj pravjo v Kočevju? Nič. Odgovorov se izogibajo. Nekdo je hudobno pripomnil: »Pogovorov se izogibajo zato, ker mejijo — ne drezaj tja, kjer je vroče.«

Voda pa teče v grlo. Pravijo, da je zdaj vse odvisno od raziskav Zavoda za vodno gospodarstvo SRS:

»Vsi se zanašajo na nas,« pove direktor Zavoda *inž. Lojze Kerin.* »Res je, mi raziskujemo Krko, saj takšna kot je, ne more ostati. Toda to je dolgotrajno delo.

Mnogi kažejo s prstom na glavnega in edinega krivca — kočevski rudnik. Naše kemične in mikroskopske raziskave so res pokazale, da je nekje zveza med rudnikom in reko. Toda so tu ljudje, ki branijo Kočevje in trdijo, da so krive velike

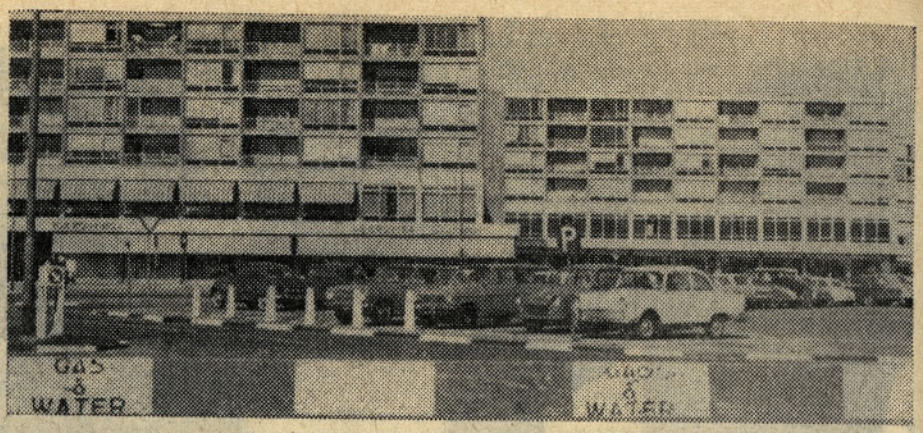
zaloge premoga, ki so nakopičene v podzemlju in doslej še niso znane. Jaz osebno se za to varianto ne morem ogreti. Sicer pa je še prezgodaj, da bi kogarkoli obsojali. Tudi če najdemo krivca, preprosto ne bo.«

Leta minevajo, mi pa govorimo, zapravljamo čas na sestankih, raziskujemo... in iščemo najboljšo rešitev. Krka pa mirno teče skozi svojo mikavno dolino. Tako kot pred desetletji, stoletji. Njenih misli ne moremo ujeti, čeprav vemo zanje — BO PRIŠLA REŠITEV, ŠE PREDEN BO PREPOZNO?

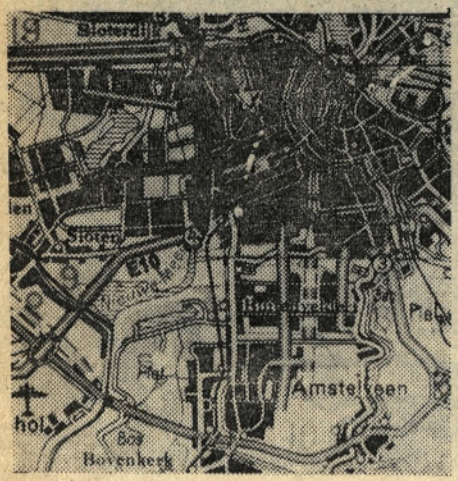
Tekst in slike: ALENKA BIBIČ

NAMESTO REPORTAŽ O NIZOZEMSKI

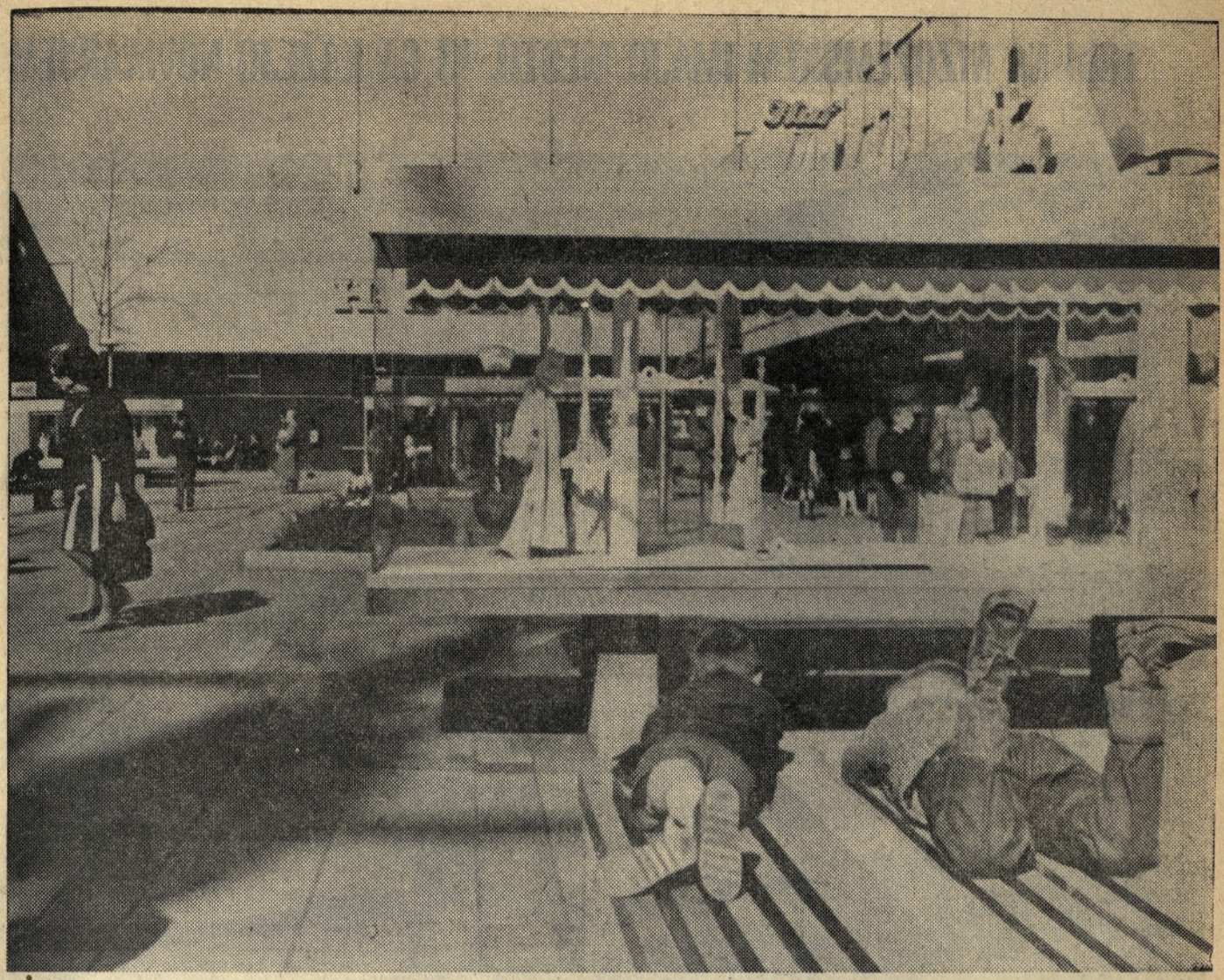
AMSTELVEENSKI ZAPISNIK

Če nam zgornji zemljevid kaj pove, je tudi to, da »črnilo« urbaniziranega dela pokriva podolgem in počez prostrane površine. Na zgornjem delu zemljevida se od drobno »razrezanega« mestnega jedra širi iz starega moderni Amsterdam. Na njegovem južnem robu pa so pravokotniki njegovega predmestja, v resnici že čisto samostojnega mesteca, ki se imenuje Amstelveen. Šele mnogo dni potem, ko sem zgolj po naključju obiskal to mestece, ko sem se navdušil ob njegovi preprosti in ne moreči arhitekturi, sem izvedel, da je ravno Amstelveen tisto nizozemsko mesto, ki ga – kakor pri nas Velenje – kažejo drugim; delegacijam in novinarjem.

V Amstelveenu ni starih hiš. Med vsemi novimi in modernimi pa so najlepše tiste v mestnem središču, na »Trgu 1960« (slika nad naslovom). — Med spomeniki, ki so mestu v okras in razvedrilo, je tudi ta, ki so mu dali naslov »Graditeljem Amstelveena«.

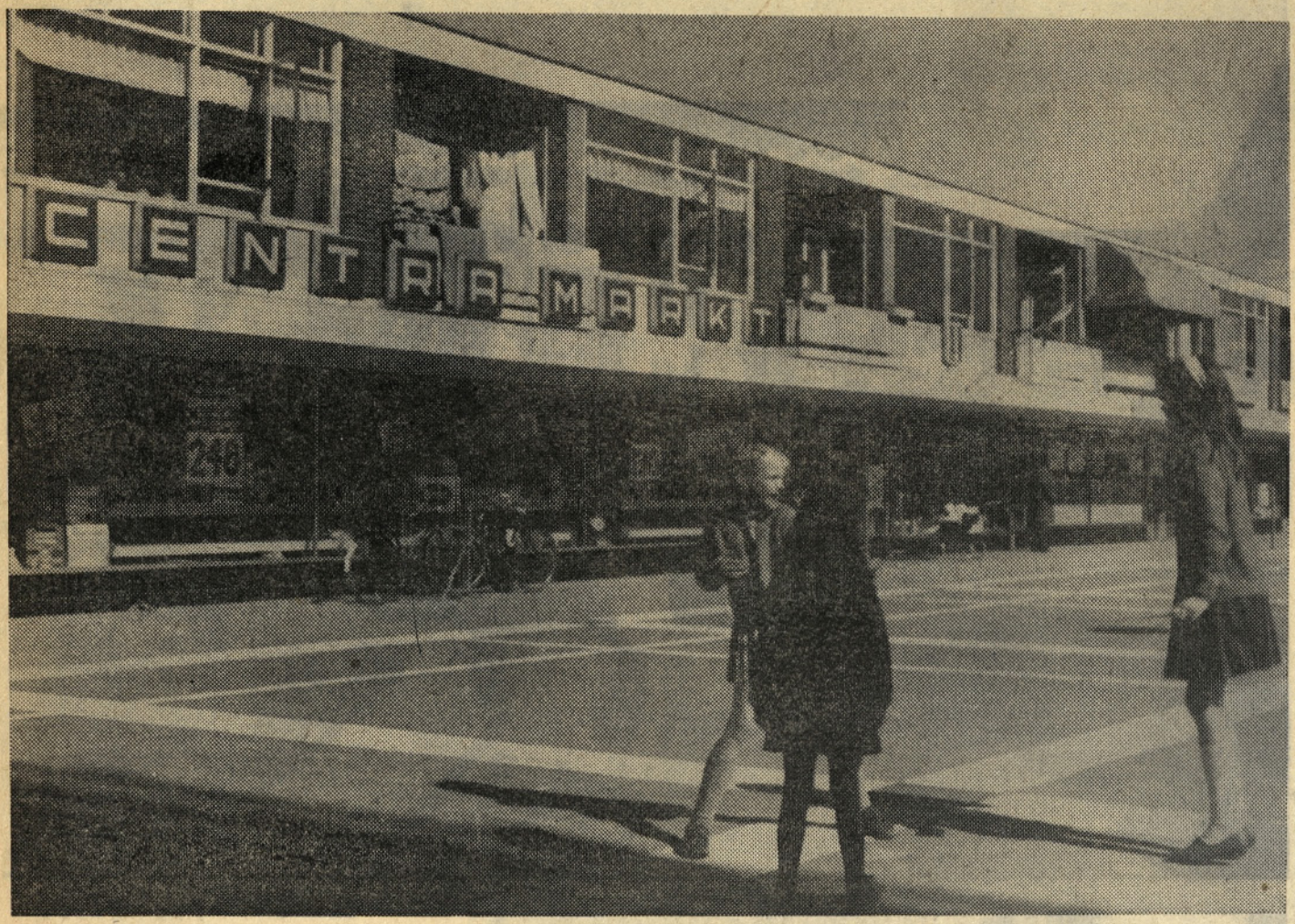

Središče mesta pa ni tudi vozlišče prometa in prostor za svoboden motorizacijski teror nad prebivalci. Medtem ko je središčni promet skrit pod tlakom, pa je »trgovski center« rezerviran za pešce (zgoraj). — Na spodnji sliki pa: komunalni servis snaži okna.

Na Nizozemskem je vsekakor manj prostora, bodisi za polje ali mesto, kakor kjerkoli drugje na svetu. Dežela namreč ne le, da spada med najgosteje naseljene na svetu, temveč je prav tista dežela, ki drži svetovni rekord v gostoti (nad 600 prebivalci na kvadratni kilometer). Če velja to za Nizozemsko, pa velja še posebej za njeno osrednjo pokrajino — Severno Holandijo, kjer stoluje Amsterdam in njegov satelit — Amstelveen.

Zato je prvi vtis, ko stopim na »Trg 1960« (mesto so pričeli graditi tega leta!) iz avtobusa, presenečenje nad širino. Tu ni več šarmantne amsterdamske ožine ob kanalih, temveč mesto zares diha s polnimi pljuči. Ob njem se spomnim našega ljubljanskega Savskega naselja, kjer stoji hiša ob hiši, vsaka neharmonično stisnjena blizu druge, s skopimi nasadi in površinami vmes. Ta primerjava se vsiljuje na vsakem koraku. V Amstelveenu je med vsemi hišami prostora še za po dva ali tri bloke; samim stavbam so postrižene »perutí«, da bi ne silile preveč v višino, namesto zidov pa so povsod steklo, zavese in cvetje. Stavbe, kakor da so brez moreče teže; ponoči pa kakor razsvetljene ladje,

TUDI NA NIZOZEMSKEM IMAJO MESTO, KI GA KAŽEJO NOVINARJEM

Večina hiš je nizka, tako da visoke perspektive ne tesnijo. Na sliki neuradno otroško igrišče pred samopostrežnico v Amstelveenu.

ki so pristale v ozkih prekopih med parki in nasadi.

Kar je še zanimivo in predvsem zelo človeško, pa so ulice, poti in steze. Če so prve za motorni promet in druge za kolesarje, je tudi stez za pešce dovolj. Poti za pešce so speljane po lastnem tlorisu, med hišami, preko nasadov, mostičev nad jezerci in prekopi ... Lahko se sprehajaš po celem mestu in avtomobilov ne vidiš nikjer, razen ko prečkaš ulico. Posebne poti, ki se drže zdaj bolj ulic zdaj bolj steza, pa so namenjene kolesarjem, ki jih je toliko, kolikor je pač v mestu prebivalcev (okrog petdeset tisoč).

Kljub temu da je mesto veliko, je trgovski center samo eden. Satje nizkih, največ dvo ali trinadstropnih stavb, v katerih so spodaj trgovine, kavarne in servisi. Iz oddaljenih delov mesta lahko telefonirate v trgovino in najkasneje v uri in pol boste postreženi kar na domu, kajti prodajalci vsako uro in pol obiščejo vašo ulico in imajo na voljo vse od mleka in cvetlic do premoga, kruha, svinčnikov, knjig ter časopisov.

V razgovoru z ljudmi pa sem slišal manj hvale kakor pa negodovanja. Nad čim se pritožujejo meščani Amstelveena? Ne nad cenami stanovanj, ki so udobna, draga, ne nad avtobusnimi zvezami, ki jih bo šele po treh letih in pol zamenjala direktna »električna« zveza z mestom, temveč npr. nad tem, da še nimajo prave bolnišnice. Res da je bila porodnišnica prva stavba, ki so jo zgradili v mestu, da imajo dom za stare, da stoji moderno opremljena ambulanta z 200 posteljami, toda želijo si tudi — pravo bolnišnico.

Stanovanjska kriza je v Amstelveenu razmeroma velika, ker je mnogo ljudi, ki bi radi tu stanovali. Tu so najsodobnejša stanovanja, saj ima najmanše družinsko stanovanje kar 90 kvadratnih metrov (tri sobe, kabinet, dnevna soba, kuhinja in sanitarije). Najemnina je seveda zelo visoka, saj znaša dobro tretjino srednje mesečne plače. Seveda so v najemnino vračunani najrazličnejši servisi, od čiščenja oken do skrbi za zeleni pas. Razen tega ima vsako stanovanje večletno garancijo in večino morebitnih popravil plač izvajalec.

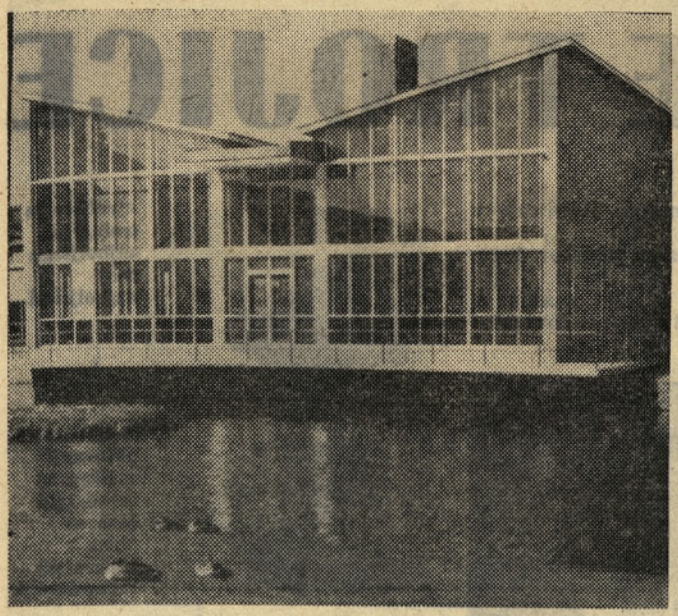
Kdo gradi stanovanja v Amstelveenu? Investitorji v Amstelveenu so predvsem bogate banke, ladjedelnice, izvozna podjetja itd. Če naložijo svoj denar v stanovanjsko gradnjo, jim država prizna določene davčne olajšave.

Bloki nimajo hišnikov, ker za vse potrebno skrbi centralni stanovanjski servis, katerega uslužbenci najdejo čas, če je treba, da se pogovore z vsakim prebivalcem posebej. Devetdeset odstotkov stanovanj v Amstelveenu ima telefon.

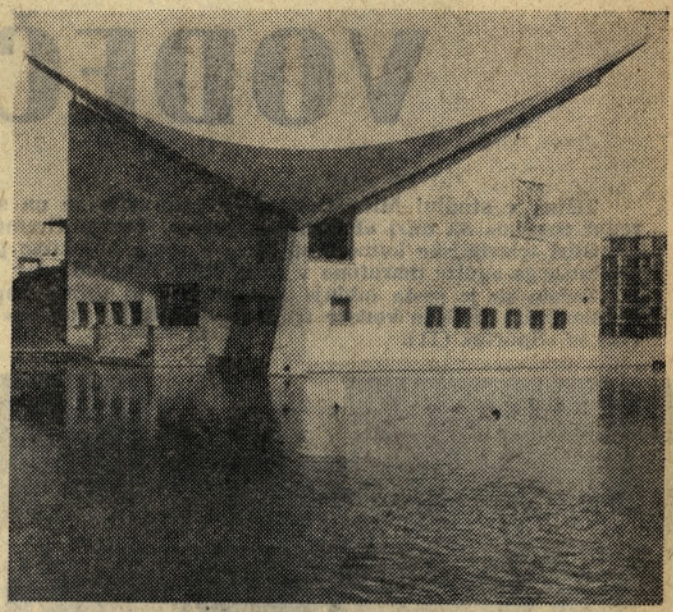
Vsaka hiša ima tudi svoj hišni svet (ki se ne voli, temveč določa vsako leto po abecednem redu). Sestaja se redno vsako drugo nedeljo in svoje pripombe ter predloge posreduje komunalnemu servisu.

To in še marsikaj. In kar je pravzaprav najvažnejše: nihče ali vsej malokdo v tem kraju meni, da je Amstelveen res kaj posebnega. Če ga kažejo tujcem, počno to nekako mimogrede in brez velikega hrupa. Da bi ne motili naravnega toka mestnega življenja in ne vzbudili pri ljudeh občutka, da so občudovani in — nadlegovani.

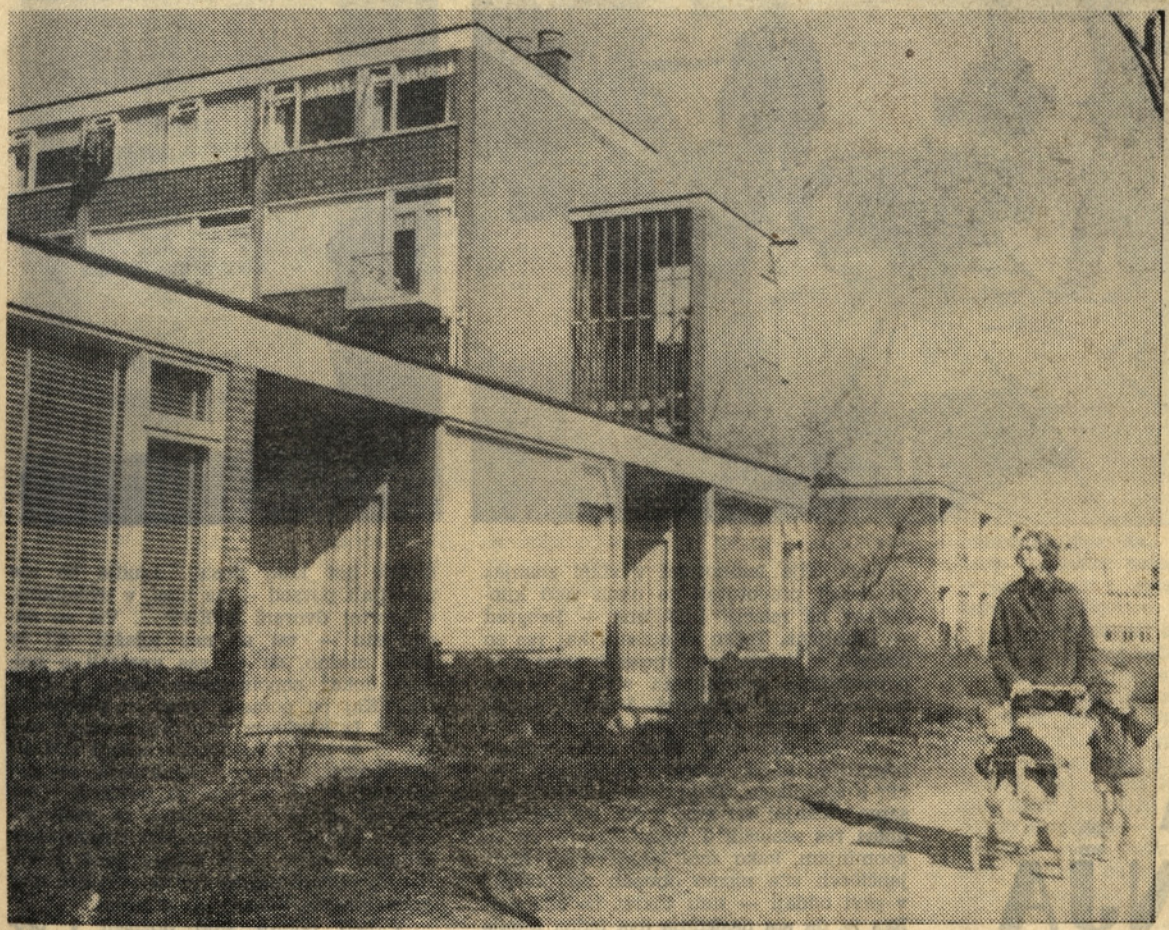
IN DELEGACIJAM; TO JE AMSTELVEEN PRI AMSTERDAMU

Med nizom modernih hiš, ki krasijo mesto in so hkrati tudi zelo funkcionalne, je tudi tale protestanska cerkev, ki je od treh strani obdana z jezerom, v katerem ne manjkajo niti divje race. Če je v cerkvi tudi soba za jazz, za fotoamaterje, za športne rekvizite in posvetovalnica za matere, je to le nizozemska »razvada«.

Šol je veliko in arhitekti so gotovo tekmovali med seboj, kdo bo napravil modernejšo in bolj sončno. Večina šol, kakor tudi tale na sliki, je obdanih z jezerci in nasadi; steklo pa je skoraj edini gradbeni material, ki je bil na voljo graditeljem. Pogled na avlo druge osnovne šole v Amstelveenu, ki sprejme 370 učencev.

Pravijo, da je stanovanj toliko vrst, kolikor je stavb. Vsaka hiša je svojevrsten eksperiment. Tisti, ki so investirali, so dali arhitektom, gradbenikom in urbanistom proste roke, a pod pogojem, da bodo delali kolektivno in vse odločitve sprejemali soglasno.

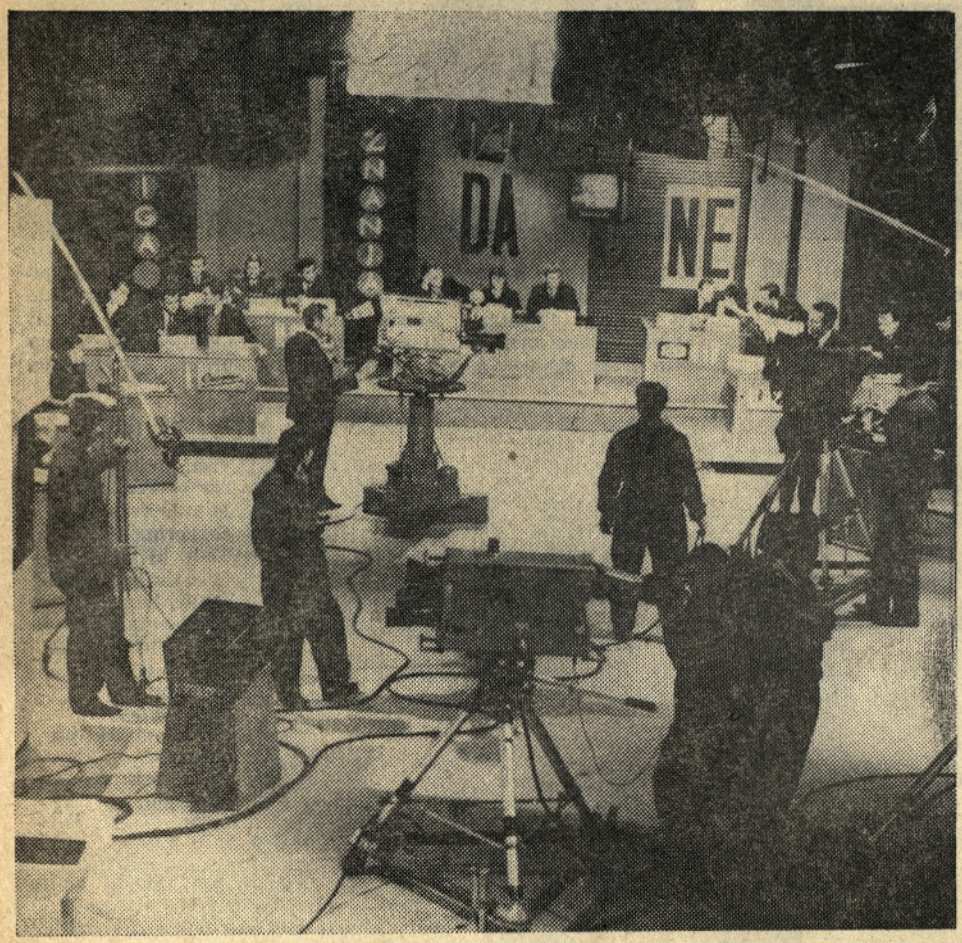
Tekst in slike:
DRAGO KRALJ

DRAMATIČNI FINIŠ VODEČE TROJICE

Tišina v studiu! Mića Orlović — pripravite se na snemanje. Monitorji v redu? Srečko« na mizi «Politike-ekspresa«. Pozor! Gremo!

Štiri televizijske kamere so ujele v svoje objektive petnajst junakov jugoslovanskega »quiz« maratona v režiji RTV Beograd.

Začela se je šesta oddaja »Da ali ne« in velika borba v »Ligi znanja« z dramatičnim finišem vodeče trojice — »Politike-ekspres« (13 točk), »Tovariša« (12) in »Sporta« (11).

»Srečko« je trofeja za najboljšega med najboljšimi

Med šestimi potovanji v Beograd še ni bilo časa za obisk v beograjski Filharmoniji.

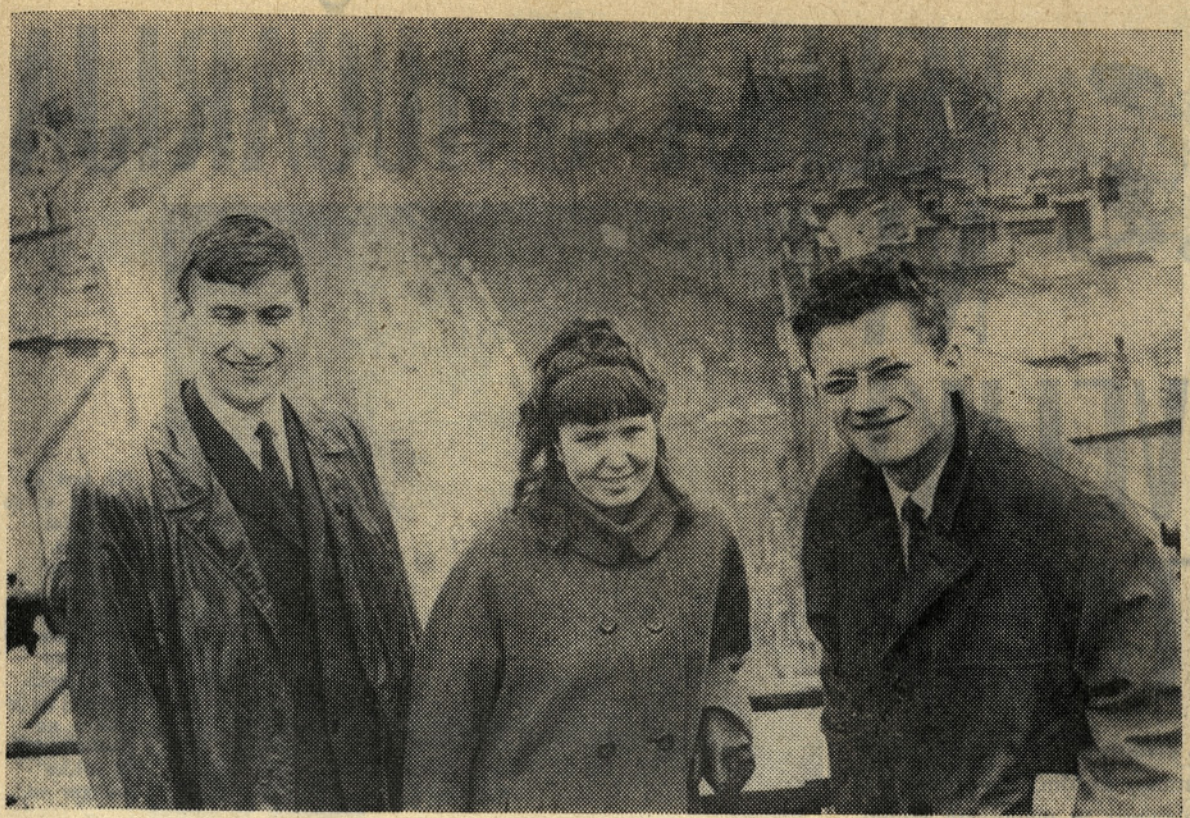

LIGA ZNANJA

Naši trije tekmovalci v »Ligi znanja« so doslej prepotovali že okoli 6000 kilometrov na relaciji Ljubljana — Beograd — Ljubljana. Težko je opisati, kaj vse so doživeli v dolgih treh mesecih učenja in popotovanja, neprespanih noči in živčne napetosti med oddajami. Tokrat opisuje svoja doživetja Aleksander Pasternjak:

V Beograd smo pred šesto oddajo odpotovali kakor vedno — v četrtek zvečer s spalnikom. Trije mladi ljudje z eno samo mislijo: ali smo pred štirinajstimi dnevi res zaslužili 0 točk? Dobro se še spominjam, kako sem takrat rekel Kocijančičevi: »Če nismo obupali po polomu v prvi oddaji — tudi tokrat ne smemo!« Res je, da sta naslednja dva tedna minila hitreje kot kdaj doslej. Ljudje so me ustavljali povsod — na ulici, v trolejbusu, v športni dvorani SPENT... Vsi so mislili isto — vsi so nas tolažili. Ali je sploh možno, da so vas vprašali o polčasu dokaj nepomembne tekme s Poljsko? Kaj pa pomeni Bruch v simfonični glasbi! Iz Karlovca sem prejel pismo ekipe, ki je bila v predhodni oddaji »Da ali ne« druga v finalu. »Zgražamo se nad vprašanjem, ki so vam ga postavili v oddaji 18. aprila... Navijamo za vas!« Pismo s podpisi treh moralnih zmagovalcev prejšnje serije, ko je njihov poraz z Valjevom vzbudil najrazličnejše govorice med jugoslovanski televizijski gledalci.

V peti oddaji smo doživeli v beo-

Trije tekmovalci »Tovariša« visoko nad Terazijami: Štanjbaher, Kocijančičeva in Pasternjak (od leve proti desni) na strehi najvišje zgradbe v samem centru Beograda.

Zadnje minute študija v beograjskem dopisništvu »Dela« so posebno nemirne (prva spodaj levo). Razpoloženje po oddaji (spodaj).
A. P.

grajskem studiu zares veliko razočaranje. Dve vprašanji — iz košarke in simfonične glasbe — sta bili ob težavnostni stopnji ostalih dosedanjih vprašanj vsekakor nekoliko pretežki, toda nismo protestirali. Preživeli smo novo razočaranje in se samo še resneje lotili študija. Zadnje bivanje v Beogradu je bilo vendarle najtežje doslej: zadnje ure smo preživljali očitno vznemirjeni, vsaka minuta čakanja je bila minuta razmišljanja o morebitni krivici v peti oddaji, popoldanski sprehod po Terazijah pa tudi ni bistveno spremenil nemirnega razpoloženja med trojico, ki je pričakovala svoj trenutek za rehabilizacijo.

Tri nove točke v petek zvečer — ko se oddaja snema na magnetoskop — so vrnile ekipi optimistično razpoloženje. Borba za prvo, drugo in tretje mesto — s tem pa tudi za milijonske nagrade — bo izredno dramatična, posebno ker v veliki meri odloča o uspehu tudi sreča, ki nam doslej zares ni bila naklonjena. Štajnbaher je na primer doslej dvakrat ugibal med dvema odgovoroma in obakrat ostal brez točke.

Kocijančičeva je med vsemi nedvomno v najtežjem položaju: simfonična glasba je najtežje področje, kar pa sestavljalec vprašanj očitno ne upošteva, ker v obsežni »trilogiji« Andreisa — s preko 2000 stranmi glasbene zgodovine — ni bilo podatkov za odgovor na zadnji dve vprašanji, skratka — treba je brskati še po enciklopedijah, kar pa je ob obsežnosti teme vsekakor nerazumljivo, posebno še v primerjavi z vprašanji z ostalih glasbenih področij.

V časopisih je bilo mnogo zlonamernih kritik na naš račun. Moj odgovor vsem »dobronamernim« kritikastrom je samo eden: Med petimi ekipami »Lige znanja« — to so priznali tudi beograjski organizatorji oddaje — smo sedaj očitno najbolje pripravljeni, s tem pa smo tudi napravili vse — kar je ob študiju in službah naša moralna dolžnost, sami pa se dobro zavedamo — da v Beogradu ne zastopamo samo sebe, ampak tudi Slovenijo. Mislim, da naši »navijači« vendarle niso razočarani...

VELIKA SMUČARIJA NA VELIKI BAJTARIJI

Na levi so oblaki, ki so pokrajini v okras, fotografu v užitek, planšarjem pa izgovor, da gredo lahko spat. Spodaj pa je »Jutro na planini«, ko še nikjer nikogar ni.

Velika planina (skupaj z Konjščico, Malo planino, Dolom, Kisovcem in Gojško planino) je planotasta gmota s strmimi robovi in gričevnato streho. Od vseh strani je obdana z dolinami sli. ovitih rek: Kamniške Bistrice in Bele, Črne in Lučnice ter še Luške Bele. Le s tenko rdečo nitjo markirane steze je preko Presedljaja povezana z glavnimi grebeni Kamniških Alp. V zadnjem času je na planini nastalo novo naselje, ki pa nima svoje govedarske osnove, temveč je zgolj turistično. Ker se tudi to naselje samozvano imenuje Velika planina, smo staremu, pravemu dali novo ime — Velika Bajtarija...

Pot, ki se vije iz Stahovice mimo Primoža navzgor po razjedenih ridah na »balkone« pod Pasjimi pečmi, je že opustela. Tu in tam še kdo speši po njej, a le iz hriba v dolino. Kmalu nihče več ne bo vedel, da so prav po tej poti še pred leti klele navkreber prave karavane, otovorjene bolj kakor velblodi. Fantje so nosili pretirano velike nahrbtnike, dekleta pa navadne. Tovorili so hrano za vso zimo, deske za police, odeje za mrzle dni, petrolejke in lonce ter vso mogočo kramo, ki je šele zgoraj v koči našla svoj pravi namen.

Bili so zlasti časi Velike Bajtarije, ko je županova beseda še kaj pomenila in so »policaji« res imeli tako oblast, kakršna jim v gorskem svetu pripada. Velika Bajtarija je bila eldorado preprostih smučarjev, ki so prihajali v hribe brez popolne opreme, s predvojnimi smučmi in malico, zavito v časopisni papir. Večji del svojega časa, prebitega na planini, so urejali koče, sekali drva, barvali okenice, kuhali kosila in večerje. Včasih so se tudi smučali, spanje je bilo razkošje in če so si privoščili kako veselje, je bilo to večerno posedanje v kotu pod pastirskimi razpeli, prepevanje vseh tistih viž, ki so v ljubljanskih oštarijah zaradi ljubegamiru prepovedane. In pili so dobro kapljico, ki je postala še bolj zlahtna, ko so jo na hrbtih skrbno tovorili v višino tisoč in več metrov.

Če so pevci kdaj zapeli tisto lepo narodno, da veselja ni nikjer, nikjer, se je refren obvezno glasil, da je veselje doma le na Veliki Bajtariji. Prav zaradi tega so nevoščljivi rilci, ki se jim ni ljubilo riniti navkreber in gristi kolena za Kisovcem, iz gole zelene zavisti razširjali glasove, da je Velika Bajtarija huda in pregrešna stvar. Še tako pridni mamini sinki so se baje tam zgoraj pomožatili in izpridili, bodisi v alkoholni ali pa v babješki smeri. O dekletih, ki so hodila na planino, pa so ljubljanske tercijalke vedele pripovedovati razne zgodbe tako nazorno, kakor da bi jih bile same doživele.

Kljub turistični Veliki planini Velika Bajtarija še živi! Res, da čez dan pod slemeni cvilijo transistorji, toda le zaradi hrupa. Zvečer se oglasijo pesmi o Terzinki s črno zadnjo, Župančiču pripisana »Abeceda«, pa še pesem o »lepi, lepi rožiˮ in še sedemsto triindvajset drugih, ki so imenitne najmanj tako, kakor ep o svetem Kozmijanu. Lokalni zgodovinarji vedo povedati, da so mnoge teh pesmi, a naj so nabožne ali posvetne, nastale prav na Veliki Bajtariji.

Turistično naselje se je umaknilo v svoje sindikalno razkošje, k električnim kuhalnikom in kroparskim lučkam, k lepim cenam in vsem širokim perspektivam, ki jih daje žičnica; bajtarija pa je ostala zaprta vase. Še vedno vsakič ob novem letu voli svojega župana in svoje

Bajtar Ciril je bil dvakrat prvi: ko je pozobal suho žemljo in ko je prvi prismučal skozi cilj (zgoraj).

— Vodja tekmovanja bajtar Encijan bo dal s trobento znak, naj se tekmovalci podvizajo z »žretjem« suhih žemelj (levo).

Velika Bajtarija je „država" tistih, ki se tikajo

»policaje«; še morajo novinci prestati trdo skušnjo, ko odgovarjajoč na tehtna vprašanja »predsedstva« petkrat zardijo, preden odgovorijo; še kolektiv zatika markacijske količke med domom in bajtami, da bi se pozni prišleci ne izgubili; še je humor poleg prijateljstva prva dolžnost, kateri se mora vsak polnopraven bajtar pokoravati z dušo in telesom. Koliko časa bo Velika Bajtarija še vztrajala v svojem nepotvorjenem ali vsaj ne preveč potvorjenem svetu? Vsekakor še toliko časa, dokler bodo živeli in gor hodili Encijani in Bineti, Štefani in Cirili ter še cela vrsta drugih, prav tako vztrajnih in veselih.

Encijan Slavc je med najbolj prizadevnimi bajtarji; pozna prav vse skrivnosti planin.

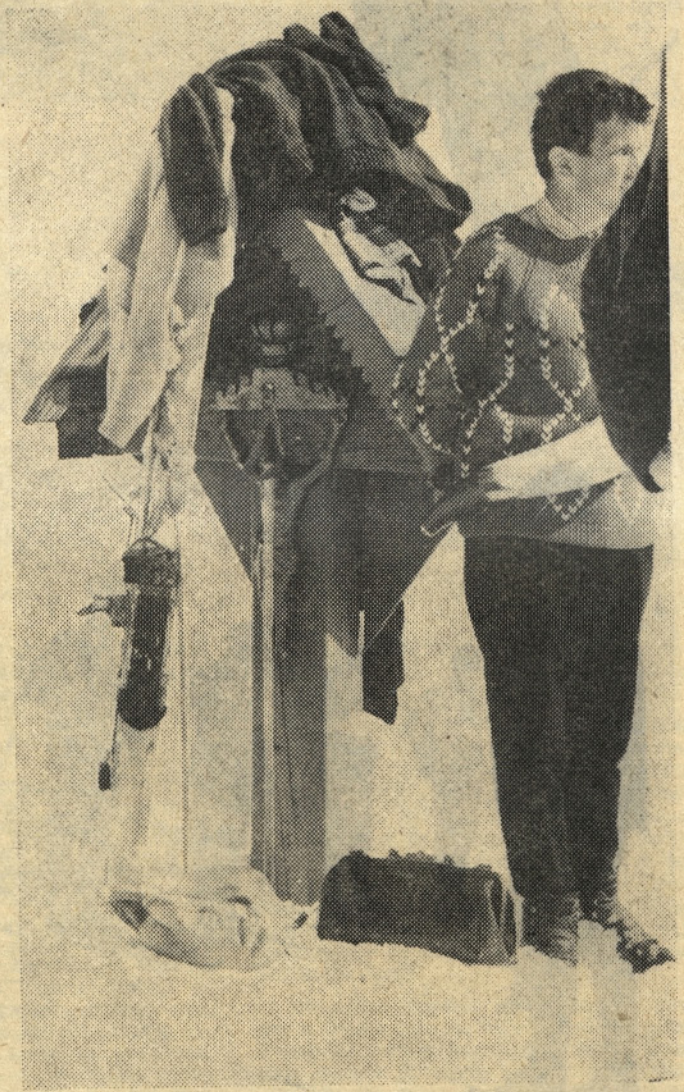
Upamo, da se jim bo posrečilo vzgojiti generacljo, ki jim bo enako zvesto in zavestno sledila.

Velika Bajtarija živi še v svojih anekdotah, ki postajajo že tako redke, da se pretvarjajo v legende. Teh je toliko, da bi lahko napolnili pol naše številke, pa bi bilo še premalo. Morda naj katero le omenimo ... Na planino se je pred mnogimi leti priselil pravi gospod. Priselil se je v bajto, ki so jo več let prej imeli v najemu trije fantje. Ti so v potu svojih hrbtov vlačili iz doline deske in žeblje ter bajto lepo uredili. Potem je kmet dal kočo v najem gospodu. Še preden je župan kaj predlagal, so se začele vrstiti sabotaže ... Gospodu so zabili vrata, mu ukradli drva, sneli okna, pobrali proviant in na koncu koncev zabili dimnik s pravilno dimenzioniranim polenom, da bi se skoraj prekadil. Popustil je. Zmagala je bajtarska pravica!

Točnost je na planini lepa čednost, če

Bine je bil sodnik, kar dokazuje ura, obešena okrog vratu. Še preden je bila tekma končana, je skrbno zbral in pobral vratca.

Sredi planine stoji star križ. Za orientacijo v megli. Za mero, koliko je še snega. Za kažipot do bajte. Za čisto vse priložnosti.

z naravo; vlada pa jim župan Štefan in nekaj „policajev"...

se naredi ob njej dobra šala. Fant je prišel z dekletom dokaj pozno zvečer iz doline. Pri sosedu si je izposodil sekiro, da je nacepil drv. Sveto je obljubil, da bo sekiro že navsezgodaj, vsaj ob sedmih že vrnil. Sosed je pomenljivo prikimal in »verjel«. Toda zaradi točnosti je le prišel ob sedmih potrkat na vrata, ki se (seveda) niso odprla. Sinočnja prišleca sta molčala kakor zalita. Ko se je sosed prepričal, da se iz koče res nihče ne odzove in ko v sveže nametenem snegu ni našel sledi, se je vrnil v svojo kočo po kladivo in žeblje ter »nenastanjeno« kočo zabil... Šele opoldne sta nesrečneža priklicala nekoga skozi okno in mu dala klešče, da ju je rešil ujetništva. Vsa planina se je leto in dan smejala tej šali in seveda komentarjem, ki jih je rodila.

In tako bi lahko pravili do sodnega dne. Sodilo bi, da bi si prosvetni minister, ki ga »vsebuje« visokobajtarska oblast, vse te zgodbe zapisal in ohranil za pozne rodove, ki počasi izgubljajo zdravi, sočni in vsakršni drugi humor.

Za zaključek pa še kratko poročilo o veliki smučariji. Torej: Drugega maja (letos) je bilo na področju Velike Bajtarije (občina Kamnik) veliko tekmovanje »Bajtarski turni slalom«, ki se ga je udeležilo 16 tekmovalcev (tekmovalne številke od 100 do 116!!). Snega je bilo dovolj, občinstva tudi in sonce je sijalo po programu. Tekmovanje je priredilo bajtarsko županstvo, vodstveno roko nad njim pa je držal bajtar Encijan, ki zna piskati v trobento. Tekmovalci so morali najprej pretrpeti strog zdravniški pregled. Izkazalo se je, da si morajo podpreti energijo s škafčkom konjaka in vsak s po eno suho žemljo. Ne samo da se tekmovanje ni začelo natanko ob osmih, temveč se tudi tekmovalci med vožnjo niso kdovekaj trudili, da bi bili čim prej bliže cilju. Na stezi sta bili tudi dve kontrolni postaji. Na prvi so tekmovalci dobili listek (planirano je bilo goltanje feferonov, ki pa so bili pred prvomajskimi prazniki v »Prehrani« razprodani!). Na drugi postaji so morali piti silno vroč čaj. Vzrok, da niso hiteli proti cilju, najdemo v dejstvu, da je bila nagrada za poslednjega veliko bolj privlačna kakor pa za prvega. Prvi naj bi dobil navaden pokal v trajno last, zadnji pa plastično »kahlico«. Zanjo se je med poslednjima tekmovalcema bil pravi športni boj. Končno je enemu le toliko spodrsnilo, da se je moral predzadnji spustiti skozi cilj. Bilo je veliko smeha, obilo veselja in sledil je banket, ki je trajal vse dotlej, dokler zadnja bajtarska steklenica ni bila izžeta do poslednje kaplje.

Ponuja se še veliko »snovi«, o kateri bi prav radi kaj prebrali, toda k sreči ni več prostora in ni mi treba vsega zapisati. Ne bi našel pravih besed za vse lepote in zanimivosti Velike Bajtarije in bi se moral le preveč potiti...

Foto: EGON KASE

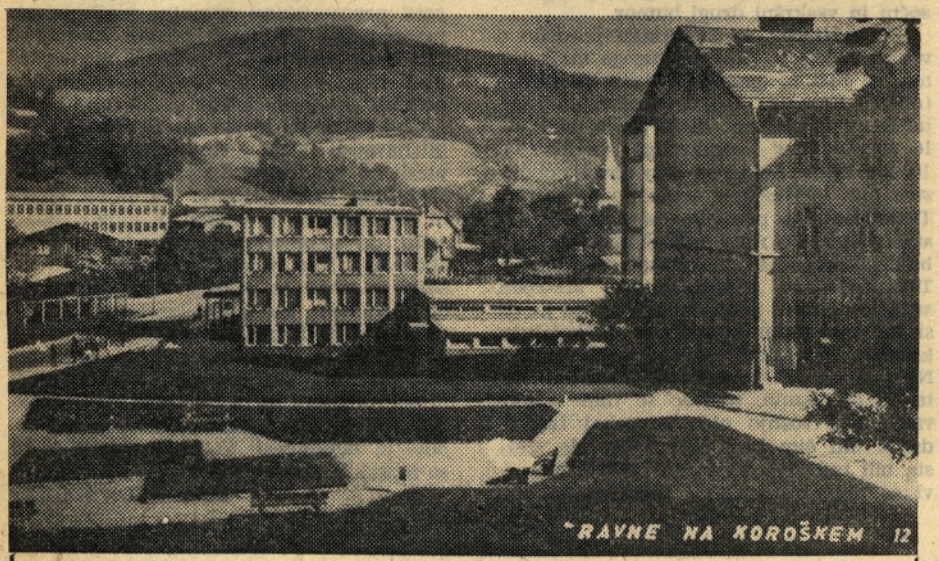

Župai Štefan (brez kape) je najvztrajnejši bajtar na planini, zraven njega »policaj«, ki je pa najpogumnejši med bajtarji...

In še dve gostji, ki ju je prvomajski direndaj spravil iz doline. Tista, ki sedi, je ime Miljana, druga pa se tako gleda v ogledalo.

VSEM OBČANOM RAVEN NA KOROŠKEM Z OKOLICO ČESTITA

KOMUNALNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE RAVNE NA KOROŠKEM
se pridružuje s čestitkami občanom za praznik koroških krajev in ob 20. obletnici osvoboditve. Z željo nadaljnjega uspešnega sodelovanja z državljani jim želimo zadovoljstvo in mnogo delovnih uspehov. — Komunalni zavod za socialno zavarovanje Ravne na Koroškem s podružnicami v Slovenjgradcu in Radljah ob Dravi.

KMETIJSKA ZADRUGA V PREVALJAH

Oskrbuje vso bližnjo in daljnjo okolico s kmetijskimi proizvodi. Posreduje kmetijske mehanične usluge in ima trgovino z reprodukcijskim materialom za podjetja, ustanove, zavode in državljane.

Za občinski praznik Koroške in ob 20. obletnici osvoboditve čestitamo vsem!

GOSTINSKO PODJETJE „URŠLJA"

RAVNE NA KOROŠKEM
Restavracija »Uršlja« — domača kuhinja, prenočišča, parkirni prostori. »Pri Dalmatincu« priznana domača in dalmatinska vina, ribe. Ob avtobusni postaji obiščite znani bife »Pri Lipi«. Vabi vas kolektiv!
ČESTITAMO VSEM ZA OBČINSKI PRAZNIK IN SE PRIPOROČAMO!

LTL PREVALJE UST. 1896

TOVARNA LESOVINE IN LEPENKE PREVALJE

SR SLOVENIJA

ZA DOMAČI TRG IN IZVOZ

ČESTITA
VSEM PREBIVALCEM OBČINE IN POSLOVNIM PRIJATELJEM OB PRAZNIKU OBČINE IN 20. OBLETNICI OSVOBODITVE

Ob izletu, dopustu, ob obisku koroških krajev se oglasite v idilični gostilnici z dolgoletno tradicijo »PRI BRAČURNIKU« v DOBJI VASI pri Prevaljah. Izbrana vina in jedila — vse po želji gostov. Glasbeni avtomat — prenočišča. Vabljeni!

SKUPŠČINA OBČINE Z VSEMI DRUŽBENIMI ORGANIZACIJAMI

OBRTNO PODJETJE

INSTALATER

PREVALJE

izvršuje:

vsa kleparska, krovska, vodoinstalaterska, elektroinstalaterska in ključavničarska dela ter montira vse vrste centralnih kurjav. Proizvaja vse vrste hladilnih teles, izolacijsko maso in proizvode za potrebe črne metalurgije.

INSTALATER * PREVALJE *

DIMNIKARSKO PODJETJE V PREVALJAH

izvaja vsa v dimnikarsko stroko spadajoča dela na svojem območju.

ČESTITAMO PREBIVALCEM ZA PRAZNIK OBČINE IN 20. OBLETNICO OSVOBODITVE.

Priporoča se

PLETILJSTVO – JAMŠEK HEDVIKA

Izdelujemo volnene obleke in jopice iz dralona in bombaža, moško, žensko in otroško perilo po vzorčnih naročilih in po meri v vseh barvah. Delamo iz prinešenega materiala in po izbiri stranke. Izkušenost — tradicija — kvaliteta.

Čestitamo vsem za praznik občine.

Modno krojaštvo in šiviljstvo PREVALJE

Izdelujemo vsa moška in ženska oblačila, posamič in serijsko.
Sprejemamo naročila podjetij.
Vsi izdelki po sodobni modi.

ČESTITAMO VSEM ZA PRAZNIK NAŠIH KOROŠKIH KRAJEV.

Kolektiv.

Priporoča se

DAMSKI IN MOŠKI FRIZERSKI SALON – HORVAT SLAVKO

Striženje, friziranje, barvanje in vse ostale brivsko-frizerske usluge.
Sodobna tehnika.

ČESTITAMO OBČANOM ZA PRAZNIK.

Priporoča se

DAMSKI IN MOŠKI SALON – TASSOTO MARIJA

Vse brivsko frizerske usluge — sodobni aparati in preparati za kodranje, barvanje, manikiranje. Odprto tudi ob nedeljah dopoldan.

Čestitamo našim strankam in občanom

Gradbeno industrijsko podjetje »GRADIS« Ljubljana

GRADBENO VODSTVO RAVNE NA KOROŠKEM

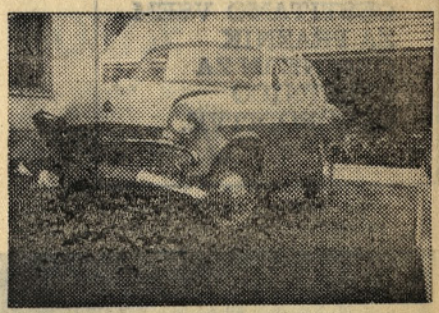
VISOKE — NIZKE GRADNJE — INDUSTRIJSKI OBJEKTI — INVESTICIJSKE GRADNJE

ČESTITAMO VSEM ZA PRAZNIK RAVENČANOV IN VSE KOROŠKE

KOLEKTIV

Obrtne delavnice „AVTO-SERVIS" PREVALJE

Čez nekaj dni bodo zopet kot novi

Vsa tekoča in remontna popravila motornih vozil. Specializirani smo za avto-elektro popravila, za popravila zaganjačev, reflektorjev itd. Glede na vse večjo motorizacijo in obmejni promet, bi nujno potrebovali kredite za novogradnjo, kjer bi imeli specializirane prostore (avtoličarji, mehaniki, električarji itd.) za svoje dejavnosti.

trgovski dom ravne na koroškem

NUDI VSEM POTROŠNIKOM NA RAVNAH, KOT TUDI VSEM BLIŽNJIM IN DALJNJIM KUPCEM VEDNO BOGATO IZBIRO VSEH PREHRANSKIH IN INDUSTRIJSKIH PROIZVODOV.

ČESTITAMO VSEM ZA PRAZNIK OBČINE IN ZA 20-LETNICO OSVOBODITVE.

Gradbeno podjetje

„Stavbenik“

Prevalje

izvaja novogradnje in vsa v gradbeno stroko spadajoča dela v občini in širši okolici.

Čestitamo za občinski praznik.

Reševalna postaja Ravne na Koroškem

bo letos modernizirala svojo dejavnost. Razpolagajo s štirimi reševalnimi avtomobili, peti pa je naročen. Opremili jih bodo z UKW sprejemniki — oddajniki. Na Ravnah bo oddajno-sprejemna centrala, glede na hribovite predele pa bodo uredili še relejne postaje (Uršlja gora, Plešivec). Osebje je strokovno sposobno; vpeljan je tudi sodobni sistem obveščanja iz industrijskih centrov. — Za nadaljnjo tehnično opremo bodo potrebovali še okrog 15 milijonov dinarjev. Ker je njihova dejavnost glede na vse bolj razvito industrializacijo na Koroškem pomembna, upajo na pomoč podjetij. Značilno je razumevanje kmetov, ki so s podarjenim lesom reševalni postaji omogočili nakup reševalnega avtomobila. —

Z željo nadaljnje uspešne reševalne službe

ČESTITA KOLEKTIV VSEM ZA OBČINSKI PRAZNIK.

Sedlarstvo in tapetništvo — Mežica

Z obratom Črna na Koroškem vrši vsa v stroko spadajoča dela po konkurenčnih cenah, posamič in serijsko, po sodobnih modnih vzorcih. Podjetje, ki obstaja že od leta 1950 v tesnih prostorih, si je s požrtvovalnim delom in solidno izdelavo pridobilo širok krog naročnikov. Delajo za trgovska podjetja, npr. za Lesnino-Ljubljana, za rudnik v Mežici ter ostala podjetja na Koroškem. Težave imajo s prostori. Nujno bi potrebovali večji prostor za skladišče gotovih izdelkov. S tem bi imeli več možnosti za širšo proizvodnjo in višji družbeni dohodek.

ZA OBČINSKI PRAZNIK ČESTITA KOLEKTIV.

Centralna slaščičarna — Armantović Hasan — Ravne

se priporoča.

Dnevno sveže pecivo in vse vrste priznanih slaščic. Torte, bonboni, čokolade, sladoled, osvežilne pijače. — Glasbeni avtomat.

Sprejemamo posebna naročila občanov in podjetij. Odprto non-stop.
Čestitamo vsem za občinski praznik Koroške.

Krajevna skupnost

v Prevaljah priporoča svoje dejavnosti — komunalne servise, popravila vodovodov, knjigovodsko administracijski servis za pomoč hišnim svetom. — V okviru skupnosti je tudi kamnolom in dobava peska.

IZLETNIKI — TURISTI — EKSKURZIJE IN OSTALI GOSTJE

Ob obisku Koroške in mesteca PREVALJE, obiščite sodobno urejeno centralno gostišče »KOROŠKI DOM« — PREVALJE.

Nudimo vam prvovrstno domačo hrano in jedila. Bogata izbira vseh vrst priznanih vin, brezalkoholnih pijač, prenočišča, glasbeni avtomat, parkirni prostor. Izhodna točka za izlete po Koroškem. Avtobusi in vlaki v vse smeri. Priporočamo še našo Kolodvorsko restavracijo, gostilno »Stara pošta« in bife na Holmcu.

Kolektiv KOROŠKEGA DOMA čestita vsem svojim gostom in ostalim prebivalcem naših krajev ob občinskem prazniku.

Vabimo vas v naše gostišče »KOROŠKI DOM«.

Servis za pomoč hišnim svetom — Mežica

čestita in se priporoča. Splošna moška in ženska krpalnica (šivalnica), popravila in urejevanje hiš, razrez drv, odvoz smeti itd.

1. Skrivnost doktorja Reincharda

PO SLEDEH NACISTIČNIH ZLOČINCEV

Smrti naproti

Ekspres »Campinas transparana« je s svojimi močnimi žarometi osvetljeval pragozd. Aluminijaste strehe dolgih vagonov in zebraste proge iz črnega in rumenega laka ob bokih so se bleščale v luninem svitu.

V razsvetljenem jedilnem vagonu je za majhno mizo sedela mlada ženska, z velikimi črnimi očmi, močno poudarjenimi obrvmi in bleščečimi črnimi lasmi, zvitimi v svitek. Njen lepi, ozki obraz je bil videti zaskrbljen. Jedla je skoraj hlastno, ne da bi se menila za sosede. Nenadoma je pogledala po vagonu in obraz se ji je spačil od presenečenja in strahu. Z naglimi koraki se ji je bližal močan, koščen moški, zagorelega obraza. Pokimal ji je v pozdrav in se ji vsedel nasproti.

»Juana, prosim te...!« je rekel z glasom, ki je zvenel bolj kot ukaz kakor prošnja.

»Ernest...« Ženin glas je bil čudna mešanica strahu in odločnosti.

»Ernest, zakaj si prišel za menoj? Nočem se vrniti. Grem z otrokom nazaj k staršem v Španijo. Ne morem več živeti v gozdu, v taborišču med samimi mračnimi obrazi in puškami v omarah. Dosti mi je že samo nemščine in jetništva. Prepovedal si mi, da bi se kamorkoli oddaljila. Ti, moj mož, si dovolil, da so me nadzorovali in zasledovali. Zdaj je konec. Vse bom povedala vašemu konzulu. Zaščitil me bo in mi dal vizum. Ne hodi za menoj! Saj verjetno niti ne smeš. Kdo ve, kaj je s teboj? V štirih letih ni v tistem taborišču nikoli nihče omenil tvojega plemiškega naslova, niti tvojih izgubljenih posestev v Vzhodni Prusiji, o katerih si nam v Španiji pripovedoval. Vse je bila laž...«

»Vrnila se boš z menoj!«

»Pusti me, Ernest. Spat grem. Če boš šel za menoj, bom začela vpiti.«

»Zadnjič ti pravim: z menoj boš šla nazaj!«

»Natakar!« je nestrpno poklicala žena. »Prosim račun!«

Ernest Buksbaum je stisnil pesti. Pogledal je proti zasteklenim vratom jedilnega vagona. Zazdelo se mu je, da se je neka znana silhueta hitro umaknila v temo kratkega hodnika, ki je spajal vagone.

»Zbogom, Ernest! Če želiš, te bom obveščala o otrokovem zdravju.«

Ernest Buksbaum je otrpnil. Brez besede se je dvignil in naglo odšel v svoj vagon.

Juana je s hitrimi in drobnimi koraki stopala po zamračenem hodniku. Končno! S kraja hodnika je svetlikala modra svetloba spalnika. Odprla je okno, da bi odvrgla cigaretni ogorek. Nenadoma je začutila roko na rami. Obrnila se je in v zadnjih trenutkih zavesti doumela, da se je znašla iz oči v oči z najbolj osovraženim tipom naselja, iz katerega je komaj ušla.

Ropot koles je zadušil dva strahovita udarca. Človek nenavadno velike rasti je žensko z razbitim čelom odvlekel do vrat na koncu hodnika. Z eno roko jih je odprl, z drugo pa porinil telo, ki ni kazalo znakov življenja, v mračno globino nekdanjega kamnoloma Aboa, skozi katerega je drvel ekspres.

x x x

Ekspres je na slabo razsvetljenem peronu, v Campinasu, stal le nekaj minut. Dva elegantno oblečena gospoda, eden je bil Ernest Buksbaum, drugi pa Horst Hammerman, sta izstopila iz zadnjega vagona ter naglo prestopila na vlak, ki je prihajal iz nasprotne smeri — iz Sao Paola. V potovalni odeji sta nosila zavito speče dekletce.

Brlog očka Schultza v pragozdu

»Doktor, organizacija je opravila svojo dolžnost, ki jo je imela do vas. Ljubimec vaše soproge, tisti maleški mladenič, je predvčerajšnjim izginil s sveta. Nevarnost izdaje je odstranjena. Vi ste star bojevnik, pa mi ni treba dokazovati, kakšna nevarna diverzija nam je pretila. Sedaj je, kar je. Naša dolžnost je, da pomagamo eden drugemu. Za vašo odločnost vam osebno čestitam. Heil!«

Človek, čigar pogled je skozi debela stekla naočnikov imel skoraj nenaravno ostrino, je vstal ter čez mizo stisnil roko Buksbaumu. Pogovor je bil končan.

Zdravnik je z obešalnika ob steni z velikim zemljevidom rajha snel svoj dežni plašč.

Očka Schultz, za čigar pravo ime je v naselbini vedel samo Buksbaum, je spet sedel za svojo pisalno mizo, zbito iz surovih desk. V svoji grobi platneni srajci je zaverovano pregledoval poročilo o posekanem lesu, kot je nekoč, oblečen v elegantno uniformo, v svoji nekdanji pisarni v Münstru pregledoval akte s podpisom rajhovskega kanclerja.

Buksbaum je tiho zaprl vrata in odšel.

Težek tropski dež je udarjal po zbitem listju pragozdnih listavcev, ki so vedno

bolj tonili v meglo, ki je puhtela iz razgretih tal. Izza priprtih vrat sosednje bareke se je zaslišala pesem o Vaterlandu. Bauksbaum se je za trenutek ves zamišljen ustavil. Ni maral skupnega življenja v naselbini, niti svojih najbližjih tovarišev ne. On, ideolog nacistične družbene elite, je sovražil skupne večere z bivšimi častniki in podčastniki Reichssiecherdiensta« in gestapa, ki so živeli v neprestanih spominih na pretekle parade, popivanja in spletke. Sovražil jih je, ko so svoj bes zaradi poraza zdravili s spomini na množična maščevanja in pri tem s svojimi debelimi prsti, otrdelimi od težkega dela, preštevali zlatnike in briljante v usnjenih vrečkah, od katerih se niso nikoli ločili. Sestavili so spisek vseh Nemk, žena in deklet iz sosednih izseljeniških naselbin od Itapure do visoke ravni v Mato Grossu. Včasih so v taborišče pripeljali Nemke prostitutke. Nekateri so se z njimi celo poročili, potem ko jih je Buksbaum temeljito pregledal. In kako so sovražili njegovo ženo, Španko! Nekaj ga je vznemirjalo, nekaj podobnega kot slaba vest.

Buksbaum je krepko zaklel ter se z dolgimi koraki napotil po komaj opazni razmočeni stezi, proti svoji kolibi.

Bratje v gospodu

V predsobi ga je pričakala bolniška sestra.

»Komaj mi je uspelo uspavati Geraldino. Nenehno joče in kliče mater. Imate dva pacienta... Tista domačina, ki sta se davi ponesrečila v gozdu. Hammerman ju je previl, vendar...«

»Naj ostaneta do jutri. Namestite ju v ambulanti.« Buksbaum je stopil v svojo ordinacijo in se udobno zleknil na ameriški vrtni ležalnik. Tu se je najbolje počutil. Leseni zidovi so bili prevlečeni z belim platnom, tla pa so bila prekrita z bambusovo preprogo. Po policah so se svetlikali kirurški instrumenti, ki jih je pred umazanijo ščitila le zavesa iz gaze.

Sijaj in belina kromiranega jekla sta ga spominjala na čase neomejenih možnosti, priznanj, ki jih je bil deležen, in na velike perspektive, ki jih je takrat imel pred seboj.

Štiri barake z živim materialom za delo: sedemsto Rusov, Poljakov in Čehov je imel na voljo za svoje poizkuse. Poleg tega pa še velik mercedes, terenski avtomobil, letalo za Varšavo, Berlin, Pariz... kamor je želel. Toda prišel je polom. Kakšen kaos in izdaja! V trdnjavi Tirolska je bilo več kovčkov in zabojev kakor streliva. In potem prvo pomirjujoče in zdravilno bivanje v samostanu v Dolomitskih Alpah. Čiste postelje, vrsta za vrsto, velik lesen umetniško izrezljan križ pod romanskim stropom. Posode z mekom, sirom in slaščicami, ki so jih s tihimi koraki prinašale belo oblečene sestre, z blagim nasmeškom na obrazu. Nosili so dobro skrojene obleke, elegantne flanelaste športne srajce in lepe čevje. Težki zaboji z blagom so noč za nočjo prihajali v samostan.

Buksbaum se je zadovoljno spominjal, koliko optimizma, občutka varnosti in sugestivne moči so mu vlivale besede tistega človeka pred odhodom na pot.

»Borili ste se hrabro,« mu je govoril in pri tem sklepal velike dlani kot pri molitvi. Našli smo rešitev tudi za vas. Začeli boste novo življenje. Zapomnite si!

Skrivnost doktorja Reincharda

Od tega trenutka dalje ste plemič, junker iz Vzhodne Pruske, Reinchard von Hagau, nesrečna žrtev boljševiškega vdora. Bili ste prisiljeni zapustiti stoletno domačijo svojih prednikov v mračnem zimskem jutru, na konju v družbi zvestega sluge Hammermana ter rešili le najdražji družinski nakit. Američani vas niso lepo sprejeli. Zanje tisti, ki izgubi premoženje, preneha biti človek. Toda tradicija evropskega plemstva še vedno živi. Posebno globoko je zakoreninjena v nekaterih starih španskih plemiških družinah. Dal vam bom priporočilo za eno izmed njih. Šteli si bodo v čast, da lahko nudijo gostoljubje potomcu križarskih vitezov Reinchardu von Hagau, ki je doživel Golgoto v Varšavi in pri tem izgubil dokumente in premoženje. Računam na vaše dostojno obnašanje tako v Španiji kakor pozneje v Južni Ameriki. O vseh podrobnostih vas bo obvestil brat Bruno.«

»Ne, nikar se mi ne zahvaljujte! Vsi ljudje so bratje v gospodu,« je odklonil Buksbaumovo zahvaljevanje nekdanji Hitlerjev dostojanstvenik.

Mož je vedel, kaj počenja. Buksbaum se je spominjal poletne vile na Costa Bravi, jutranjih sprehodov in popoldanskih zabav v družbi hčerke svojega gostitelja in zaščitnika. Spominjal se je Juanine mladostne zaljubljenosti, idile, ki jo je kaj hitro potegnila v zakon. Toda nikoli ne bo tej naduti španski gospodi oprostil ponižanja, ki ga je ves čas občutil.

»Naš nesrečni von Hagau . . .«

Pozneje je le kot zet uglednega Dona iz Castare lahko dobil potrebna potrdila, potni list in priporočila.

Šele v daljnjem pragozdnem rezervatu v divji Parani si je oddahnil. Tam je našel ponovno oživljeno gibanje, celotno organizacijo. Videl je, kako emigranti — gozdni delavci postajajo trgovski potniki podjetij in tovarn, ki so spet zaživele v domovini. Vedno manj je bilo slišati o spiskih vojnih zločincev, ki naj bi jih zahtevala ta ali ona država. Denar je začel pritekati in začeli so že govoriti o izdajanju časopisa. Postal je spet samostojna osebnost. Povabili so ga celo na posvetovanje v Argentino. In vse to bi Juana s svojim begom uničila . . . Zdaj je napočil čas, da s svojim in Juaninim denarjem, ki sta ga pretihotapila iz Evrope, odpre ordinacijo v Riu. Za svoje starše, za svet je pobegnila z ljubimcem in nič čudnega ne bo, če se jim zaradi svoje katoliške vzgoje in tradicij nekaj let ne bo javila.

Na nevidni sledi

Inšpektor Miguel se je zelo razlikoval od svojih temnopoltih, debelušnih rojakov okroglih lic, s črnimi brčicami ki so se zdeli kakor mišji repki in ki so pri njihovem živahnem in glasnem pogovoru nenehno poskakovali. V temni obleki z ozkimi lesketajočimi čevlji, podolgovatim rdečkastim obrazom in prezgodaj osivelimi lasmi je spominjal na zahodnoevropskega aristokrata iz družine v blagi degeneraciji. To ga je v začetku njegove detektivske kariere onemogočalo kot vohuna v zločinskem podzemlju, obenem pa so se mu odpirale možnosti za uspešne podvige na poteh kriminala, ki se je skrival za vrati luksuznih vil uglednih osebnosti z ugajenimi navadami.

Lepega nedeljskega sončnega popoldneva se je v bogataški četrti Rio de Janeira, po tihem bulvarju Grande sprehajal eleganten človek. Z dostojanstveno ležernostjo je na vrvici vodil psa in se zdolgočaseno oziral naokoli. Samo službujoči stražnik je v njem lahko prepoznal policijskega inšpektorja.

Pri nekem vhodu je pes obstal, tudi inšpektor se je zaradi pasje potrebe nejevoljno ustavil ter se pri tem poigraval z lakiranim povodcem. Pes je vedno hitreje sopel in začel renčati. Inšpektor ga je krcnil s povodcem. Seter je naježil dlako in skušal vtaknitj glavo skozi železne arabeske na spodnjem delu vrtnih vrat. Torej spet, je pomislil inšpektor, medtem ko je s silo vlekel psa ter pri tem že kdo ve kolikokrat prebral napis, vgraviran v bakreno ploščo:

DOKTOR REINCHARD VON HAGAU, KIRURG IN INTERNIST — RENTGEN IN OBSEVANJE

x x x

Močni pasji podočnjaki, veliki in beli kakor mlada slonovina, so zagrizeno grabili kovinske palice pasjih kletk na obeh straneh poti, po kateri je stopal inšpektor k hišici iz borovih brun v senci visokih iglavcev.

»Komu se lahko zahvalim za vaš obisk v našem zverinjaku?« ga je s širokim nasmehom pozdravil mlad mož ter pri tem snemal z rok usnjeni vrečici, ki jih uporabljajo pri dresuri psov. »Vsedite se na ta trinožnik, da skupaj popijeva konjak z ledom, ki sem si ga pravkar pripravil. To blaži smrad in dezinficira grlo.«

Zdelo se je, kakor bi borova bruna ječala od močnega glasu. Inšpektor je mladeniča nekaj časa z občudovanjem opazoval, kakor da bi užival v odmevih mladosti.

»Pripovedoval sem vam že o doktorju Reinchardu . . .«

»Da,« je pritrdil mladenič. »V našo deželo je prišel iz Španije. Bil je vedno korekten. Kot zdravnik je najprej živel in delal nekje v naseljih rezervata onstran Parane. Njegove preteklosti nismo preveč natančno raziskovati. Prišel je legalno, po poklicu je zdravnik, poročen s špansko aristokratko in ima otroka . . . Pozneje je precej mlajša žena pobegnila z enim izmed tistih meleških lepotcev iz okolice Mirande.«

»No, kaj pa naj bi ji drugega preostalo, gospod inšpektor . . .?«

»Šalo na stran, mladenič! Pobegnila sta torej. Tako so izjavili nekateri nemški emigranti — kolonisti, ki so ju zadnji videli v slabo nadzorovani oblasti pod Grossom. Od takrat ju ni nihče več videl pa tudi zasledovanje je tam dokaj težavno.«

»Mar niste že zaključili tega primera?«

»Že, že, toda od takrat sem o doktorju Reinchardu pogosteje premišljeval kot o drugih ljudeh, s katerih primeri se je ukvarjala policija in so nato romali v arhiv. Doktor je najbolj skrivnosten človek v Riu.«

»Mi terenci bi temu rekli: Vzel sem ga na muho!«

»Nikakor, toda zakaj se moj pes vsakokrat tako čudno obnaša, kadar ga peljem mimo doktorjeve hiše?«

Mladenič se je prenehal smejati.

»Povejte, kako?!«

»Kot pes vohljač, ki je prispel na cilj. Zadihano sope, obrača gobec proti hiši, ježi dlako, renči . . . Seveda, doslej le zunaj, pred glavnimi vrati. To se je zgodilo med mojimi nedeljskimi sprehodi že sedmič.«

»In še trdite, da ga niste vzeli na muho! Koliko metrov je od vrtnih vrat do vile?«

»Približno kakih dvajset metrov.«

»Nočem razpravljati o upravičenosti vaših dvomov o enem najbolj znanih kirurgov v Riu, samo zato ker vaš pes ne mara njegove hiše. Lahko pa kot strokovnjak povem:

»Pes, ki ni dresiran, se tako obnaša le, kadar začuti duh po zvereh ali krvi in to le kot asociacijo na nekaj takega, kar je že doživel. Dvomim pa, da se je kaj podobnega pripetilo vašemu luksuznemu in razvajenemu seterju. Mimo tega je oddaljenost precejšnja, razen kadar piha ugoden veter. Kot drugi vzrok pasje vznemirjenosti bi lahko bilo razpadanje tkiva. Torej truplo ali . . . trupla. Vendar pa bi se smrad v teh sedmih tednih moral stopnjevati. Oprostite, ali niste ničesar zavohali?«

»Ničesar. Niti ob vetrovnih dneh.«

»Potem gre torej le za to, da vaš pes enostavno ne prenese duha po ordinaciji, kar ni tako redek primer. Popijva še kozarček, gospod inšpektor. Pustiva trupla in tisto prekleto policijsko miselnost, da je vsak človek morilec, dokler se ne dokaže nasrotno!«

Inšpektor je zapustil slovito farmo in šolo za pse ter njenega mladega, ljubeznivega in vedrega upravnika z grenkim spoznanjem, da imajo ljudje še vedno odpor proti najbolj nehvaležnemu poklicu na svetu — poklicu detektiva.

Za inšpektorja so se vrstile dolge noči brez sna. Prebil je ure in ure v inštitutu tehnične policije, sklonjen nad lečo fotografskega povečevalnika. Natančno si je ogledal povečano kopijo pobegle doktorjeve žene, ki so jo posneli s potnega lista ter jo primerjali s posnetki mlade žene, katere truplo so našli v kamnolomu Aboa. Sloviti profesor za sodno medicino Jose, ki je bil takrat slučajno v bližini na počitnicah, je na prošnjo policijske postaje v Gordesu obduciral truplo. Strokovno je opravil »posmrtno toaleto«, da so bili posnetki mrtvega obraza tako plastični, kot da bi fotografirali živo osebo.

● nadaljevanje prihodnjič

PETER CHEYNEY

MOJ MALI JAGUAR

Nekdo je nekoč rekel, da se življenje z velikim »Ž« začne šele v štiridesetem letu. Jaz v to nisem verjela in to iz dveh razlogov: prvič zato, ker se je tisti, ki je to rekel, s tem tolažil; imel je namreč štirideset let. Drugič zato, ker so me izkušnje naučile, da se življenje s posebno velikim »Ž« vedno začne na kakšni veliki zabavi.

Če malo pobrskate po svojih spominih, mi boste dali prav. Prepričana sem, da se boste spomnili mnogo stvari, prijetnih in neprijetnih, ki so se zgodile na takih zabavah. In zakaj? Mislim, da se vsi trudimo, da bi se prikazali v kar najlepši luči. Ženske se oblečemo v najlepše obleke, da pokažemo vsem svojo lepoto. Kar pa se moških tiče... No, nekateri pridejo, da bi pili cocktaile, drugi pa, da bi gledali ženske.

Zakaj sem pravzaprav prišla na zabavo, ki jo je priredila Yvette Sterling? Najprej zato, ker je bila njena hiša v moji bližini, predvsem pa, da bi zvedela za bližnjico do igrišča za golf v Bechworth parku. Yvette je bila navdušena igralka golfa. Igrala je že na vseh igriščih Anglije in sem bila zato prepričana, da mi bo ona najbolje znala povedati. Hotela sem zvedeti čimprej, ker sem imela občutek, da ne smem več izgubljati časa.

K njej sem prišla ob enajstih zvečer. Noč je bila temna. Dolgo nisem mogla govoriti z njo na samem. Vedno je bilo okoli nje polno prijateljev. Nazadnje me je sama poiskala in se mi pridružila pri bifeju.

»Kako si ljubka danes. Moram te predstaviti dvema novima prijateljema,« me je nagovorila s sladkim glasom. »Oba sta se zelo dobro obnašala med vojno. Huge Dalain je velik medij. Kakor hitro te je zagledal, je zaprosil, da naj ti ga predstavim. Rekel je, da imata podobne lastnosti, ali tako nekako.«

»Yvette,« sem ji rekla, »sedaj nimam časa za taka poznanstva. Prosim te, pokaži mi bližnjico do Bechworth parka...«

»Oh, seveda,« je rekla ona, »to je čisto enostavno. Poslušaj, najprej Fulhemska cesta, potem most, nato cesta proti Kingstonu do Dorkinga in že si tam.«

Obrnila sem se in opazila, da sta oba fanta že bila pred nama. Oba sta bila lepa in brezhibno oblečena. Čakala sta, da ju bo Yvette predstavila.

»Dovoli, da ti predstavim majorja Hugea Dalaina in kapetana Clivea Steninga,« je rekla Yvette, — »Gospa Adela Hains.«

Dalain me je gledal naravnost v oči. Smejal se je, kljub temu da njegove oči niso bile prav nič vesele. Mislim, da zaradi tega, ker je dosti pretrpel v vojni.

»Brž ko ste vstopili, sem se zanimal za vas. Čutil sem, da vem veliko o vas.«

»Ni mogoče!« sem vzkliknila, »upam, da nič neprijetnega. Že Yvette mi je rekla, da je eden od vaju velik medij. Najbrže ste to vi?«

Clive Stening je prikimal.

»On je čudovit medij. Človek na prvi pogled ne bi verjel, kaj ne? In vendar je resnica. Na sebi sem že to občutil.«

»Čudno,« sem rekla. Pa nisem bila niti najmanj začudena. Nikdar nisem preveč cenila takih mladih medijev.

Major Dalain se je malo nasmehnil:

»V nekaterih okolnostih se ta dar pokaže kot zelo koristen. Govorim o daru medija. Tudi mi doživljamo ravnokar tak trenutek. Ali lahko govorim z vami na samem o zelo važni stvari?«

Yvette je prasnila v smeh.

»Oh, zdaj ti bo pa prerokoval. Najbolje je, da se kar izgubim, če ne bo še meni odkril stvari, za katere ne želim, da bi še kdo vedel zanje.«

Ko je Yvette odšla v sosednjo sobo, naju je zapustil tudi kapetan Stening. Major me je prijel za roko in odšla sva k vratom, kjer je bilo najmanj gostov.

»Strah me je,« sem mu rekla, »upam, da ne boste našli kakšne strašne stvari.«

Naslonila sem se na zid. Opazila sem Steninga, kako stoji sredi sobe. S police je vzel neko knjigo in jo prelistaval. »Nedružaben tip,« sem si mislila.

»Prepričal vas bom, da vem mnogo o stvareh, o katerih vam bom govoril,« je pričel major. »Najprej vam bom povedal nekaj podrobnosti, ki se tičejo vas samih. Danes zvečer boste odšli na prostor za golf v Bechworth parku. Tam morate najti hišo, katere opis že poznate. V tej hiši boste nekomu izročili paket z dokumenti, ki ste jih pred uro in pol dobili v White Hallu. V zameno boste prejeli drug paket in dobili za svojega potrdilo.«

»Zaboga, od kod veste vse to?« sem začudeno vprašala. »Kako da to veste?«

Major se je nasmehnil.

»Bodite tako ljubeznivi in ne vprašujte me. Pojdite čimprej proč od tukaj. Imejte vedno pred očmi, da so to zelo važni dokumenti.«

»Niti najmanj,« sem ugovarjala, »rečeno mi je...«

»Zgodi se,« je že malo nervozno odgovoril major, »da se zaprosijo lepe ženske, kakor ste vi, da predajo nekomu paket z dokumenti, govoreč pri tem, da niso prav nič važni, kljub temu, da prav gotovo so in to še prav posebno važni.«

»Da, da, verjamem,« sem odgovorila, »mislim, da ste vi zelo dobro obveščeni o meni. Še nikdar nisem naletela na medija, ki bi bil tako dobro obveščen o vsem.«

Ko sem pogledala proti sosednji sobi, sem videla, da kapetan Stening še vedno stoji sredi sobe in še vedno prelistava knjigo. Dobila sem vtis, kot da je na straži. Prepričana sem, da bi vsakomur preprečil vstop v sobo, kjer sva se z majorjem pogovarjala.

Dalain mi je ponudil cigareto in me pogledal skozi plamen vžigalnika:

»Kaj pa če nisem medij?« je rekel čisto počasi, »morda sem vam pripovedoval same izmišljene reči...«

»Ste torej dobili nalog, da me nadzorujete... in pazite, da dokumenti ne zaidejo kam drugam?«

»Ravno to sem vam hotel reči,« je odgovoril. »Zamudil sem. Torej, dobro bi bilo, če takoj greste!«

»Da!« sem mu odgovorila. »Kdaj bi že bila na poti do parka, če ne bi vi igrali medija. Semkaj sem pravzaprav prišla samo zaradi tega, da bi vprašala Yvette za najkrajšo pot. Torej odhajam. Morda se bova še kdaj videla?«

Nasmehnil se je in rekel:

»Čisto zagotovo! Na svidenje in veliko sreče!«

Poslovila sem se od Yvette in odšla. Premišljevala sem o tem, kar sva se z majorjem pogovarjala. Zdelo se mi je, da dokumenti niso samo važni, ampak da so bili vedno bolj nevarni.

Ko sem stopila skozi vrata, sem opazila, da na parkirnem prostoru ni bilo več mojega avtomobila. Ustrašila sem se. Vprašala sem vratarja, kje je.

»Ne vznemirjajte se, gospa,« mi je odgovoril. »Danes je tukaj toliko avtomobilov, da so nekateri zaprli pot drugim, ki bi radi odpeljali. Zato jih je neki šofer nekaj odpeljal v tistole majhno ulico.«

Odšla sem za vogal ulice in kar oddahnila sem se, ko sem zagledala svojega jaguarja, kako se blešči v svetlobi ulične svetilke. Nesreča je bila samo v tem, da je bil tako stisnjen med ostale avtomobile, da ni bilo niti centimetra prostora med njimi. Ko sem se mučila okoli njega in razmišljala, kako ga bom dobila na sredo ceste, se je pojavil neki šofer v nepremočljivem plašču in me nagovoril:

»Jaz sem prepeljal vaš avto sem, gospa. Ali vam smem

pomagati, prosim? Pustite, da vam ga jaz spravim na cesto.«

Ze veseljem sem pristala na njegovo ponudbo. Ker sem opazila, da sem pri Yvetti pozabila knjigo, za katero sem jo že prej prosila, sem odšla ponjo. Stekla sem po stopnicah. Vrata so ostala odprta, zato sem vstopila v predsobo in opazila knjigo na okrogli mizici. Gotovo mi jo je tja nastavila Yvetta. Vzela sem jo in odšla. Šoferju se je medtem posrečilo odpeljati avto iz vrste. Dala sem mu napitnino in odpeljala.

Bila sem slabo razpoložena. Šofer je bil prilagodil sedež svoji višini in ga postavil preveč naprej, tako da sem se začela jeziti nanj, nase in na ves svet. Ustavila sem se sredi ceste, prižgala svetilko in popravila sedež. Izposojena knjiga je bila še vedno tam, kamor sem jo vrgla, le platnice so se odprle. Opazila sem, da je nekdo nekaj načečkal nanje. Vzela sem knjigo v roke in prebrala. Že na prvi pogled sem spoznala, da to ni bil Yvettin rokopis. Nekdo je napisal: »Tiger, dvanajst, dvanajst . . .« Nisem imela pojma, kaj naj to pomeni. Pustila sem knjigo, kjer je bila, in odpeljala. Ko sem prišla na lepšo cesto, sem povečala hitrost. Hotela sem čimprej izvršiti nalogo s temi dokumenti. Imela sem občutek, da ne gre vse tako, kot je treba.

Kazalec na brzinomeru je prekoračil 100. Pogledala sem v ogledalo. Za seboj sem zagledala par žarometov. To še ni nič pomenilo, ampak ugajalo mi ni. Ta večer mi nobena reč ni bila po volji.

Zopet sem začela razmišljati o majorju Dalainu in kapetanu Steningu. Če imata nalog, da me nadzorujeta in mi pomagata, potem to pomeni, da se tudi sir Charles nečesa boji. Kljub temu, da je bila moja naloga na zunaj čisto enostavna in malenkostna, bi utegnila biti moja misija precej nevarna.

Ko sem ponovno pogledala v ogledalo, sem opazila, da so žarometi še vedno za menoj v določeni oddaljenosti. Uvidela sem, da me ta avto nima namena prehiteti.

Nato sem se spomnila knjige. Zares je čudno, da jo je Yvette pustila ravno v predsobi, saj ni vedela, da jo bom vzela, ko bom odhajala. Morda pa ni ona pustila knjige?

Naenkrat sem se spomnila, da je kapetan Stening stal v predsobi z neko knjigo v roki in nekaj pisal po njej. Ali je on napisal: »Tiger, dvanajst, dvanajst?«

Prižgala sem luč na kontrolni plošči in pogledala na uro. Bilo je 23 in 30 minut. Moja ročna ura pa je kazala 23 in 25 minut. Zazdelo se mi je čudno, ura na kontrolni plošči ni nikdar prehitevala, prej je zaostajala. Slučajno sem pogledala na tla in opazila, da je tepih raztrgan. Na mah mi je bilo jasno.

Nekateri mislijo, da ženske ne znamo logično razmisliti. Ampak, lahko mi verjamete, v naslednjih 3 ali 4 minutah sem že vedela, kaj bom naredila. Od časa do časa sem pogledala v ogledalo. Avtomobil mi je bil stalno za petami. Takoj moram nekaj ukreniti. Ni bilo prvič, da sem bila v takem položaju, vendar sem imela vedno srečo in sem se izvlekla. Danes pa se mi ni obetalo nič dobrega.

V tem trenutku sem vozila pod železniškim mostom po cesti, ki naj bi me pripeljala k velikemu križišču. Vedela sem, da moram potem na levo. Malo pred križiščem sem opazila telefonsko govorilnico. Ustavila sem se, in porinila knjigo pod sedež. Izstopila sem iz avta in pogledala nazaj. Žarometi za menoj so tudi stali.

Vstopila sem v govorilnico in pričela brskati po torbici za kovancem, pa sem se naenkrat spomnila, da ga sploh ne potrebujem. Morala sem se le malo umiriti in nekaj minut kasneje sem že šla iz kabine, se vsedla v avto in odpeljala. Tudi žarometi za menoj so se premaknili.

Počutila sem se malo bolje — oh, res samo malo. Dvesto metrov za tem sta moja žarometa osvetlila tablo z napisom »Prosto za golf Bechworth parka«. Zavila sem na desno in dve minuti kasneje sem bila ravno na sredini igrišča. Cesta je sekala igrišče na dve enaki polovici. Bledi mesec je skozi oblake medlo osvetljeval okolico. Malo pred menoj je stala hiša, ki sem jo iskala.

Zavrla sem. Takoj je bil za menoj avto, ki me je zasledoval.

Vzdihnila sem:

»To je tvoj konec, dekle,« sem si rekla. »Sreča te je to pot zapustila!«

Izključila sem motor in se ustavila. Z rokami na volanu sem čakala, kaj mi je namenila usoda.

Avto, ki me je zasledoval — bil je znamke »bentley« — se je ustavil 20 m pred menoj. Slišala sem, kako so se odprla in zaprla vrata, in videla človeka, ki mi je prihajal naproti. Smehljal se je. »Poglej, gospoda, kako je zadovoljen. Samo zakaj?«

Bil je major Dalain.

»Upam, da vam je ugajal ta mali sprehod, draga gospa? Ali se ne bi malo pogovorila o dokumentih?«

Široko sem se mu nasmehnila:

»Ne razumem vas,« sem mu odgovorila, »kaj pravzaprav hočete?«

Naenkrat se ni več smehljal. Bil je veliko manj privlačen kot takrat, ko je igral medija.

»Jaz nisem major Dalain, in tudi Stening ni Stening. Obadva sva, kakor vi pravite, sovražnikova agenta. Vem, kaj vsebujejo dokumenti, ki jih nosite seboj, in hočem jih imeti. Paket je precej velik, torej ga nimate vi. Plašč se vam tesno prilega . . .« je govoril, medtem ko me je ogledoval od nog do glave. »Paket se torej nahaja v vašem avtu? Kje je? Takoj mi predajte dokumente!«

»Izgubljate čas,« sem mu rekla.

Z zdolgočasenim obrazom je odprl vrata na mojem avtomobilu, me zgrabil za roko in mi jo zvil. Nekaj časa sem vzdržala mučenje, potem pa sem zaječala.

»Svetujem vam, da govorite. Drugič vas bo zares bolelo. Verjemite mi, da boste spregovorili!« je trdo rekel.

Skomignila sem z rameni. Bila sem jezna, po obrazu so mi tekle solze od bolečine.

»Seveda bom spregovorila. Dokumenti niso pri meni. Med potjo sem jih odvrgla.«

»Takrat, ko ste se ustavili pred križiščem?«

»Da. Nočem biti več junakinja. Pred križiščem stoji telefonska govorilnica. Pustila sem paket na polici poleg telefonskega imenika.«

»Verjamem vam,« se je zasmejal in potegnil ključ iz avtomobila. »Da ne boste pobegnili. Tudi če tečete, bom imel dovolj časa, da izginem. Lahko noč!«

Vstopil je v svoj avto in z ropotom odpeljal. Pogledala sem na uro. Še sedem minut je manjkalo do polnoči. Zračunala sem, da bo rabil do. brih pet minut do križišča in do telefonske govorilnice.

Izstopila sem iz avta, vzela klešče in dvignila pokrov. Z vso močjo sem razbijala po cevi za dovod bencina. Počila je že po prvem udarcu in bencin se je razlil po travi. Klešče sem spet spravila v prtljažnik.

Nato sem preskočila nizko ograjo, s katero je bilo ograjeno igrišče in tekla, kolikor sem mogla, do najbližjega grmovja. Mesec je prilezel izza oblakov in tako sem lahko videla tablo, kjer je bila enajsta jama, in puščico, ki je kazala dvanajsto. Skrivaje se za drevesi sem bežala do dvanajste jame. Del terena okoli te jame je imel obliko pasje tace. Porasel je bil z nizkim grmovjem in popolnoma neopaženo sem prišla do visoke trave ob cesti, ki je vodila proti Brokhemu. Skrila sem se za drevo in čakala. Hotela sem se zbrati, pa nisem imela dosti časa. Zdelo se mi je, da slišim avto, ki je prihajal iz Brokhema. Ustavil se je samo nekaj metrov stran od mojega skrivališča. Nekaj časa je bilo popolnoma mirno, potem pa sem opazila kapetana Steninga. Nekaj časa se je oziral okoli, potem pa počasi odšel proti dvanajsti jami in se ustavil komaj meter stran od mene.

Počakala sem nekaj trenutkov, potem pa počasi šla proti avtu. Čeprav sem bila na videz mirna, iskreno priznam, da me je bilo v resnici strah. Če je bil major Dalain nevaren človek, in to je prav gotovo bil, tudi kapetan Stening ni bil prav nič boljši.

Mesec je spet posvetil izza oblakov in dobro sem videla presenečenje na obrazu kapetana.

»Dober večer, kapetan!« sem mu ljubeznivo rekla. »Pravzaprav dobro jutro. Major Dalain vas je dobro speljal na led!«

»Ni mogoče!« je sarkastično odgovoril Stening. »Kako to mislite, draga gospa?«

»Najprej,« sem odgovorila in si prižgala cigareto, »on sploh ni sprejel vašega sporočila, tistega, ki ste ga napisali na knjigo, ki ste jo pustili v predsobi Yvette Sterling. Knjiga ni prišla v njegove roke. Po vašem odhodu sem se vrnila v hišo po knjigo. Da vam povem po pravici, dolgo nisem mogla razumeti, kaj pomenijo besede: ‚Tiger, dvanajst, dvanajst'. Pa sem le razvozlala: ‚Jaguar ob dvanajsti uri pri dvanajsti jami'. Vse, kar lahko storim za vas, je, da vam povem, da majorja ne bo. Imam občutek, da ga tudi vi ne boste nikdar več videli... ali vsaj ne prej, dokler ne mine precej let.«

Kapetan je kislo skremžil obraz in rekel:

»Kaj mi to pripovedujete?«

»Major je gotovo že v rokah policije,« sem odgovorila in se potrudila, da je bil moj glas precej trd in samozavesten. »Na poti sem opazila, da me nekdo zasleduje. Vedela sem, da ste vi pustili majorju sporočilo, naj me zasleduje, ker ste slišali, ko sem vprašala Yvetto za bližnjo do tega igrišča. In tedaj mi je padlo na pamet, da moja kavalirja nista to, za kar se predstavljata. Ustavila sem pri telefonski govorilnici in pustila dokumente na polici. Potem sem telefonirala policiji in jih prosila, naj oni prevzamejo te papirje in počakajo pri govorilnici na majorja Dalaina. Aretirajo naj ga in počakajo na nadaljna navodila iz White Halla. Potem sem odšla proti igrišču, kjer me je čakal major Dalain in me prisilil, da sem mu povedala, kje sem skrila paket. Seveda mu nisem povedala, da sem govorila tudi s policijo. Bil je tako pameten, da mi je vzel ključ od avtomobila in odšel po dokumente. Mislim, da je bil precej razočaran, ko je videl, da ga čaka policija v zasedi.«

Zavladala je tišina. Kapetan se je ogorčeno zasmejal:

»Kako ste mogli vi, mlada neizkušena žena, potegniti za nos tako izkušena agenta, kot sva Dalain in jaz. Tudi take stvari se dogajajo in jaz vam čestitam. Ker mi ne preostane nič drugega več, vam voščim lahko noč. Ne želim si, da bi tudi jaz padel v roke policije.

»Rada vam verjamem,« sem mu veselo rekla, »ampak če bi bila jaz na vašem mestu, bi se peljala s svojim jaguarjem. Zaupati vam moram, namreč, da sem iz previdnosti razbila cev za dovod bencina.«

Mislila sem, da me bo raztrgal od jeze. Ali bo požrl to mojo laž... upam, da ne boste tudi vi verjeli, da sem bila res tako neumna, da sem razbila cev tudi pri tem avtomobilu!

Stisnil je pesti in šel proti meni... Tedaj mu je padlo v glavo tisto, za kar sem na tihem upala, da se bo domislil.

»Ali ste pustili v mojem avtomobilu ključ za motor?« me je zaskrbljeno vprašal.

»Da, zakaj?«

»Pa le niste tako prebrisani, kot si mislite« — se je posmejal. »Vaš avto je tudi znamke jaguar... isti model kakor moj. Dalain je vzel ključ od vašega avtomobila, ključ od mojega avtomobila mi bo prav tako dobro koristil. Žal pa mi je samo ene stvari: da nimam toliko časa, da bi vam jih pošteno naložil. Pošteno ste jih zaslužili!«

Oddahnila sem se, ko se je obrnil in odšel, ker ni bilo videti, da ne bi mislil zares, ko je govoril o klofutah.

Opazovala sem ga. Prišel je do mojega avtomobila, se nagnil in izvlekel ključ. »Samo da ne bi pogledal pod sedež! Ne, ni! Niti pomislil ni na to!« Hip pozneje se je že divje odpeljal.

Kako je življenje včasih čudno. Morala sem se nasloniti na drevo, da sem se sprostila od napetosti in strahu. Kaj bi rekel kapetan in kako bi me pogledal, če bi mu povedala, da se je z zabave odpeljal v mojem jaguarju in da je ves večer sedel na dokumentih, ki jih je tako iskal.

Stekla sem k svojemu jaguarju in sedla za volan. Iz predalčka za rokavice sem vzela rezervni ključ in prižgala motor. Prej sem še dvignila sedež in se globoko oddahnila. Paket je bil še na istem mestu, kamor sem ga bila položila. Položila sem sedež nazaj in divje odpeljala z igrišča. Hiša, ki sem jo iskala, je bila čisto blizu, zadnja na desni. Ko sem stopala v hišo, sem se spomnila kapetana. Kako je moral biti besen, ko je spoznal, da sem pokvarila njegov avto.

Predala sem paket in takoj telefonirala Charlesu:

»Za boga, Adela, kaj se je zgodilo z vami. Policija mi je takoj sporočila, da so po vaši zaslugi aretirali nekega Dalaina, bilzu železniške postaje pa tudi Steninga. Ste vi še živi in zdravi? Kaj se je pravzaprav zgodilo?«

»Oh, to je dolga povest, jutri vam bom vse povedala. Bilo pa bi precej manj prijetno, če ne bi Stening zamenjal svojega avtomobila za mojega. Oba sva imela namreč jaguarja istega tipa. Tako se je vsedel v moj avto in prišel na igrišče, kjer je čakal Dalaina, ki je imel nalogo, da zasleduje mene. Prav vesela bi bila, če boste povedali Steningu, da je ves večer sedel na dokumentih, ki jih je tako iskal!«

»Bili ste sijajni! Vi ste moja najboljša agentka, Adela! Ali veste to?«

»Kdo sta bila Dalain in Stening? Hitlerjevca?«

»Seveda in to najboljša agenta. Gotovo sta se že dalj časa zadrževala v Angliji.«

Zaželela sem Charlesu lahko noč in spustila slušalko. Poklicala sem še Yvette in ji sporočila, da ji bom drugi dan vrnila knjigo, ki sem jo vzela iz predsobe.

»Oh, pusti knjigo. Povej mi raje, kako ste ti ugajala major in kapetan? Sprašujem se, kdo ju je povabil na zabavo? Jaz ju namreč nisem.«

»Morda sta prišla samo zaradi tega, da se s kom srečala?«

»Kaj ti je pripovedoval Dalain, ko sta bila sama, draga?«

»Povedal mi je, da bo dolgo, dolgo odsoten.«

»To je pa čudno, kaj ne?«

»Zelo čudno, draga Yvette, pa lahko noč.«

Spustila sem slušalko in stopila iz hiše. Pred njo je stal moj mali voz. Pobožala sem ga: »Moj mali jaguar, kaj bi bilo z menoj, če ne bi bilo tebe!«

Prevedla M. BRUMEN

Gene Pitney je bil na letošnjem festivalu v Sanremu eden izmed favoritov, pel je dve pesmi.

GENE PITNEY:

„Verjetno letos poleti v Ljubljani“

Tako je rekel popularni pevec našemu reporterju v Sanremu. Še pred letom dni je bilo njegovo ime skoraj neznano evropskim ljubiteljem zabavne glasbe, toda komaj je preletel Atlantik ter nastopil v Angliji in v Italiji, že si je pridobil na tisoče oboževalcev. Bil je gotovo največje odkritje lanskoletnega festivala v Sanremu. Pesem, ki jo je pel (Ko boš videl moje dekle), je bila dolgo časa »bestseller«, njena melodija je zvenela iz vseh juke-boxov ... Tako so ga organizatorji sanremskega festivala povabili, naj tudi letos poje v kazinski dvorani. Čeprav ni dosegel prvega mesta, bosta pesmi, ki jih je pel, še dolgo navduševali mladino ob glasbenih avtomatih.

Ameriški pevec je znan predvsem po svojih televizijskih nastopih v različnih državah. Sam pa pravi, da je to najboljši način, da ga spozna čim več ljubiteljev zabavne glasbe. Želel je priti tudi k nam in se je o tem razgovarjal z našim novinarjem v Sanremu Draganom Liscem (slika spodaj). Pitney je začel svojo kariero kot skladatelj, njegove pesmi so peli najbolj znani ameriški pevci. Nekoč pa ga je skladatelj in izdajatelj Aaron Schroeder pregovoril, da je posnel prvo ploščo. Dosegel je uspeh, kakršnega ni pričakoval. Tako je začel svojo pevsko pot in kmalu postal ljubljenec publike.

Pitneya sem spoznal lani v Sanremu. Že takrat sva govorila o njegovem nastopu v Jugoslaviji.

»Kar se mene tiče,« je poudaril Gene Pitney, »bi zelo rad prišel za nekaj dni k vam. Nastopil bi na televiziji, da bi me spoznalo čim večje število ljubiteljev lahke glasbe. Za daljšo turnejo ne bi imel časa.«

Gene bi torej rad prišel k nam. »Vse je odvisno od mojega managerja,« je nadaljeval. »On organizira moje nastope in točno ve, koliko časa imam na razpolago.«

Povedali smo pevcu, da pri nas ne more pričakovati takega honorarja, kakršnega dobiva v Ameriki in drugje v Evropi. Lani je nastopal v Ameriki, prepotoval jo je od ene do druge obale ter dobival petnajst tisoč dolarjev za večer. Ko je prišlo do prvih pismenih dogovorov, je njegov manager zahteval zelo visok honorar v devizah, kasneje je pevec interveniral in pristal na honorar v dinarjih. Pismo iz Londona se je glasilo:

»Gene je pripravljen nastopiti na jugoslovanski televiziji takoj po nastopu v Sanremu . . .« Dogovorili so se že za rok od drugega do sedmega februarja. Toda tedaj se je izkazalo, da se naši TV centri ne zanimajo preveč zanj. Najprej je zagrebška televizija odlašala z odgovorom ter čez mesec in pol odgovorila, da jo Geneov nastop ne zanima. Ljubljanska televizija je bila nekoliko hitrejša. Toda ko so obvestili pevčevega managerja, je bilo že prepozno. Iz Londona je prispela vljudna brzojavka: »Pitney zaenkrat nima časa, treba bo počakati.«

Letos sem se spet pogovarjal z njim v Sanremu. Vprašal sem ga: »Zakaj niste prišli v Ljubljano?«

»Na odgovor sva čakala več kot mesec dni in ne jaz ne moj manager nisva mogla zaradi tega odbijati drugih ponudb. Glejte, v ponedeljek snemam v Londonu, v torek v Franciji, potem moram v New Yok, v nedeljo bom že na Novi Zelandiji.«

»Pa boste kljub temu držali svojo obljubo in prišli v Ljubljano?«

»Seveda! Verjetno bo to poleti. V načrtu imam daljšo turnejo po Italiji in morda bi lahko prišel k vam za dva ali tri dni. Upam, da ne bo treba tako dolgo čakati,« je odgovoril Gene Pitney. Mislim, da mu je bilo žal, ker je prva priložnost padla v vodo.

Ker so bile vaje pri kraju in je imel malo več časa kot po navadi, sem ga začel izpraševati, kako je začel svojo pevsko kariero.

»Začel sem pravzaprav kot skladatelj,« je pripovedoval Gene. »Med mojimi pesmimi so žele največji uspeh tiste, ki so jih peli znani pevci Steve Lawrence, Roy Robinson, June Valli in drugi. Uvrščali so jih v svoje broadwayske programe in to mi je prineslo slavo. Najbolj znana je bila »Hallo, Mary Lou«. Prodali so milijon gramofonskih plošč. Samo v izvedbi Rickyja Nelsona je bilo prodanih tri milijone petsto tisoč plošč.

Če sem postal pevec, se moram zahvaliti skladatelju in izdajatelju Aaronu Schroederju. Rekel mi je, da imam glas, ki ga je treba vnovčiti. Vzel me je v svoje varstvo, me dolgo pripravljal in vadil. Posnel sem svojo prvo ploščo, ki je imela naslov »Grad brez milosti«. To pesem sem najprej zapel v istoimenskem filmu in morda je prav zato doživela uspeh, kakršnega nisem pričakoval. V kinematografskih dvoranah me je poslušalo na tisoče in milijone ljudi in tako si je moja plošča veliko laže utrla pot v javnost. Potem je šlo lahko, uspeh je sledil uspehu,« je zaključil pevec.

V manj kot letu dni je nastopil na televiziji v Angliji, Franciji, Italiji, največkrat pa seveda v Ameriki. Pred nekaj meseci je v Taormini dobil nagrado »Cantastampa« kot najboljši tuji pevec v Italiji. Na to priznanje je Gene posebno ponosen, saj so lani peli v Italiji najboljši tuji pevci — Charles Aznavour, Gilbert Becaud, Paul Anka, Neil Sedaka in drugi.

Poleti torej bomo tudi mi lahko poslušali slavnega pevca. Seveda če se bodo naše televizijske postaje pravočasno dogovorile z Geneom Pitneyem za nastop, če ne bodo nastopile nepredvidene težave . . . če bo pevec še vedno želel priti k nam.

DRAGAN LISAC

UGO PIRRO

DEKLETA IZ ATEN

(SOLDATESSE)

6

»Vzemi me s seboj ... strah me je ... partizani nam ne bodo mogli oprostiti ... zdaj smo fašistke tudi me,« je ponižno prosila in ihtela, medtem ko je kot po čudežu postala njena italijanščina nenadoma pravilna.

»Vzemi svojo vrečo in pojdi za menoj ...«

Tula je vstala. Pogledi nas vseh so obstali na njej; to jo je čisto potrlo, izbruhnila je v jok in stekla k Elenici, da bi jo objela. Major je uvidel, da je nima smisla čakati, se naglo obrnil in odšel na pot. Daleč ni prišel.

»Še korak, pa te ubijem!«

Major se je sunkovito ustavil in se ni niti obrnil, da bi videl, kdo mu grozi.

Ne da bi pogledal Esposita, ki je ves čas meril s pištolo vanj, je vrgel puško na tla in stopil k meni, me prosil za vžigalico in se vedel čisto neprisiljeno.

Esposito je odložil pištolo v travo, tako da jo je imel ves čas pri roki, in težko dihal od razburjenja in bolečine, ki jo je občutil v notranjosti. Ifigenija je sedla k njemu, vse ostale so bile okoli Elenice.

»Spominjam se dneva, ko so prišli v Atene Nemci. Koliko časa je že od tedaj. Pričakovale smo Italijane in nismo vedele, kako naj si predstavljamo njihove obraze. Dekleta smo mislile, da bodo precej lepši in višji, toda tisti, ki so jih spoznali pri Argirokastru, so nam jih opisovali kot opice. Ali se spominjate, ko so prišli bersaljerji? Začeli so pretepati vse Grke, ki so se vozili po Atenah s kolesi, ki so jih naši našli pri Tepeleniju. Potem so prišli drugi, manjši, grdi, a hodili so po cestah, ne da bi puščali za seboj bolečine ali žalitve.

Poslušal sem, obrnjen stran od deklet, in se zastonj trudil, da bi spoznal, katera govori. Glas mi je bil popolnoma nov. Obrnil sem se in niti nisem vedel, kako ji je ime. Vprašal sem jo.

»Ime mi je Penelopa.«

Znamenita imena niso na tej goli ravnini, ki utegne postati naš grob, vzbujala nobenega vtisa, niso spominjala na prav nič. In kdo bi sploh vedel, čemu je začela Penelopa to svojo dolgo pripoved ... morda da bi ustvarila med nami in dekleti novo atmosfero, da bi začeli vse od začetka.

»Eftihija,« je rekla Elenica čisto tiho, »pripoveduj ti kako lepo zgodbo.«

»Spominjam se pojedine onega dne, ko se je poročila moja sestra.«

»Ne, to ne,« je dahnila Elenica, »ko bom mrtva, lahko, zdaj pa sem še tako lačna in hudo mi je ob misli, da se ne bom mogla nikoli več najesti ... Ne spominjaj me na vse dobre stvari, ki so jih znali kuhati v naših hišah ...«

»Ali res misliš, da boš umrla?« je prostodušno vprašala Brizeida.

»Da.«

»To mi boš plačal, Esposito,« je nenadoma rekel major.

»Gospod major, prav mi bo tudi, če me prijavite vojaškemu sodišču, da me pošljejo v Gaeto;* to bi pomenilo, da sva si oba rešila kožo ... To želim obema ...«

»Vsi bomo umrli, vem,« je rekel major.

»Od Eftihije je odvisno!«

Ketty je to spregovorila.

»Kaj hočeš s tem reči?« je rekel major in jo zgrabil za roko.

»Eftihija pozna toliko ljudi v teh krajih ... kdo ve ... lahko bi govorila s kakim popom, s komerkoli ... preden nas partizani ...«

»Ali je res?« je vprašal major.

Eftihija je sovražno pogledala Ketty, a vseeno mirno odgovorila majorju.

»Res, a vasi so daleč ...«

»Lahko bi šla in našla kak voz, da bi vsaj ranjence lahko spravili na varno ... Gotovo je v teh vaseh kak italijanski vojak in ženski ga ne bo težko najti. Če prideš z našimi hlebci in ... Dajmo ... vsi mi izročite svoje hlebce in konserve,« je dejal major. Krušnjak je bil hitro poln.

»Tu imaš, vse je odvisno od tebe ...«

»Da, grem, a brez kruha in mesa.«

»Zakaj?« je vprašal major.

»In zakaj ne ...« je razburjeno rekla Eftihija. Pobožala je Elenico in se napotila gor proti škarpi.

»Partizani ubijejo vsakogar, ki se ukvarja z mavrí agorà*,« je rekla ob slovesu.

Oddaljila se je nekaj sto metrov; ko se sem jo dohitel in se nenadoma ustavil ob njej, se ni začudila, da me vidi.

»Vse je odvisno od Eftihije, Ketty je imela prav,« sem rekel.

»Kaj pa hočeš, ali naj pokleknem predte in se ti zahvalim? Vem, lahko bi me dal ustreliti ali me sam ubil ... Daj, streljaj ...«

Nežno sem jo gledal in hkrati občutil bes, ki mi je naraščal v notranjosti, ker je imela Eftihija prav: nisem storil svoje dolžnosti.

Stala sva na mestu, ne da bi se gledala, drug nasproti drugemu, oba oblita z mladeniško bledico. Čeprav sem čutil v sebi nujo, da bi spregovoril, mi je bilo težko najti prvo besedo; sovražnik,

* Gaeta — italijansko mesto z znanim zaporom.

* Mavrí agorà — črna borza (grško).

ki je zdaj odkrito stal pred menoj v neposredni bližini, mi ni vzbujal nobenega strahu, celo z nekakšnim občutkom poslušnosti me je navdajal. Moj bog, kako je bilo lahko streljati proti sovražniku, ki si ga samo slutil!

»S človekom, ki ga ne poznamo, ki ga nismo še nikoli videli, lahko ravnamo kot z živaljo, prav nič nam ni težko,« je žalostno rekla Eftihija in ugani la moje misli.

»Počakaj, ne odidi takoj, sediva tule v senco, tu naju ne bodo mogli videti.«

Eftihija je ubogala in se usedla na tla.

»Če se ti ne da vrniti, pojdi in konec!« sem ji rekel.

»Kaj pa Elenica?«

»Samo zaradi Elenice se boš vrnila?«

»Zaradi Elenice in zaradi tebe.«

»Zaradi mene? Ali me nimaš za sovražnika?« sem si upal vprašati.

»Ne!« je trdo pribila Eftihija.

»Vem, ni ti všeč . . .«

»Celo major . . . gnusi se mi, a vseeno ga ne bi rada videla mrtvega . . . In vendar . . . Vsako jutro sem zbudila Elenico in skupaj sva šli v šolo; Elenica je bilo prava norica, nikoli se ni učila, vedno je tvegala, da bo padla pri izpitih. Pa se je zmeraj nekako izmazala . . . tisoč načinov je poznala . . . enkrat se je celo delala, kot da se je zaljubila v profesorja. Umirale smo včasih od smeha. Dnevi so tekli mirno in dolgočasno . : .«

Poslušal sem jo in mislil na svoj rodni kraj, na svoje dolgočasne in mirne dneve.

»Potem se je začela vojna: nad Atene so prišla vaša letala, polna bomb . . . Včasih je Elenica rekla: ‚Prav radovedna sem, kakšni so ti glasoviti Italijani . . . velik ugled uživajo kot moški . . .' Vedno je govorila tako brez sramu: me smo se nad tem zgražale. Bile smo deklice iz dobrih družin . . . Šlo pa nam je tudi na smeh, ker je znala vcepiti v naše možgane tisto radovednost, ki je razganjala njo. Vprašanje nas ni dolgo mučilo. Ko so se pomikali po ulici Stadion prvi italijanski ujetniki, sva jih šli z Elenica gledat. Kakšno razočaranje! Tudi medve sva pljuvali na njihove cape in brez usmiljenja vpili nanje skupaj z drugimi. Ujetniki so jokali, eden med njimi pa je izzivalno delal nesramne kretnje. Tisto jutro ste bili sovražniki . . Imenitno se nam je zdelo, ko smo vas videle tako ponižne in vdane v usodo, medtem ko smo pljuvale na vas. Dovolj . . . tisoč razlogov imamo, da vas sovražimo . . . Mirno bi živela v svoji družini . . .«

»Eftihija, nismo sovražniki . . . to je vse . . . Nikdar nismo bili . . . Ni mogoče postati sovražnik kar tako od enega dneva do drugega, ne zadostuje povelje od zgoraj, da se človeku v notranjosti porodi sovraštvo.«

»Za sovraštvo je treba mnogo časa . . . včasih niti stoletje ni dovolj . . . Z ljubeznijo je drugače: fant vidi dekle in se takoj zaljubi . . . Ne, ne, niti enega upravičenega razloga ni za to kri . . za to lakoto, ki požre celo občutek sramu . . .«

Eftihija me ni gledala, a vsaka moja beseda ji je težko padala na srce.

»Videl sem polne vlake ranjencev, vračali so se iz Albanije,« sem nadaljeval, »tisti, ki niso imeli zdrobljenih kosti, so imeli zmrznjene roke ali noge . . . Borili so se brez čevljev, pod

DEKLETA IZ ATEN

bombami, z rokami v snegu ... In mraz je kot lakota. Bolj ko se pobijamo med seboj, bolj sem prepričan, da se med nami ne more nič spremeniti. Tako je, kot da bi vas poznal od vekomaj ... In potem ... potem ... hočeš, da povem resnico? Niti jaz ne razumem tu ničesar ...« In stisnil sem ji roke ... Eftihiji je pošla moč, skrila je obraz na mojo ramo in začeha ihteti; skušala se je obvladati, a ni se ji posrečilo, ihtenje ji je še naprej vrelo iz grla. Uvidel sem, da moram govoriti naprej, sicer se bo moj jok pridružil njenemu: in nič ni bolj mučno in ponižujoče kot videti plakati moža. Sicer pa, ali sem bil že mož?

»Glej,« sem rekel, »oborožen sem, imam uniformo, zvezdice, škornje in — naj gre vse k vragu — nekaj kocin po obrazu; brada mi še ne raste in počutim se kot študent; prav nič ne spadam sem ...«

Kdo ve, koliko neumnosti bi ji še rekel, a v tistem trenutku je bila ena sama stvar, ki bi ji jo rad povedal, pa nisem bil zmožen: »Ljubim te!«; da, to bi moral zavpiti, tudi če bi naredil napako, tudi če bi mi bilo vse drugo nejasno.

Nenadoma je Eftihija, ki jo je bilo vedno sram ženskega vedenja, sunkovito vstala. Imela je svetal in nežen pogled in nekaj človeškega ji je končno zasijalo iz oči.

»Iti moram, vasi so daleč ...«

Ko bi imela čas, ko naju ne bi spravila v zadrego tišina, bi morda končala v objemu, ne iz obupa, ampak nežno, kot da se ne bi moglo okoli naju zgoditi prav nič.

Nenadoma sva čisto blizu zaslišala strel pištole. Lahko bi se bila objela, toda namesto tega sva stekla k Elenici, oba z isto slutnjo. Tula, Ketty in Penelopa so kot neumne od strahu tekle proti nama.

»Ubil jo je! Ubil jo je!« so vpila dekleta in se stiskala k Eftihiji.

Tekel sem k Elenici: bila je vsa bela in iztegnjena, smrt ji je snela z obraza zaničljivo masko, ki jo je s trudom nosila od trenutka, ko sem jo prvič videl. Major je sedel na tla precej daleč, da ne bi slišal joka deklet.

Tudi Esposito je jokal, a brez vpitja, jokal je za svoje življenje, ki je bilo zdaj v večji negotovosti kot kdaj poprej.

»Kaj se je zgodilo?« sem ga vprašal.

»Nisem bil jaz, gospod poročnik ... Šel je k Elenici in ta čas, ko ji je ena od deklet prepevala pesem, jo je ustrelil v glavo. Rekel je, da je to tako samo vprašanje nekaj ur ... Gospod poročnik, izginimo od tod ...«

Začutil sem globok sram, ker mi je majorjevo dejanje v tistem trenutku vzbudilo samo nedoločeno zaničevanje. Da, zdaj bomo lahko zbežali in skušali priti do kake vasi.

Major je medtem prišel k meni.

»Vso odgovornost prevzamem nase,« je rekel s kovinskim glasom. »Tri minute časa imate, da se pripavite za odhod z vašimi prasičkami ... Za svojo kožo se bom pobrigal jaz ...« je dodal v bolj spravljivem tonu. »Za Esposita bomo že našli karkoli, kar bo lahko služilo kot nosila, in ga bomo nesli na ramah, dokler bo mogoče.«

»Da, gospod,« sem odvrnil in nisem zbral toliko moči, da bi pogledal dekleta, ki so znova obupno zajokala okrog trupla tovarišice.

Med jokom so dekleta pripovedovala o Eleničinem življenju, prav kakor je običaj v mojih krajih.

Eftihija je vzela svoj hlebec kruha in ga položila mrtvi na prsi, sklenila na njem njeni mrzli roki in odšli smo, ne da bi se obrnili; nihče ni hotel videti krokarjev, ki so se spustili na Eleničin hlebec.

12

V tišini, ki je vladala po vsej ravnini, zdaj že brez sonca, smo se napotili proti Farsali. Šli smo kar na slepo in se ravnali samo po pičlih znakih na topografski karti, na kateri razen tega sploh ni bil označena razmestitev naših čet. Zadostovalo nam je, da smo zagledali v daljavi le hišico, pa so se nam vse izgubljene sile spet povrnile.

Namestili smo Esposita na sedež iz kamiona in dekleta so ga nosila na ramah s pomočjo dveh palic. Moral je biti prav čuden prizor, kajti Esposito je bil v svoji bolezenski bledici videti kot svetnik iz voska, ki ga nosijo v procesiji. Na obrazu so mu stale potne kaplje, zdelo se je, kot da se mu topi glava.

Vsakih tristo ali štiristo metrov smo se ustavili in major je nestrpno puhal. Esposito pa je bil ves čas miren; vedel je, da ga nikakor ne bom zapustil. Korakali smo že več kot dve uri in ves čas smo imeli v mislih ubogo Elenico; čutili smo jo še živo, samozavestno in nesramno. Nenadoma smo zaslišali živahno streljanje iz pušk in razveselili smo se, kot da se je začela kmečka veselica: tudi dekleta so spoznala po glasu naše mitraljeze. Nismo se več ustavili, midva z majorjem sva si naložila podstavek z Espositom na rame in naglo sledila smeri streljanja. Kmalu se je pokazalo, da tiči v majorju izredna moč: hodil je vedno hitreje, kot da Esposito zanj sploh ne predstavlja nobene teže. Sem in tja sem ga moral poprositi, naj se vsaj za minuto ustavi in vedno je storil to nerad. Slekel si je platneni jopič in srajca se mu je lepila na hrbet.

Dekleta so poskakovala za nami in tudi nje je prevzelo isto upanje kot nas; njihovi obrazi so izražali hkrati preplašenost in dobrodušno pričakovanje. Celo močna in odločna Eftihija, vedno tako prepričana v svoja načela in dejanja, čeprav si o svojih čustvih in sovraštvu ni bila popolnoma na jasnem, se mi je zdela v primeri z majorjem nepomembna in neizrazita deklica. Spremenilo ga je upanje, da bo po tolikem strahu le rešil svojo kožo, in v tej njegovi prekipevajoči živalski moči sem videl Italijana — zmagovalca.

Naposled smo v daljavi zagledali vas. Streli so padali na siromašne sive hiše in iz njih so se dvigali drobni oblački, kot da bi vpile zaradi ran.

Prvi Italijan, ki nam je prišel nasproti, je bil karabinjerski poročnik. Povedali smo mu, kaj se nam je zgodilo, ne da bi posebej omenili, kako je umrla Elenica; oba z majorjem sva se tej podrobnosti v zadregi izognila.

Poročnik nas je obvestil, da se je v vasi vgnezdilo nekaj upornikov; ob-

HOROSKOP
DRUŽABNI MOST
NOVI ZABAVNI MESEČNIK LAHKO KUPITE PRI VSEH PRODAJALCIH ČASOPISOV

koljena da je že in določena da jo porušijo.

Vojaki zdaj niso več streljali; uporniki so imeli pol ure časa, da se predajo. Karabinjerski poročnik je čakal na odgovor, toda vas je bila kot izumrla. Čas je polzel počasi in postajalo nam je vedno bolj mučno. Okrog ni bilo vse tiho: slišati je bilo globok, udušen glas, kot da se nabirajo žuželke v roj ali ljudje v gručo. Dekleta niso govorila, poročnikov pogled je visel na njih: seveda je bil v službi in si ni ničesar upal, razen tega pa je bil še aktivni oficir in se je znal v primerjavi z nami rezerviste bolj brzdati. Vendar si je ogledoval dekleta drugo za drugo zelo skrbno in njegove velike in izbuljene oči so jih natančno in s pregrešno počasnostjo slačile. Gotovo jih je v svoji domišljiji videl bolj privlačne, kot so bile zares.

Major je zdaj neutrudno klepetal, povedal je vse, opisal je popovo ženo in razmrcvarjeno Aspazijino truplo ter brez sramu in zelo gostobesedno pripovedoval o svojih in tudi o mojih vtisih. Med navdušenim pripovedovanjem mu je ušlo tudi, kako je umrla ranjena »cipa«.

Karabinjerski poročnik je preblede in namršil čelo. Major se za to ni zmenil, preveč je bil zadovoljen, da ima še celo kožo; sicer pa se je tale poročniček pripravljal, da uniči celo vas.

»Ali vidiš, da sem imel prav?« mi je rekel major. »Če ne bi končal z njo, bi še vedno tičali tam popolnoma brez upanja.«

Zadovoljnost ga je minila, ko se je postavil predenj v predpisani položaj karabinjerski poročnik.

»Gospod major, vse to je zelo resna zadeva... Narediti bom moral posebno poročilo za komando...«

»Kaj hočete reči s tem?« ga je začudeno vprašal major.

»Meni je jasno, da ste odgovorni za uboj grškega civilista v naši službi...«

Majorju je beseda zamrla na ustnicah, pogledal me je, kot da bi prosil za pomoč, a jaz se nisem zmenil zanj.

»Prosim vas, da mi napravite podrobno poročilo o dogodku,« mi je dejal poročnik in potem z energično kretnjo salutiral.

Potem so zapuščali prebivalci svojo vas: otroci, ženske in starci in nosili tisto malo opreme, kar so jo lahko zvlekli iz hiš; bogatejši so nalagali na osle tudi žimnice in nekaj zalog. Petsto beguncev se je zbralo nedaleč od vasi na griču in se pripravljalo, da bodo gledali, kako bodo uničevali njihovo imetje in njihovo preteklost.

Ljudje so bili žalostni in vdani v usodo, kesanja pa ni bilo videti na njih.

Iz baterije topičev je šinil ogenj. Dve granati kalibra 81 sta padli na belo cerkev, ki je gospodovala nad vasjo: bilo je zadnje opozorilo. Pok je prestrašil štorklje v zvoniku, da so odletele, brezglavo so bežali tudi mački in potepuški psi ter perutnina. Vojaki so s puškami streljali na kokoši in celo nekaj podgan je med kriki, žvižgi, kletvicami in smehom steklo vojakom med nogami. Potem se je začelo sistematično uničevanje vasi; vse je bilo skrbno pripravljeno vnaprej.

Nenadoma sta stopila iz še cele hiše dva moža z dvignjenimi rokami in se napotila skozi dim strelov in ruševin proti našim četam. Karabinjerski poročnik je ukazal ustaviti ogenj in si kje prižgal cigareto; z veliko naslado je vlekel dim. Podčastnik je stopil v hišo, iz katere sta prišla upornika, in se vrnil z angleško brzostrelko in lovsko puško; to je zadostovalo, da ustrelijo oba.

Poročnika je bolj zanimala lovska puška. Ogledoval si jo je, tipal in jo hotel tudi preizkusiti; poslal je po naboje in ustrelil gos. Potem so vaščani, pred katerimi so veselo lajali psi, prišli nazaj do svojega naselja in vdrli v uličice in porušene hiše. Bilo je, kot da ne morejo verjeti, da je vsega konec: vrgli so se na svoje stvari naglo in besno kot šakali.

● **nadaljevanje prihodnjič**

IZŠEL JE

NN

ŠT. 41

ZAKON LINČANJA

Ben Tress

Sheldy je teksaško mestece — s salooni, obilico whiskyja, prašnimi cestami, prizadevnimi govedarji, sobotnimi kvartopirci in vsem, kar sodi zraven. Ameriški zahod. Ne manjka poštne kočije, ki vozi denar, in šefa roparske tolpe Bucka Braddocka, ki ga mika, da bi se cvenka polastil v stilu šestih strelov. Tu je tudi figura z dvema nizko obešenima revolverjema. Kdo se bo uprl morilski spretnosti in zvijačnim naklepom?

Slabič? Strahopetec? Bill Rollins sicer že več let išče morilca svoje družine Braddocka; a saj vendar vsakdo ve, da mu postane slabo že ob pogledu na strelno železje. Toda kdo ve, kaj se skriva za tarčko krepkih kravarskih zbadljivk...

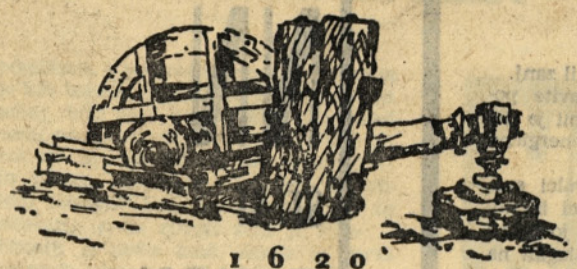
Odgovor?

Tressov ZAKON LINČANJA

ODLOMEK

Bill, ki je napeto opazoval, kako se bo napad končal, se je lahko na lastne oči prepričal, da je Owe Dreem res pravi as med revolveraši. Možje ob točilni mizi niso še niti potegnili pištol iz tokov, ko je Breemov kolt že suho bevsknil. Jastreb je streljal kar s tal in to s presenetljivo brzino in točnostjo. Trije streli so zadoneli skoraj istočasno. Kakor da mu jo je iztrgala nevidna roka, je Parkerju zletela pištola iz rok. Mastno se je pridušil, zasukal glavo in videl, kako sta njegova prijatelja Sam in Clay pravkar zdrknila ob točilni mizi na tla. Zgrozil se je, ko je zagledal med njunimi očmi okrogli luknjici, iz katerih je polzel tanek curek krvi. Dreem in Thor sta planila pokonci. S peklenskim nasmehom je potegnil Klavec svoj bowie-nož iz toka.

NN

1620

300 LET IZKUŠENJ

- plemenita jekla
- valjana
- kovana
- lita
- nad 150 raznih kvalitet

- rezilno orodje
- pnevmatsko orodje
- kolesni stavki

- termična in mehanska
- obdelava

Za občinski praznik in 20. obletnico ČESTITAMO!

ŽELEZARNA RAVNE

Ravne na Koroškem

RAVNE

mož principa uporablja tabako

SOLEA TABAKO

SOLEA

toaletno milo

z vonjem, ki traja in traja...

Zdravstveni dom Ravne na Koroškem

dela na področju Ravne s podružnicami Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem, Žerjav, Kotlje in Leše. Rentgen in laboratorij imajo na Ravnah in v Žerjavu. V vseh ambulantah so tudi zobne ordinacije, razen v Žerjavu. Glavni poudarek je na socialno-medicinskem delu in delu dispanzerjev. Posebno za teamsko delo — s poudarkom na funkcionalnih testih — z ozirom na industrijo. V ambulantah opravijo manjše kirurške posege, rentgensko diagnostiko, fizikalno terapijo itd. Glavni problem zdravstvenega doma je pomanjkanje strokovnega kadra, zato štipendirajo (24 članov zdr. doma) predvsem zdravniški kader, zobotehnike, medicinske sestre III. vrste, ki naj bi nadomestile bolničarski profil, sanitarne tehnike, sanitarne inženirje in ostale. Prav tako so nujne nadaljnje investicije za gradbene objekte in opremo, ki zahtevajo več, kot znašajo trenutna sredstva. Doslej so vložili v te namene 300 milijonov lastnih sredstev. Veliko pa so prispevali Železarna Ravne, zavod za socialno zavarovanje Ravne, občina Ravne, rudnik svinca Mežica in drugi. Za dokončno izgradnjo in opremo zdravstvenega centra na Ravnah in opremo podružnic bodo še potrebovali več kot 320 milijonov.

*

Občinska skupščina naj bi do konca leta zbrala gradivo in predloge, na podlagi katerih bi deklarirala zdravstveno politiko v občini. Zdravstveno varstvo naj bo komplesno in naj rezultira iz definicije zdravja Svetovne zdravstvene organizacije ,da je »popolno mentalno, socialno in telesno blagostanje«, ne pa odsotnost bolezni. Ob zdravniški skrbi je treba urediti tudi službe, ki bodo skrbele za socialno in mentalno blagostanje. Zaradi tega je treba urediti tudi urbanistični program.

Ob letošnji 10-letnici obstoja centralnega zdravstvenega doma in delavskega samoupravljanja bodo izdali knjigo, ki naj bi vsebovala: zgodovino zdravstvenega varstva v občini, sedanje geografsko, ekonomsko, socialno, demografsko in kulturno ozadje ob sedanji zdravstveni službi, vsebino in obsežnost strokovnega dela različnih zdravstvenih dejavnosti (ambulantne, dispanzerske, medicinsko tehnične itd.), lekarniško in reševalno službo, morbiditeto, travmatizem in absentizem, strokovni kader, opremo in zgradbe ter perspektivni razvoj, delavsko samoupravljanje ter spreminjanje finančno ekonomskega položaja teh zavodov.

Letos bo potrebno okrepiti zlasti osnovno ambulantno poliklinično službo. Do konca leta naj bi bil dograjen dispanzer za medicinska dela, onkološki dispanzer pa naj bi začeli urejati, če bodo med letom lahko dobili strokovni kader, prav tako bi morali urediti tudi antialkoholno posvetovalnico.

Letos predvidevajo kvalitativno izboljšanje medicinskih tehnik, deloma z ureditvijo novih prostorov in nabavo novih aparatur, tako zlasti:

— na rentgenu (globinsko slikanje, ODELCA)

— v diagnostičnem laboratoriju (kolorimetrija).

— v fizikalni terapiji (Glisson, Lumbex)

— v funkcionalni diagnostiki (ergometrija, EKG).

Zdravstveni dom potrebuje nove sodelavce — najpotrebnejši so zdravniki. Potrebovali bi splošne zdravnike za OA Železarne Ravne, splošno ambulanto na Prevaljah in splošno ambulanto na Ravnah, nadalje vsaj po enega zdravnika za dispanzer za žene in za šolski dispanzer ter zdravnika za nastop specializacije iz socialne medicine. Prav tako bi potrebovali zobne terapevte, vsaj eno patronažno sestro za polivalentno patronažo, vsaj dve medicinski sestri za delo v ambulantah ali dispanzerjih, enega rentgenskega tehnika, vsaj enega zobotehnika in analitika za finančno ekonomsko poslovanje zavoda.

Letos bo dokončan zdravstveni dom Ravne na Ravnah in ga bo potrebno primerno in strokovno opremiti. Vprašanje investicij v zdravstvu naj bi se tudi uredilo. Potrebno bi bilo urediti vprašanje: da se dodelijo dolgoročni krediti (20 in več let) z majhno obrestno mero.

Občina Ravne na Koroškem je izrazito industrijska. Leta 1961 se je s kmetijstvom preživljalo le 12 % vsega prebivalstva. Od 45 % aktivnega prebivalstva pa je tega leta bilo zaposlenih v industriji 81,2 %, v gradbeništvu 7,6 %, v trgovini 5,0, v gostinstvu 3,4 %, v kmetijstvu 1,4 %, v obrti 0,7 % in v komunalnih dejavnostih 0,7 %. Industrija ima v občini Ravne stoletno tradicijo ter je doživljala vzpone že v minulem stoletju: železarna na Prevaljah, rudnik premoga na Lešah in mnogo manjših obratov. Rudnik svinca v Mežici in železarna na Ravnah predstavljata sedaj jedro industrije v dolini. Železarna na Ravnah se je po II. svetovni vojni razmahnila in zaposluje sedaj približno tri tisoč delavcev. Od 930 tržanov v letu 1880 je sedaj 5118 meščanov.

Leta 1962 je živelo v ravenski občini 22.315 prebivalcev. Mortaliteta je v občini relativno nizka, nataliteta sicer pada, vendar je še vedno dovolj visoka. Vsi prebivalci občine so praktično socialno zavarovani. Samo iz sklada delavcev in obrtnikov je bilo leta 1962 — 92,9 % socialno zavarovanih.

Zdravstvena služba naj bi torej nudila vso pomoč prebivalstvu in lahko trdimo, da zahteva struktura ravenske občine obsežno pa tudi specializirano zdravstveno službo.

PSST ZA STATISTIKE ni skrivnosti. Tudi to so ugotovili, kdo je najboljši ženitni posrednik: avtomobil. 24 odstotkov vseh ženitnih ponudb opravijo v Franciji v avtomobilih, so ugotovili. Kaže pa, da bo odstotek v bodoče nekaj manjši: novi francoski prometni zakon predvideva hude kazni za vozače, ki uporabljajo za volanom samo eno roko, z drugo pa objemajo spremljevalko. To je priznano najprimernejši položaj za ljubezenske izpovedi. »In potem še pravijo, da podpira država poroke!« mrmrajo užaljeni avtomobilski kavalirji. — Pa nič ne pomaga, to razvado bo res treba ukiniti. Pravijo, da je ravno zato toliko manj železniških nesreč kot avtomobilskih, ker se redko primeri, da bi strojevodja objemal kurjača.

*

K PIANISTU Arthurju Rubinsteinu je prišla vsiljiva obiskovalka in menila koketno: »Menda vas ne motim, mojster?« — »Ne, nikakor,« je zabrundal slavni pianist,« slabe volje sem bil že prej.«

*

AMERIŠKI strokovnjak za promet Stephen Clusky ima takle nasvet za vse voznike avtomobilov: »Vozite vedno le tako hitro, kot bi se peljali k zobozdravniku!«

*

REPORTERJI ameriških časopisov so oblegali Williama Macmaryja iz Potosa. »Pred dvema letoma ste nehali kaditi; gotovo iz strahu pred rakom na pljučih, ali ne?« — »Naa,« je zategnil slavljenec, »iz strahu pred zvišano ceno cigaret«.

*

V NEW JERSEYU so se odločili, da bodo dodajali pogonskemu gorivu velikih avtobusov kemikalije, ki bodo odišavile izpušne pline. Tako bodo na primer avtobusi na glavnih progah puščali za seboj vonj po vrtnicah, na stranskih linijah pa po vijolicah. Nežno, ali ne?

*

KNJIŽEVNIK A. M. Gerard, strokovnjak za seksualne probleme, je napisal 400 strani dolgo knjigo o Devici Orleanski in ji dal naslov: »Jeanne, devica po krivem.«

*

V NEKEM londonskem dnevniku se je pojavil takle oglas 12-letnega dečka: »Moj oče mi vedno pripoveduje, da je bil najboljši dijak v razredu. Iščem njegove sosolce na 7. šoli (letnik 1921), ki bi mi lahko to izjavo potrdili.«

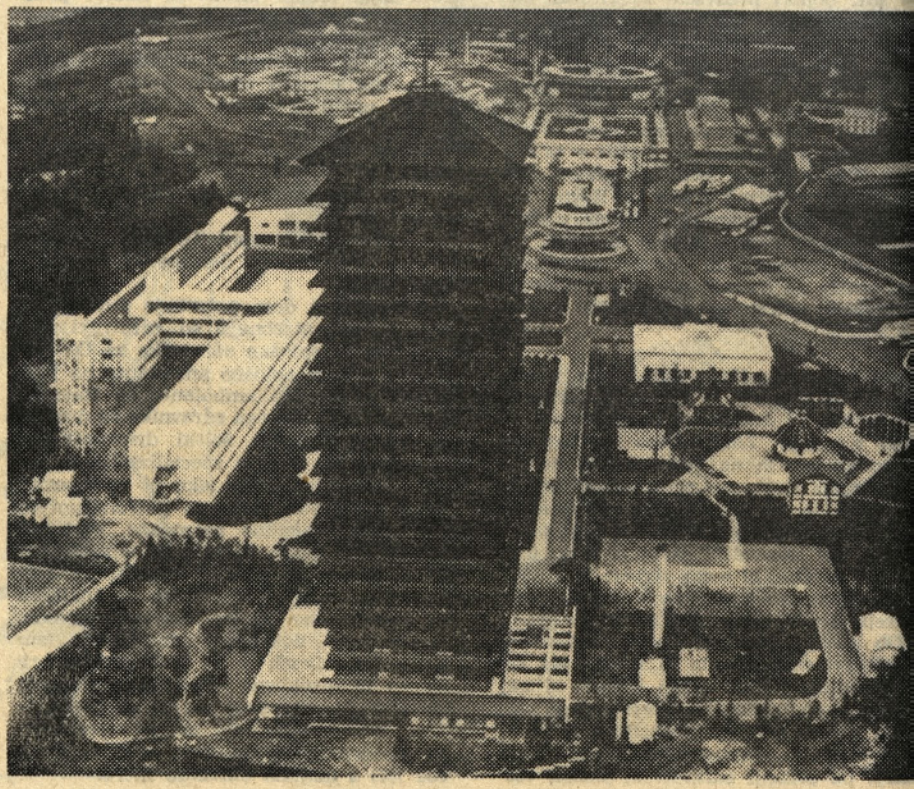
Na glavo!

Osemkrat na dan se takole zvrne šest in pol metra globoko s strehe Hank Calia, ko ga smrtno zadene krogla Jima Cooka (v ospredju). Lep direkten padec na glavo se konča na mehki gumijasti blazini, skriti za skalo in grmovjem. Zadeva se dogaja v Universal City Studiih v Hollywoodu in zahteva toliko smrti zaradi obiskovalcev, ki si za nekaj dotarjev radi ogledajo zanimivo delo v filmskih studiih.

Po tradiciji

Značilna japonska arhitektura je ohranjena tudi v novem 21-nadstropnem hotelu v zabaviščni četrti Jokohame. Pagodasta zgradba je hkrati najvišji japonski hotel in ima razporejene sobe v 66 skupin. Z višjih nadstropij je čudovit pogled na obmorsko letovišče Enoshimo.

ZAŠTITNA KREMA ZA RUKE SA SILIKONIMA
OCTA
PROIZVODI: NEVA ZAGREB

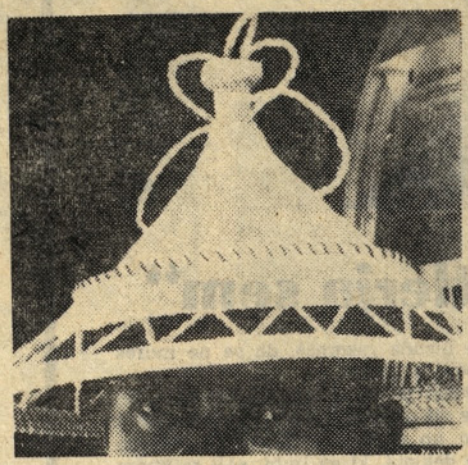
Srečanje maskot

Angleški vojaški polki ne zdržijo brez nečesa živega ali neživega, kar naj bi bilo značilno prav za njihovo vojaško enoto. Tako je prišlo do tega srečanja med maskotami okupacijskih sil v Nemčiji: en polk zastopa poveljnikova hčerka (levo), drugega pa prav tako velika lutka (desno).

Iz klobuka – hiša

Domačine ščiti v južni Afriki pred vročino značilen širok klobuk, ki si ga privežejo pod brado. Oblika klobuka je dala idejo arhitektu Stremaalu iz Johannesburga, da je zgradil v okolici mesta weekend hišo »Klobuk«. Posnel je vse podrobnosti, še pentljo s konice pokrivala. Izkušnja je pokazala, da hiša prav tako dobro ščiti pred vročino stanovalce kot klobuk svojega lastnika. Arhitekt namerava svoj izum menda celo patentirati.

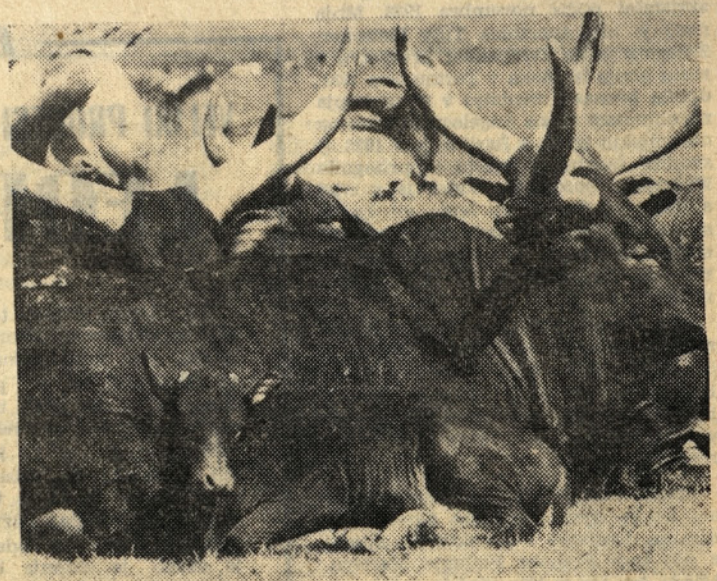

Poslušanje na moderen način

Za raziskovanje akustičnih pojavov si zamišljujejo fiziki najbolj čudne prostore, da bi enkrat preprečili odmev, ga drugič spet okrepili in sploh počeli z zvokom, kar zahteva znanost. Tak inštitut so zdaj postavili tudi v Melbournu v Avstraliji. Besede dekleta v komori z mnogimi koničastimi izrastki ohranijo svojo naravno barvo in jakost, ne da bi se primešal kakršenkoli prizvok. Raziskovanja imajo tudi praktičen pomen za koncertne dvorane in radijske postaje.

Angleška čreda bivolov

Nismo kje sredi naravnega parka Serengetija v centralni Afriki, ampak nekaj desetin kilometrov severno od Londona in vendar nas pogled ne vara: po travi se pase in poseda čreda kakih 30 bivolov z orjaškimi rogovi. Pomnožila jo je že druga generacija, rojena v ujetništvu. V Whipsnadeu, parku londonskega zoološkega društva, redijo živali v kar se da naravnem okolju brez kletk.

„Hči Adolfa Hitlerja sem“

Giselle Heusner ima dolge svetle lase in modre oči: pravi nemški tip, kakršni naj bi po Hitlerjevih načrtih predstavljali čisto arijsko raso. Bila bi le ena izmed stotisočev nemških deklet, ko ne bi prišlo na dan — vsaj po njenih trditvah, — da führer ni bil le duševni oče njene arijske podobe.

»Rodila sem se 15. decembra 1937 v Frankfurtu,« pripoveduje Giselle, »v družini fanatičnih nacistov. Mož moje matere, doktor Fritz Heuser, je bil že mnogo let član nacistične stranke in se je večkrat izkazal v preganjanju židovskih študentov, posebno v zloglasni »kristalni noči« novembra 1938. Moja mati je bila športnica Tilly Fleischer. Zmagala je na evropskem prvenstvu v metu kopja in diska v Torinu leta 1931, dobila bronasto medaljo v metu kopja na olimpiadi v Los Angelesu in zlato na olimpijskih igrah v Berlinu leta 1936. S svojimi športnimi uspehi je pritegniła Hitlerjevo pozornost. Videl je v njej simbol nemške žene, lepe, visoke in svetlolase, in se je dal z njo večkrat slikati. Obsipaval jo je s častmi in darovi, med katerimi je bil tudi športni mercedes.«

»Mati se ni branila uslug,« Giselle je rekla to posebno pomenljivo, »in se je postavila čisto v službo nacizma. Leta 1937 se je poročila z dentistom Heuserjem. Poroko so zabeležili časopisi na prvih straneh. Rodila sem se po petih mesecih zakona . . .«

Preskočimo vojno in še skoraj dvajset let po njej. Svetlolasa Giselle študira za dentistko v Frankfurtu, skupaj z njo tudi Francoz Philippe Merwyn. Mlada dva sta si bila všeč in začela sta že govoriti o poroki. Giselle je spregovorila o tem z materjo in ji povedala tudi, da je Philippe židovskega rodu. Mati je bila vsa iz sebe.

»Ali si blazna?« je vpila na hčerko, »ali sploh veš, čigav otrok si? Človek, po katerem bi morala nositi ime, je tisti, pred katerim je trepetal ves svet: »Adolf Hitler. Da, tvoj oče je bil führer. Zdaj menda razumeš, da se ne moreš poročiti z Židom.«

Sledilo je nekaj manjših tragedij, rezanje žil obupane Giselle in Philippove groze, ko je izvedel, čigava kri teče po žilah dekleta, ki ga ljubi. »Ali se imam pravico poročiti s Hitlerjevo hčerko in tako oskruniti spomin milijonov svojih sonarodnjakov, ki jih je pognal v smrt nacistični diktator?« se je spraševal.

Kaže pa, da sta pozabila na očitke vesti: vseeno se bosta kmalu poročila in če že vse skupaj ni res, sta si poskrbela vsaj za reklamo.

SVET V MOZAIKU

Kolesi – dvojčka

Amerikanci so vrgli na trg »siamsko kolo«, imenovano tako po zraščenih siamskih dvojčkih. Kombinacija ima celo kup prednosti: ni se mogoče prekucniti kot z enojnega kolesa, partnerja sedita lepo drug ob drugem in eden za drugim kot na dvosedežnih tandemih in za ameriške očete je stvar poleg tega še precej cenejša kot plačevanje popravil za družinski avtomobil, do katerega so si lastili pravico tudi juniorji.

feljton

VELIKI PROCESI V ZDA

5

LEOPOLD IN LOEB

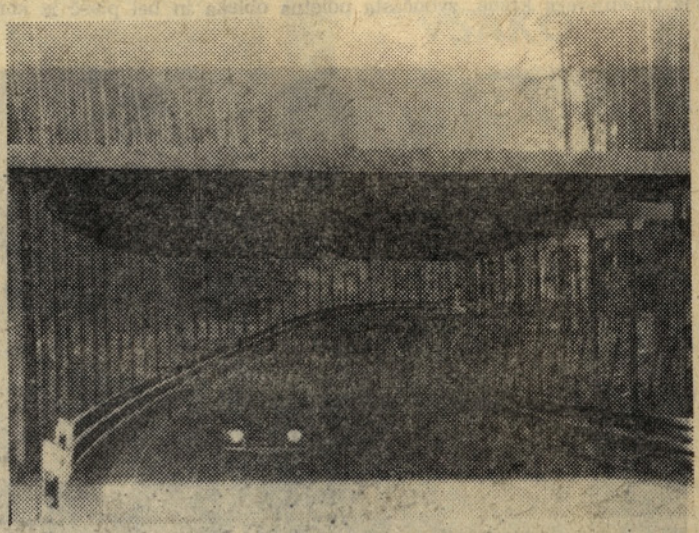
Po mnenju javnega tožilca je bil to najbolj hladnokrven umor, kar jih je civilizirani svet kdaj poznal. Darrow pa mu je odgovoril, da ne pozna primera, za katerega ne bi javni tožilec trdil, da je najbolj hladnokrven, neopravičljiv in premišljen umor, kar jih je bilo kdaj storjenih. Pravniki so sposobni tako opisati svoj primer. »Kaj je to — hladnokrven umor?« je vprašal Darrow. »Poglejmo in precenimo ga,« je nadaljeval. »Prvo, kar je važno, je stopnja bolečine, ki jo je utrpela žrtev. Bobbie Francks ni veliko trpel. Umora res ni mogoče opravičiti, toda obešenje storilcev ne bo vrnilo Bobbiju življenja. Bobbie je mrtev. Zgodilo se je v petnajstih minutah in verjetno se tega niti zavedal ni. To seveda ničesar ne opravičuje. Toda tako je bilo.«

»Zaradi česa še lahko označimo umor za najbolj ostuden zločin?« je hotel vedeti. »Je to motiv? Kaj je takšnega v vedenju teh dveh fantov, kar bi kazalo bolj podlo, hudobno in zavrženo srce, kot so srca drugih ljudi?« je vprašal. Z napačnim označevanjem njunega zločina kot najbolj surovega dejanja vseh časov, sili obtožba sodišče, da izreče smrtno kazen. Toda ta umor,« je vztrajal Darrow, »je bilo nespametno in nekoristno dejanje dveh dečkov, storjeno brez pravega namena ali motiva. V njem ni bilo niti trohe sovraštva do žrtve, ne zrna zlobe in tudi ne priložnosti za krutost, v kolikor smrt sama na sebi ni kruta. Če hoče obtožba označiti ta umor za najkrutejše dejanje, potem mora pokazati motiv. In kaj jemlje za motiv?« je vprašal. »Popolnoma nesmiselna trditev. Obtožba namreč razlaga, da sta fanta, ki nista nikoli potrebovala niti centa, sinova bogatih staršev, ubila mirnega fantka zaradi 10.000 dolarjev. Obtožba trdi, da sta potrebovala denar za dolgove pri igranju. Da bi to dokazala, je obtožba zaslišala pričo, samo eno pričo, ki je izpovedala,

Sedemsto milijonov za tri železničarje

Angleška Fortuna pri športni stavi — na Otoku imajo sistem nekoliko drugačen, kot pri nas in so najvažnejši neodločeni rezultati — je spet globoko segla v svojo vrečo in nagradila en sam stolpec z več kot sedemsto milijoni našega denarja. Srečni dobitniki (z njihovimi angleškimi imeni in priimki si ne bi dosti pomagali), so na sliki že izročili svežnje bankovcev v varstvo soprog.

Streha proti kroglam

Po avtostradi blizu Bamberga v Zahodni Nemčiji se doslej ni bilo prav varno voziti. V bližini je strelišče ameriških vojaških oddelkov in prav rado se je zgodilo, da je kakšna krogla »spretnega« strelca zablodila na cesto. Nekaj sto metrov najbolj nevarnega vozišča so zdaj prekrili s streho na stebrih, da ne bi bilo več nepredvidenih nesreč.

da je s fantoma igrala bridge v collegeu in da so igrali za pet centov po točki. Pri igranju je eden od njiju ostal dolžan drugemu devetdeset dolarjev. Nobenega drugega dokaza ni bilo, ki bi to trditev podprl, pa vendar zahteva javni tožilec že samo na osnovi tega dokaza,. da sodišče obesi fanta.«

Darrow je trdil, da nihče ne bo verjel temu motivu. Po mnenju obtožbe naj bi Leopold in Loeb tvegala glavo za 10.000 dolarjev, za denar, ki ga sploh nista potrebovala, ker sta ga imela na pretek. V času umora je imel Loeb 3000 dolarjev na svojem bančnem računu. Imel je tudi tri zadolžnice, katerih obresti že tri leta ni dvignil. Sekretar njegovega očeta je imel nalog, naj mu da ček, kadarkoli bi ga hotel. Razen tega je doma še redno dobival 125 dolarjev mesečno. Imel je avto, plačeval ni ničesar za hrano, stanovanje in obleko. Pripravljal se je na potovanje v Evropo, za kar mu je dal oče 3000 dolarjev. Darrow je poudaril: »Motiv je mogoče skonstruirati iz vseh dejstev in okoliščin, ki si jih lahko predstavljamo«. Še enkrat je podkrepil, da sta fanta doma iz izredno bogatih družin, da sta bila vzgojena v izobilju, da sta imela vse, da sta bila brez dolgov in nista potrebovala denarja. »Nobenega motiva ni in brez motiva je ta umor samo nespametno dejanje dveh nezrelih in bolnih otrok; nespametno dejanje otrok, potikajočih se v temi in gnanih od neke emocije. Mi pa človeško življenje še premalo poznamo, da bi jo povsem razumeli.«

Obrnil se je k sodniku: »Nobenega dvoma ni, da sta fanta duševno bolna.« Ni prosil milosti zanju; prosil je le, da bi sodišče uveljavilo zakon države Illinois. Opozoril je, da sme porota, če dokaže obtožencu krivdo umora prve stopnje, oziroma sodišče, če obtoženec pred njim krivdo prizna, določiti eno od treh kazni: obešenje, dosmrtno ječo ali zapor, ki traja nad 14 let. »Ta zakon je bil sprejet,« je poudaril Darrow, »zaradi rastočega nasprotovanja vseh napredno mislečih ljudi v Združenih državah Amerike proti smrtni kazni ter zaradi globokega odpora sodišč in porot, da bi človeku vzeli življenje. V našem primeru mora kazen določiti sodnik. «Ni treba strokovnjaka,« je vzkliknil Darrow, »da prepriča vsako človeško bitje, da je bilo to dejanje dejanje bolnih možganov.«

»V svojem običajnem prizadevanju po pretiravanju, napihovanju dejstev ter neugodni razlagi dejanj, trdi obtožba, da ima ta zločin svoje začetke v kraji pisalnega stroja pred štirimi meseci. To je v skladu z njeno trdtvijo,« je dejal Darrow, »Da sta storila zločin zaradi 10.000 dolarjev. Pa vendar je obtožba s svojo jalovo domišljijo rekla: 'Aha, ta dva fanta, ta dva čudovita planerja, sta dokazala toliko znanja, tako ostrino misli, tako doslednost dejanj in take načrte, da morata biti normalna.' Pa vendar sta šla ukrast pisalni stroj! Po trditvi obtožbe sta ukradla pisalni stroj zato, da bi lahko nanj šest mesecev kasneje napisala izsiljevalno pismo in sta torej že takrat nameravala ubiti dečka. Pa vendar je imel »odlični« planer Leopold celih šest mesecev stroj doma in je na njem natipkal mnogo pisem in drugih listov. Tega tudi ni skrival. Vsi njegovi prijatelji so poznali ta pisalni stroj. In spet je obtožba prav to imela kot dokaz za skrbno premišljeno naklepanje umora. V resnici sta fanta neinteligentno, nemetodično in brez zdrave pameti pripravljala umor. Čeprav sta sta najela hotelsko sobo pod izmišljenim imenom, sta pustila tam kovček knjig, po katerih bi ju lahko vsakdo takoj odkril.«

»Ali si morete predstavljati, da bi fant, ki je bogat in ima vse življenje pred sabo in ki lahko dobi, kar mu srce poželi, brez najmanjšega razloga zvabil mlajšega tovariša v smrt, sam pa stopil v senco vešal? Zakaj sta ubila malega Bobbija Franksa?« je vprašal Darrow. »Tega nista storila zaradi denarja ali iz jeze ali sovraštva. Ubila sta ga, kot bi ubila pajka ali muho. Ubila

Krzno tudi za poletje

V Frankfurtu v Zahodni Nemčiji so imeli nedavno sejem krzna in slabi trgovci bi bili, ko ne bi naredili nekaj propagande tudi za letni čas, ko je krzno navadno spravljeno lepo v naftalinu globoko v omari. Po mnenju organizatorjev razstave so krznene obleke, plašči ali vsaj obrobki neverjetno primerni tudi za poletje. Z leve proti desni: lahka zvončasta obleka z ovratnikom in robom iz krzna arktične lisice, mornarski kratki jopič iz tjulenjevega krzna, zvončasta poletna obleka in bel plašč iz kanadske kune.

feljton

sta ga, ker sta pač takšna. In zato, ker je bil nekje v nedoločenem procesu odraščanja spodrsljaj, sedita sedaj ta dva nesrečna fanta tu, obtežena s sovraštvom in s prezirom, izvržena iz družbe, ki zahteva njuno kri. Sta res vsega kriva? Ali je mogoče ozdraviti mržnje in neprilagoditve drugih z obešenjem teh dveh fantov? 'Izkažite jima enako »milost«, kot sta jo onadva izkazala Bobbiju Francksu', je prej zahteval javni tožilec. Toda, ali je to zakon? Je to pravica?« se je vpraševal Darrow. »Če država, v kateri živim, ni bolj milostna, bolj človeška, bolj premišljena in inteligentna kot blazno dejanje teh fantov, potem mi je žal, da še živim Obžalujem vse očete in matere.«

»Samo bolni možgani lahko pripravijo človeško bitje do tega, ker sta storila fanta,« je ponavljal Darrow »Ne bom osvetlil vsh stadijev tega strašnega dejanja; oziral se bom le na dejstva, ki odločilno kažejo, da je bil zločin storjen brez pravega razloga: Najela sta avto in se odpeljala, da bi nekoga ubila. Za nič. Zvlekla sta malega Bobbija v avto sredi polne ceste in ga ubila le malo proč od svojega doma, na odprti cesti in pri belem dnevu. In vendar,« je poudaril »so psihiatri obtožbe trdili, da sta fanta normalna, da znata misliti in da je njuno dejanje dejanje zdravih ljudi.« Zaključil je:

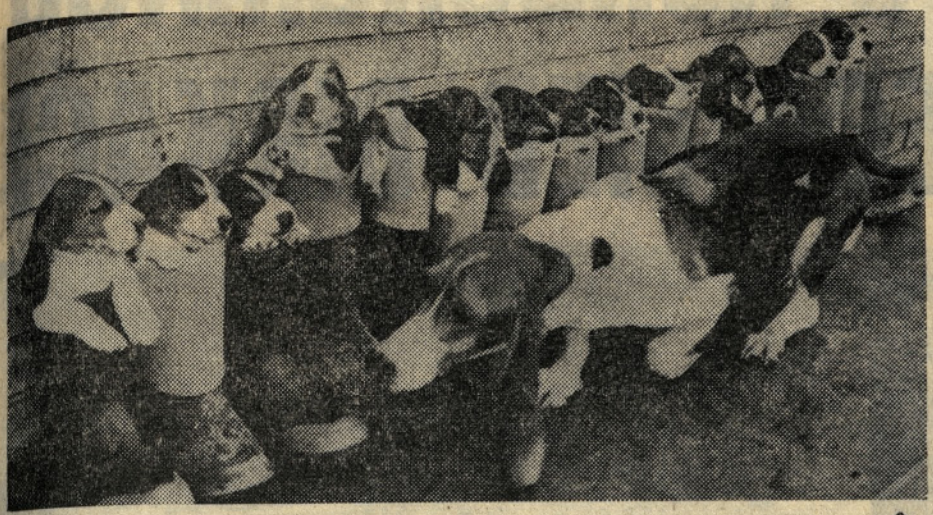
»Še enkrat rečem: Če vemo, kako zelo lahko blaznost, sovraštvo in krutost prizadenejo človeški um, mislim, da na svetu ni človeka, ki bi mogel verjeti, da je bilo vsaj eno od teh dejanj početje zdravega individuuma. Drugače tega ni mogoče pojasniti Ko ne bi bilo zaradi njunega bogastva in razvpitosti, bi bila že na zdravljenju v psihopatični bolnici, namesto da zahteva obtožba od njiju poslednjo kapljo krvi.«

Opisal je, kako sta se dvajset milj peljala z mrtvim dečkom na zadnjem sedežu. »Najmanjša nezgoda, najmanjša nesreča, trohica radovednosti ali če bi ju ustavili zaradi prehitre vožnje — vse to bi ju lahko pokopalo. Tvegala sta za prazen nič. In vendar imenuje obtožba to — zdravo! V dejanju ni bilo nič zdravega od začetka v bolnih možganih do zdaj, ko sedita tu v sodni dvorani in čakata svoje usode. Obramba pa se more kljub nenavadnosti tega umora boriti in prositi, da bi fanta, eden star devetnajst in drugi osemnajst let, smela v tišini, v samoti in v sramoti preživeti življenje v kaznilnici. Toda obtožbi to še ni dovolj. Zahtevala je smrtno kazen za to blazno dejanje. Javnost mora dobiti zadoščenje z obešenjem! V prvem četrtletju dvajsetega stoletja sta se v človeška srca vrinila sovraštvo in želja po krvi, ki vladata primitivnim divjakom v neciviliziranih deželah.«

»Zakaj hoče obtožba v tem primeru smrtno kazen?« je hotel vedeti Darrow. »Mr. Savage je dejal, da ne bo več umorov, če bosta ta dva obešena. Mr. Savage je optimist,« je izjavil Darrow. Sodišče je spomnil na zgodovino kaznovanja s smrtjo, na to, kako so sežigali ljudi, jih metali v krop, jih utapljali in razčetverjali, kako so jih v Angliji obešali na križišča v strah in trepet ostalim. Govoril je o minulem stoletju, ko je bilo skoraj dvesto vrst prekrškov smrtno kaznivih in ko so obešali otroke za žeparstvo. In kaj je bilo potem?

Omenil je lorda Shaftesburyja, velikega Angleža, ki je posvetil vse svoje življenje namenu, da predrugači kazenski zakonik. Vsakemu koraku so tožilci in sodišče nasprotovali. Toda postopoma so se zakoni spremenili in danes gledamo z grozo na obešanje in ubijanje v preteklosti. In zločini so postali manj grozotni ter vse redkejši. Nadaljeval je:

»Če bosta fanta umrla na morišču, česar si sploh ne morem predstavljati, če bosta torej res umrla, se bodo podrobnosti o tem razširile po vsem svetu. Vsi časopisi v Združenih državah bodo objavili izčrpno poročilo. Časopisi Chicaga bodo

Hemingway si gradi otok

»To bi bilo papanu všeč . . .« meni Leicester Hemingway, papa pa ni papa, ampak njegov umrli brat Ernest Hemingway. Všeč bi mu bilo, da si mlajši brat gradi južno od Jamajke svoj otok. »Noben zakon mi ne prepoveduje, da si ne bi ustvaril lastne zemlje.« Zgradil si je lesen splav in ga pripeljal sedem milj južno od otoka, kjer se tik pod morsko gladino skriva pečina. Tu je pritrdil svoj »otok« s staro osjo železniškega vagona in Nova Atlantida, »najmlajša republika na svetu«, je bila rojena. »Vsi svobodoljubni ljudje se bodo razveselili moje ideje . . . razen tega pa bo zadeva služila še za raziskovanje morja,« pravi Mr. Hemingway.

Družinska slika

Tri otroke bi morda fotograf še prepričal s ptičkom, da bi za hip obstali mirni pred aparatom, za petnajst psičkov, rekordno junaštvo psice »Fredwell Ann«, pa ne bi zadostoval niti pečen puran. Zato se je zatekel k obutvi in potaknil v vsak čevelj ali škorenj po enega psička. Pasja mati ni imela prav nič proti. Za pet minut se je vsaj oddahnila od preštevilnega potomstva.

VEČ KOT PRIČAKUJETE VSAKO SOBOTO

ZA MLADE PO LETIH IN SRCU

mladina

natrpani s strašnimi detajli. To bo prišlo v vsako hišo, v vsako družino. Bo to oplemenitilo ali pokvarilo ljudi? To bi rad vprašal človeško pamet. Rad bi potrkal na čustva človeških bitij, če jih seveda imajo — ali bo to omečilo človeška srca ali pa jih bo zakrknilo in bodo postala kruta, kot niso bila še nikoli? Koliko ljudi se bo naslajalo ob podrobnostih? O človeškem trpljenju se ne da premišljati, ne da bi to ostalo brez vpliva; ta pa je dober ali slab. Na tiste, ki bodo ob detaljih užival, bo imelo to slab vpliv. Kako bodo na to reagirali milijoni bralcev? »To vprašanje,« je dejal Darrow, »ne zahteva odgovora.« Rotil je sodišče, naj obrne hrbet barbarski in kruti preteklosti.

»Kako smemo ocenjevati njuno strahotno dejanje?« je vprašal Darrow. »Kako je prišlo do tega? Ozrimo se najprej na Richarda Loeba,« je predlagal in znova poudaril, da je Loeb otrok bogastva in odprtih možnosti, ter nadaljeval: »V tej dvorani in na drugih sodiščih se je zvrstilo že veliko prošenj za pomilostitev mladih ljudi, čeprav so imeli le malo upanja; prosili so, da bi prizanesli ubogim, ki jim je bila cesta dom in so bili neizobraženi ter brez ugodnih možnosti za življenje. Sodišča so jim prizanesla po pravici. V tem primeru je bil otrok v nežnih letih izročen v roke inteligenti, vehementi, a vdani vzgojiteljici, ki si je prizadevala za svojega varovanca. Vsadila ga je med knjige kakor rastlino v toplo gredo. Ni imel nobenih zabav, kakršne bi moral imeti deček njegovih let, razen tistih, do katerih je prišel s pomočjo laži in prevar.« Darrow je orisal vzgojiteljico kot zelo gospodovalno žensko, ki je bila zaljubljena v dečka in je pretirano želela, da bi bil popoln: »Dala mu ni nobenega prostega časa. Kaj se je torej zgodilo? Richard Loeb je spletkaril, lagal, kot bi vsak zdrav otrok, da bi se izmuznil iz njenih oklepov. Dajala mu je najboljše knjige, ki pa jih otroci navadno ne marajo. Tako je on, medtem ko ga ni gledala, požiral detektivke, drugo za drugo. Kaj je sledilo iz tega? Vsaka zgodba, ki jo je prebral, je bila zgodba o zločinu.« Darrow je opomnil sodišče, da je Zakonodajni zbor šele pred enim letom izdal zakon, ki prepoveduje mladini branje detektivk. »Zakaj? Zato, ker se mu je zdelo, da tako čtivo nagiba mladino h kriminalu. Pa vendar, Loeb jih je bral dan za dnem. Nikoli ni jenjal. Še ko je šel v college, jih je bral. Že zgodaj se je v njem razvilo nagnenje, da bi se ukvarjal z zločini, da bi bil detektiv. Kasneje pa se je v domišljiji imel za vodjo zločinske tolpe. Posledica je sledila logično kot noč sledi dnevu.«

nadaljevanje prihodnjič

PO NÜRBURGRINGU NIČ NOVEGA MED DIRKAČI

Tedaj, ko je starter prvič zamahnil z zastavico in poslal na 7,747 km dolgo južno pentljo slovitega Nürburgringa prve dirkače z vseh celin, smo pozabili na več kot 1200 km dolgo pot. Vsi smo mislili samo še, kaj bo prinesla »Velika nagrada Nemčije« — druga izmed številnih dirk za svetovno prvenstvo 1965 vseh razredov. Na tem znamenitem dirkališču ZRN se je potegovala tokrat za lovorove vence zares vsa svetovna elita. Na prvi dirki v ZDA (21. III.), ki je bila v znamenju japonskih tvrdk Suzuki in Yamaha, je manjkalo nekaj dirkalnih hiš, med njimi proslavljena Honda. Nürburgring pa je zbral prav vse, ki dirkajo z motorji za slavo (in denar). Po dveh izredno zanimivih dneh se razmerje sil med Japonsko in »ostalim svetom« ni spremenilo prav nič. Japonski stroji z manjšo kubaturo, s katerimi (uspešno) tekmujejo najeti šampioni iz drugih dežel, ne pa (še neizkušeni) Japonci sami, so si razdelili dvojne zmage. Firma Honda je triumfirala v razredu 50 ccm (1. Bryans, Škotska, 2. Taveri, Švica), Suzuki je bila najhitrejša v skupini 125 ccm (1. Anderson, N. Zelandija, 2. Perris, Kanada), Yamaha pa je zmagala v kategoriji 250 ccm (1. Read, Anglija, 2. Duff, Kanada). V kategoriji 350 in 500 ccm tudi v preostalih letošnjih prvenstvenih dirkah nobena druga tvrdka ne bo kos zanesljivim italijanskim strojem MV Agusta. Na »Ringu« se je Italijan Agostini okinčal z zmago v razredu 350 ccm pred londonskim milijonarjem Hailwoodom„ v kategoriji 500 ccm pa sta zamenjala vlogi in mesti. Dirka prikolic je bila plen zasebnih nemških strojev BMW (z zmagovalcema Scheideggerjem — Švica in Robinsonom — Anglija), ki jim angleški Nortoni tudi letos ne bodo mogli prekrižati računov. — Japonci v lažjih kategorijah torej tudi letos nadaljujejo z zmagovitim pohodom po svetovnih dirkališčih, ki so oživela prav te dni.

Ko je finišer zaustavil zadnjega dirkača, pa se je za voznika našega Mercedesa, neutrudljivega Janeza, »dirka« šele začela; treba je bilo spet nazaj — čez zasnežene plazove v Avstriji — v Ljubljano.

Tekst in foto: H. U.

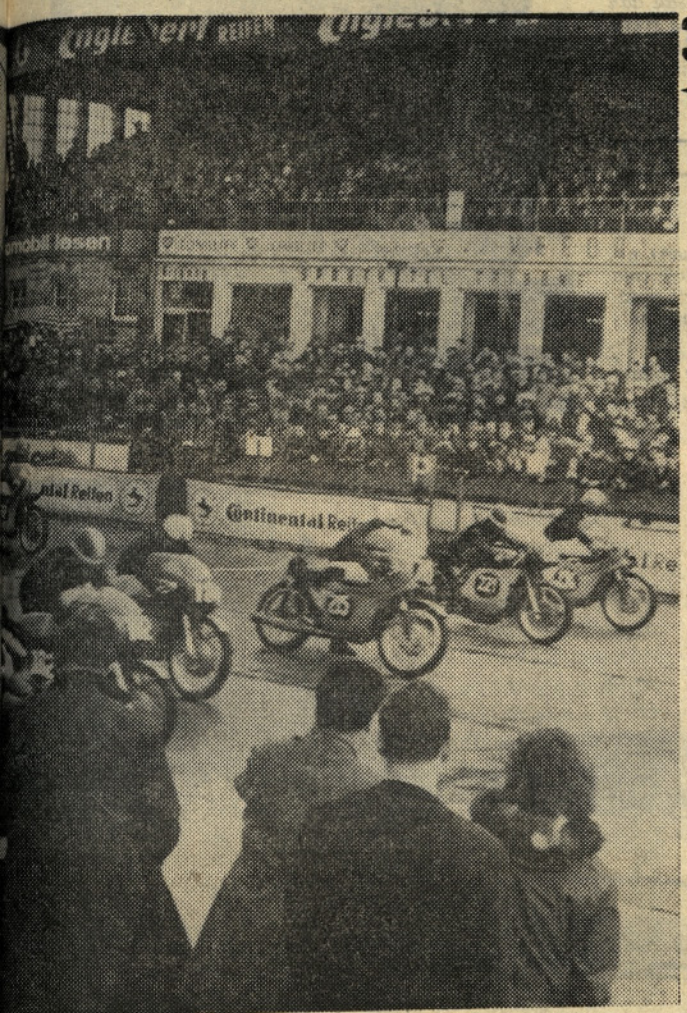

1

2

3

4

SLIKA 1
Člana organizacijskega komiteja za bližnje hitrostne dirke v Škofji Loki (23. t. m.) Ivan Križaj in Stane Krapež sta prišla po najboljše dirkače celo na Nürburging; tudi Italijan Agostini se je pri njiju zanimal za nastop pri nas.

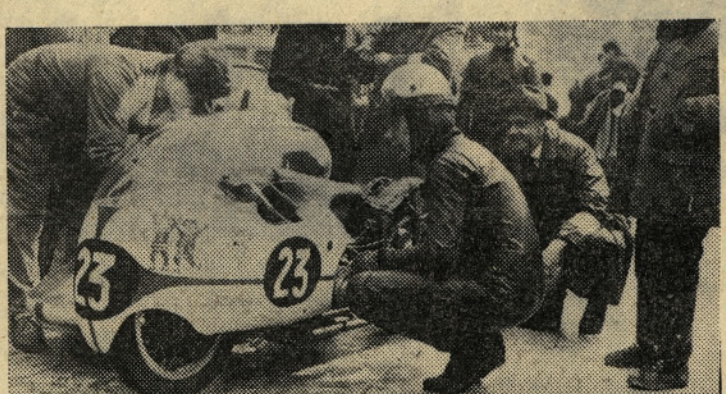
SLIKA 2
Reporter ne bi bil reporter, če ne bi »ujel« tudi kake prikupne gledalke. V taboru tega tipično moškega športa pa se je izkazalo šele pozneje, da je simpatična Renata Burkhalter pogumna sovoznica švicarskega prikoličarja H. Hubacherja (na BMW).

SLIKA 3
Nürburgring je bil samo začetna postaja dirkačev, ki se bodo do jeseni selili z dirkališča na dirkališče. Tekmovalna sezona 65 bo pestra; s Škofjo Loko (23. t.m.), Opatija (19. — 20. VI.) in Portorožem (12. IX.) bodo prišli na račun tudi naši gledalci.

SLIKA 4
Na Nürburgringu častijo najboljše na posebnem odru pred glavno tribuno. Presrečnim zmagovalcem zaigrajo vsakokrat tudi nacionalno himno. Te počastitve je bil nedvomno najbolj vesel mladi italijanski dirkač iz Bergama Giacomo Agostini — zmagovalec v razredu do 350 ccm.

SLIKA 5
Strašila? Ne, marveč samo črna dirkalna kombinezona dveh prikoličarjev, ki se sušita na toplem spomladanskem soncu. Prireditelji in dirkači letos niso imeli sreče z vremenom. Prav prikoličarji so startali po najhujšem nalivu, pravem viharju.

SLIKA 6
Štirikratni svetovni prvak med prikoličarji (1961 — 1964) Max Deubel s sovoznikom Emilom Hörnerjem (oba ZRN, BMW) — prav pred domačim občinstvom ni zaključil dirke. Zaradi okvare je moral zaustaviti prikolico nekje vzdolž tekmovalne proge.

6

Okrašena lokomotiva

Nazif Sukljić, kurjač iz Višegrada, je zaljubljen v svojo staro lokomotivo št. 83—090, ki vozi na progi Sarajevo—Priboj—Miljevina. Čeprav bi lokomotiva že zaslužila častno mesto v kakem muzeju, še vedno vsak dan sopiha na svoji stari progi. Nazif jo skrbno čisti in briše prah, da se sveti, kot bi bila mlada in polna moči. Razen vsega pa jo vsake tri do štiri dni okiti s cvetjem, tako da pomlajena in okrašena, ovita v gost dim laže požira kilometre na utrudljivi poti.

Druščina

Na cesti nisi sam.

Na cesti so tudi osli.

Žal ne vedno pravi osli, predstavniki zoologije. Ti so še najmanj nevarni, čeprav vsepovsod vtaknejo svoj nos in bi se po njih lahko zgledovala vsaj družbena kontrola. Ste morda že slišali, da bi kak osel poneveril družbeno imovino? (Za takšen častit postopek moraš imeti človeške možgane!)

Osel gre samo enkrat na led.

In nikoli v avto. On že ve, zakaj. Dandanašnji je preveč oslov za volani.

Osli so navsezadnje čisto pametna bitja; prav krivično je, da imajo med človeško raso tako nebogljene predstavnike.

Deblo iz Afrike

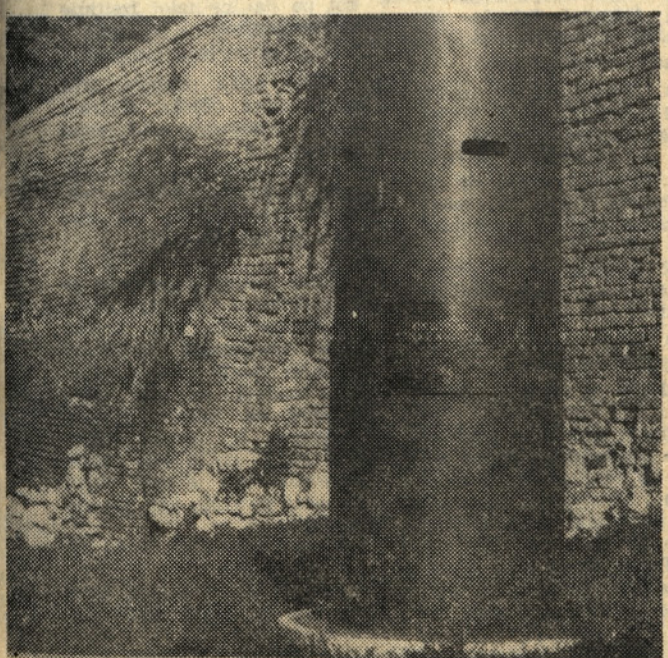
Med množico debel v skladišču tovarne furnirja Javor v Prestranku vzbuja posebno pozornost in občudovanje ogromno deblo, ki je pripotovalo naravnost iz afriške države Gane. Njegov premer znaša dva in pol metra, tehta pa celih osemnajst ton. Čeprav je železniški tir komaj dvajset metrov proč od skladišča, je deblo s pomočjo dvigala ves dan iztovarjalo več krepkih mož. Iz tega orjaka bodo v Javoru narezali 19.000 kvadratnih metrov furnirja podobnega mahagoniju, kar zadostuje za nič manj kot 3000 omar.

Grad Pirnatovih

V prijetni Moravški dolini na Gorenjskem je bilo včasih mnogo gradov, do današnjih dni pa se je ohranil samo eden, ki je letos star 475 let. To je Tustan. Ime je dobil od nemške besede Tufstein, kar pomeni lahek kamen. Zgraditi ga je dal grof Lichtenberg. Tako vsaj poroča zgodovinar Valvasor. Po letu 1801 je grad prešel v last družine Skaria, od njih pa so ga dobili Pirnatovi, predniki slikarja in kiparja Nikolaja Pirnata. Medtem ko so bili gradovi Zalog, Belnek in Češnjice med vojno požgani, je ostal grad Tustan po naključju cel.

Oklopna stražnica

6. aprila 1941 je pri bombnem napadu izgubilo življenje okoli 25 tisoč Beograjčanov, okoli 10 tisoč hiš pa je bilo porušenih. To je bila cena za odločni »NE«, ko so Beograjčani demonstrirali proti Hitlerju in ovrgli pakt, ki sta ga podpisala Dragiša Cvetković in Cincar-Marković. Od takrat so se fašisti bali meščanov, ki so že prve dni okupacije začeli s sabotažami in diverzantskimi akcijami. Pred glavni štab feldmaršala Vilhelma Liszta so zategadelj postavili oklopno stražnico, da bi se čimbolj zavarovali. Stražnica še danes stoji kot spomin na tiste strašne dni.

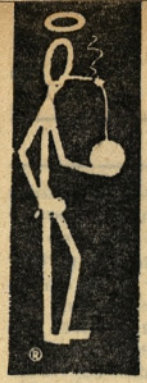

Kozarci

Ledinsko ime Glažuta na Gorjancih še danes spominja, da so v teh krajih sredi 19. stoletja izdelovali v glažuti steklene čaše. Zdaj so velika redkost in zato tudi dragocenost. Najdemo jih le še v kaki hiši v okolici Gorjancev. Ta dva kozarca pa hranijo v Dolenjskem muzeju v Novem mestu.

LESLIE CHARTERIS

ULIČNI FOTOGRAF

Simon Templar, znan pod imenom Svetnik, je nekega lepega novembrskega dne korakal po Trafalgar Squareu. Veter je pihljal in raznašal kapljice vode s fontan po pločnikih in čevljih mimoidočih. Golobi so brez trohice strahu sedali na kipe okrog fontan in na ramena radovednežev, ki so jih krmili z drobtinicami kruha. Posebno radi so se približevali otrokom, okrog katerih so se zbirali v pravcatih jatah.

Svetniku je šlo na smeh, ko je opazoval deklico, ki se je brezuspešno poskušala otresti najmanj desetih golobov, ki bi se radi usedli na njena ramena. Skoraj v istem trenutku je velik bel golob z druge strani pristal naravnost na Svetnikovi glavi.

Svetnik je neodločno obstal. Rad je imel živali, vendar se mu je ta trenutek mudilo.

Naenkrat je zaslišal škrtanje fotografskega aparata.

Obrnil se je. Uličnl fotograf ga je že slikal.

»Čudovita scena, sir. Tri slike za pet šilingov, velikost poštne razglednice. Dovolite, da za vsak primer pritisnem še enkrat!«

Svetnik je odmahnil z roko, spodil goloba in brez besede odšel naprej, navajen na takšne scene. Dve minuti kasneje se je že peljal z dvigalom v svoj delovni kabinet v starem, masivnem poslopju na drugi strani Trafalgar Squarea. Njegova tajnica Moly Player je bila že na svojem mestu:

»Obisk imate,« mu je dejala »Neka oseba želi govoriti z vami. Pravi, da je nujno, vendar noče povedati svojega imena.«

»Ženska? Kakšna je na pogled?«

»Rekla bi, da je blizu tridesetih. Elegantna je ... Zagotovo vem, da vam bo všeč,« je sarkastično pripomnila tajnica »Bogata, aristokratinja in gleda me, kot da me ni.«

Simon Templar je imel za seboj že precej izkušenj in marsikatero srečanje z ženskami. Znal jih je oceniti na prvi pogled, po kakršni malenkosti, na primer, kako ženska sedi na stolu ali kako drži cigareto.

Dama, ki je zdaj sedela nasproti njegove delovne mize, je bila zelo elegantna v svoji preprosto, toda okusno skrojeni obleki. Trudila se je, da bi napravila vtis uravnovešenosti, čeprav je bil njen lepi obraz zaskrbljen in potrt. Inteligentna ženska, je pomislil Svetnik, in zelo nevarna.

Ponudil ji je cigareto. Vlekla je vase dim globoko in kot z nekakšnim pohlepom.

»Gospod Templar, slišala sem, da ste človek, ki zna molčati. Ime mi je Lassie Riverside.«

»Seveda, le kako, da se prej nisem spomnil, da vas od nekod poznam!«

Lord Riverside je bil podsekretar v obrambnem ministrstvu. Pred desetimi leti se je poročil z lepotico Lassie Stoneham, ki je bila precej mlajša od njega. Njeno ime je bilo slišati v zvezi z nekaterimi aferami in zabavami po aristokratskih dvorcih, toda — Svetnik je to moral sam sebi priznati — od takrat je minilo že precej časa.

»Gospod Templar,« je ponovila. »Bila sem zelo nespametna. Rada bi, da mi preskrbite fotografijo, na kateri sem slikana z nekim moškim. Gre za popolnoma nedolžno sliko. Posnetek je napravil uličnl fotograf tukajle, na Trafalgar Squareu.«

»Nasproti naše hiše?«

»Da. Stala sva pod enim izmed kamnitih levov. Prišel je neki majhen fotograf, pritisnil na svoj aparat in naju slikal. Dejala sva mu, da ne potrebujeva slike. Oh, zakaj mu nisva razbila fotoaparata?«

»Nič drugega se ni pripetilo? Ali vas je fotografiral še enkrat?«

»Ne. Vendar pa bi rada dobila negativ te slike.«

»Zakaj?« je vprašal Svetnik.

»Odkrito vam bom povedala. Že precej dolgo je od takrat, ko sem imela afero z nekim Tonnyjem Hartmanom. Moj mož je za to zvedel in obljubila sem mu, da se s Tonnyjem ne bom nikoli več sestala. Veste, moj mož je zelo ljubosumen, rekla bi, patološko ljubosumen. Grozil mi je, da me bo ubil, če me še enkrat zaloti s Tonnyjem ...«

»Na Trafalgar Squareu ste torej vkljub temu bili z njim?«

»Da.«

»Pravite, da se je to pripetilo pred tedom dni. Zakaj pa zdaj naenkrat hočete imeti negativ?«

»Danes zjutraj sem dobila tole ...«

Svetnik je pozorno čital pismo, ki mu ga je pomolila.

»VI IN VAŠ PRIJATELJ STA ČUDOVIT PAR. TO BO PRAV GOTOVO ZANIMALO DOLOČENO OSEBO. ČE PA TEGA NE ŽELITE, POŠLJITE 20 FUNTOV NA NASLOV: JAMES JOHNSON, CHARRING CROSS.«

»Ali mu boste plačali?«

»Ne, nikakor ne. Prav zato sem prišla k vam. Poizkusite odkupiti negativ. Že negativ plačam petdeset funtov.«

»Zelo visoka cena!«

»Tudi to je še vedno bolje, kot pa da me falot izsiljuje vse življenje.«

»Opišite mi tega fotografa.«

»Zelo nizka postava, črni lasje, rjava obleka, lakirani čevlji, brazgotina nad levim očesom ...«

»Imate zelo razvito sposobnost zapažanja. V redu, napravil bom za vas vse, kar bo v moji moči.«

Poleg Trafalgar Squarea je v Londonu še več krajev, kjer uličnl fotografi love turiste, zlasti Amerikance, in mnogi od njih delajo brez dovoljenja. Svetniku ni bilo težko izvedeti za naslov Jamesa Johnsona. Na osnovi podatkov, ki mu jih je dala Lassie Riverside, mu je neki uličnl fotograf povedal, kje stanuje Johnson:

»Fancy Street, sir. Toda bodite previdni!«

Svetnik se je ustavil pred številko 22. Stara viktorijan-

hiša. Pritisnil je na zvo-, poleg katerega je bila ablica s fotografovim ime-

»Zvonci ne delajo. Koga pa ščete?« ga je vprašalo pe- dekletce, ki se je igralo red vrati.

»Fotografa Jamesa John-

»Gotovo je v krčmi čez ce-

Svetnik se ji je zahvalil, ji snil v dlan šiling in vstopil bife ČRNI KONJ. Lokal je bil skoraj prazen in takoj je prepoznal fotografa, ki je sedel ob točilni mizi.

»Gospod Johnson, ali ste ta to, da bi se malo vsedla in se nekaj pogovorila?«

»Kdo pa ste pravzaprav vi?«

»Recimo, da sem izsiljevalec. Kaj pravite na to? Ali pa morda človek, ki je pripravljen plačati odkupnino...«

»Ste prinesli denar?«

»Ne.«

»Potem se poberite. Nimava o čem govoriti.«

»Ime mi je Simon Templar. Če tega imena še niste slišali, potem vam povem še to, da mi pravijo tudi Svetnik. In čisto mimogrede rečeno, nimam rad izsiljevalcev...«

»Tudi jaz ne, toda kadar gre za lady Riverside, ne kaže biti sentimentalen. Zdi se mi, da vi o tej zadevi ne veste ravno veliko.«

»Ona bi rada odkupila negativ.«

»Ne pride v poštev. Ko sem pred nekaj dnevi zagledal njeno sliko v časopisu, sem se zavedel, da sem končno tudi jaz našel svojo putko, ki nese zlata jajca. Dvajset funtov na teden je zame velik denar, zanjo pa je to le malenkosten izdatek.«

»Pokažite mi vsaj posnetek!«

»Ona dobro ve, kakšen posnetek sem napravil in nimam razloga, da bi vam ga kazal. Če ne pošlje denarja, bom sliko poslal in...«

»Kaj se bo zgodilo?«

»Rekel sem vam že, da niste na tekočem. Recite ji, da ne bom več dolgo čakal.«

»Nate petdeset funtov!«

»Ne brijte norcev!«

»Sto funtov!«

»Ne, ne in še enkrat ne!«

Razšla sta se brez sporazuma, oba besna. Nihče od njiju pa ni opazil človeka v sivi obleki, ki je vstopil kmalu za Templarjem in na videz popolnoma ravnodušno pil pivo ob točilni mizi, medtem ko sta se onadva pogovarjala.

Naslednje dopoldne je Svetnik telefoniral lady Riverside.

»Gospod Templar, vaših uslug ne potrebujem več,« mu je rekla, še preden ji je utegnil zaželeti dobro jutro. »Pošljite mi, prosim, vaš račun. Problem sem že rešila na najboljši možni način...« Odložila je slušalko brez »hvala« ali »zbogom«.

»Prisluškovala sem,« je rekla tajnica Molly, ko je stopil v njeno sobo. »Kam se odpravljate?«

»Nazaj na Fancy Street.«

Stopil je ven, v megleno londonsko dopoldne. Na Trafalgar Squareu ni bilo skoraj nikogar, niti golobov ni bilo na njihovih stalnih prostorih. Tokrat ni zvonil. Potrkal je in vrata mu je odprlo isto dekletce, ki mu je prejšnji dan povedalo, kje naj poišče fotografa.

»Gospoda Jamesa ni doma. Glejte, mlekar je pustil tukajle mleko zanj in steklenica je še vedno tukaj.«

»Za vsak primer bom vseeno pogledal,« je Svetnik pobožal dekletce po laseh. »Pa mleko mu bom spotoma odnesel. V katerem nadstropju stanuje?«

»V drugem.«

Okno je bilo odprto in soba je bila polna megle. James Johnson je ležal na tleh, oblečen v pižamo, zadavljen... Templar se ni dotaknil trupla, vendar je pregledal sobo. Morilec je lahko prišel po ravni strehi sosednje hiše in prebrskal vso sobo. Med razmetanimi fotografijami in negativi ni bilo slike lady Riverside.

Denarnica žrtve je ležala na tleh. Med različnimi papirji in dokumenti je Svetnik našel izrezek in časopisa, v katerem je bil čez celih pet stolpcev članek pod naslovom:

ODPOVEDANO GOSTOLJBJE TUJEMU DIPLOMATU. OBTOŽUJEJO GA VOHUNSTVA.

V članku je bil omenjen tretji sekretar ambasade neke zahodnoevropske gorske dežele, ki je bil zapleten v afero okrog izdajanja britanskih gospodarskih skrivnosti. Ambasada je protestirala, toda sekretarja Jadouja so vseeno poslali domov. Poleg članka je bila objavljena tudi njegova fotografija.

Potem ko je obvestil Scotland Yard o umoru, se je Svetnik vrnil v svoj kabinet. Še enkrat je telefoniral lady Riverside.

»Žal mi je, toda lady Riverside ni doma,« mu je odgovoril služabnik.

»Najbrž gre za nesporazum,« je mirno odgovoril Svetnik. »Recite ji, da jo kliče ambasada.«

Služabnik se je zmedel in nekam odšel. Minuto kasneje se je oglasila lady Riverside.

»James Johnson je mrtev,« ji je na kratko sporočil Svetnik.

»Kaj hočete od mene?«

»Rad bi govoril z vami. Danes!«

»Ni mogoče. Na uradni sprejem moram.«

»Ne boste izgubili več kot pet minut.«

»Dobro, pridite ob sedmih.«

Lady Riverside ga je ta večer sprejela v dolgi večerni svileni obleki z globokim izrezom, vsa obložena z diamanti.

»Moram vam pojasniti, zakaj nisem hotela, da bi nadaljevali s preiskavo. Priznala sem možu in vse mi je odpustil. Celo smejal se je temu neumnemu izsiljevanju.«

»Bojim se, da mi niste povedali resnice,« se je nasmeh, nil Svetnik. »Povedal vam bom neko zgodbico, zgodbico o lepi gospe, ki so ji všeč razburjenja in zabave in ki se dolgočasi poleg starega moža. Na nekem sprejemu se je seznanila s tretjim sekretarjem neke ambasade. Prišlo je do ljubezenske zveze, toda tudi to ne bi bilo pomembno, če mož te gospe ne bi bil visok funkcionar v vladi, tako da je ona vedela več važnih skrivnosti. Dajala je informacije svojemu ljubimcu, ki so ga končno odkrili in izgnali iz dežele. Vendar, celo to ne bi bilo toliko pomembno zanjo, saj o njeni zvezi z diplomatom ne bi nihče ničesar zvedel, če ju ne bi pred nekaj dnevi fotografiral neki ulični fotograf na Trafalgar Squareu, kjer sta imela sestanek. Fotograf je videl sliko izgnanega sekretarja in ga prepoznal. V glavo mu je šinilo, da bi to okoliščino lahko izkoristil za izsiljevanje. In kaj se je zgodilo? Gospa, ki je dobila fotografovo izsiljevalno pismo, je prosila za pomoč mene. Obenem pa je obvestila ambasado, naj me nekdo spremlja. Spremljali so me in na ta način našli fotografovo stanovanje, ga ubili in iskali negativ.«

»Tega ne boste mogli dokazati!«

»Toda negativa niso našli,« je mirno odgovoril Svetnik. »Je namreč na varnem kraju.«

»Ali je pri vas?« je prestašeno vprašala. »Koliko zahtevate zanj?«

»Ali boste že končno razumeli, da nekatere reči niso naprodaj? Negativ bom izročil na določeno mesto jutri zjutraj, razen seveda, če se ne pripeti kaj takšnega, kar bi spremenilo stanje.«

Stresla se je po vsem telesu.

»Mislim, da sem vas razumela,« je dejala.

Naslednje jutro je bilo sončno in vedro.

»Ali ste slišali za lady Riverside?« je vprašala Svetnika tajnica Molly, ko je prišel v svoj kabinet. »Odšla je z uradnega sprejema, da bi se malo sprehodila, ker jo je bolela glava, in prišla naravnost pod avtomobilska kolekolesa. Umrla je na poti v bolnico.«

»Izbrala si je najboljši način za rešitev svojih problemov.«

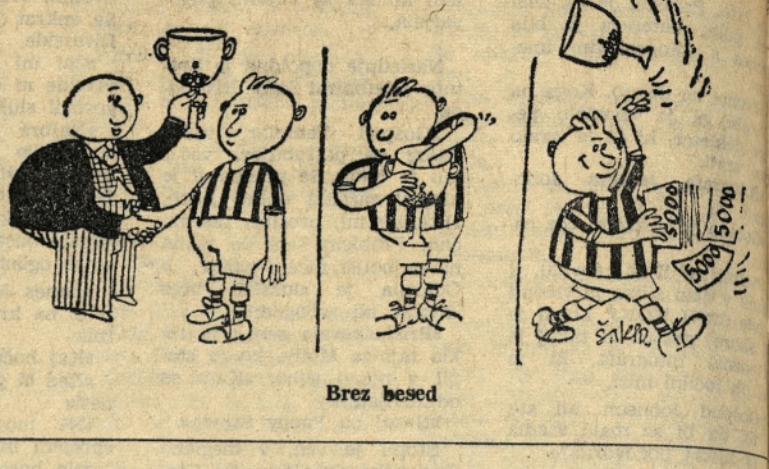
»Vseeno ne razumem, kako se vam je posrečilo najti negativ?«

»Negativ sploh ne obstaja. In zato ga tudi nisem našel. Vedel sem to že takrat, ko je prišla in mi dejala, da je fotograf napravil samo en posnetek. Ulični fotografi nikoli ne pritiskajo zastonj. Prvič pritisnejo »na prazno« samo zato, da bi vas ustavili. Če vas pregovorijo, da bi se slikali, vas slikajo še enkrat. James Johnson ni imel slike lady Riverside. Le delal se je, kot da jo ima. Zato pa ji seveda tudi ni mogel prodati negativa, čeprav sem mu ponudil petsto funtov... Lassie Riverside je bila lepa in inteligentna ženska. Žal, ne dovolj inteligentna...«

— Upam, da najino moštvo ne bo dalo kakega gola!

Brez besed

— In vi trdite, da ste prvorazredni strokovnjak?
— Seveda sem. Končal sem samo prvi razred.

— Saj ste me vendar vprašali, kako spim, tovariš doktor!

JOŽE OLAJ:

IZJAVA

Podpisani občan Maks Trompetar, uradnik tretjega razreda, polnoleten, kreditno sposoben in pismen, z namenom, prispevati delež k razvoju demokratizacije našega življenja, v zvezi z diskusijo, ki jo sodržavljani vodijo o tem, ali naj v prihodnje tuje filme sinhroniziramo ali podnaslavljamo, v svojem imenu

nepreklicno
IZJAVLJAM
naslednje:

V celoti se pridružujem mnenju, da moramo filme sinhronizirati. Do te svoje energične in brezkompromisne odločitve sem prišel predvsem na podlagi naslednjih ugotovitev:

1. s tem, da bomo filme sinhronizirali, bomo izenačili neenakopravne statuse pismenih, polpismenih in nepismenih in se bodo v tem primeru sprostila sredstva in energija, namenjeni odpravljanju nepismenosti. To pa bo spet rodilo vrsto novih uspehov:

a) film bomo lahko približali ljudskim množicam in bo lahko postal popularen kot nogomet, za katerega občinstvu tudi ni treba znati drugega, kot kričati in lansirati ljubke folklorne izraze

b) s pridobljenimi (oz. prihranjenimi) sredstvi bomo polpismenim, nepismenim in doraščajoči mladini imeli možnosti tiskati še več zabavnih stripov-zgodbic in tako širiti njihovo sanjarsko obzorje

c) energijo, ki jo bomo prihranili pri ljudeh, borečih se zdaj proti nepismenosti, bomo lahko koristno uporabili za dezalfabetiziranje naših turističnih in gostinskih delavcev;

2. s sinhroniziranjem tujih filmov se obetajo večje možnosti tudi domačemu filmu, saj gledalci ne bodo imeli več mučnega vtisa, da je dobro le to, kar se sliši tuje, pač pa bodo začeli misliti, da smo tudi mi končno zlezli na zeleno filmsko vejo, in, če bo kak film povsem slučajno sinhroniziran v slovenščini, bodo razveseljeni ob misli, da slovenska filmska podjetja počnejo tudi kaj drugega, ne le da se prepirajo za tretjerazredne scenarije;

3. izognili se bomo kvarnemu vplivu zahodnih psovk in bomo našo mladino v stilu »Marša na Drino« privajali na domačo vojaško govorico;

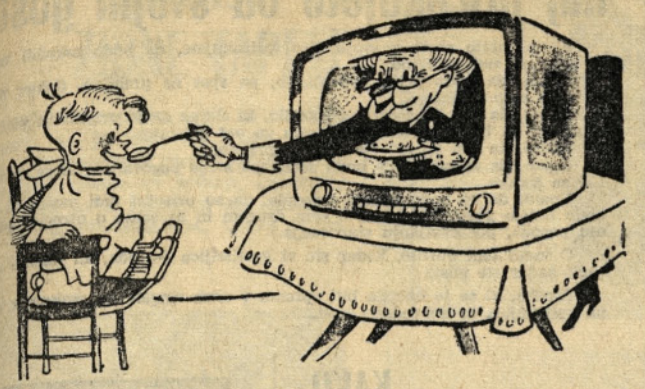
4. naši slabo honorirani humoristi bodo imeli manj dela, ker bodo državljani deležni dovolj humorja že v kinu, ker bodo, recimo:

a) slišali Kirka Douglasa, kako prihiti mi v gostilno in pravi: »Mare, brzo dupli ljutu!« ali v najboljšem primeru: »Micka brž en toplt šnopec!«

b) ali glas kakega ljubljanskega amaterskega statista v službi indijanskega poglavarja, ki se dere: »Ajde, momci, navalite, sad ćemo ih iščupati ko Starina Novak Turke!« ali v najboljšem primeru: »Mejduš, fantje, zdaj jih bomo pa osmodili kot divje zajce!«

c) ali pa bomo namesto Pata Boona, Luisa Armstronga in drugih slišali Djordja Marjanovića in drugo beograjsko elito, v cenejših filmih pa morda celo najnovejša odkritja z oddaj »Pokaži, česa nimaš«, kar bo za razvoj mladih glasbenih umetnikov vsekakor vzpodbudna zadeva,
naši humoristi pa se bodo poslej lahko uveljavili kot prognozerji vremena in ob ljubovalci, da se cene ne bodo zvišale.

5. Končno bomo odkrili tudi ključ za razvoj naše živinoreje, saj se bodo lahko naši živinorejci in živinorejski strokovnjaki

Brez besed

ŠILCE GRENČICE ZA: ĆADA

Gostilne že od nekdaj ločujemo v dobre in slabe. Slednjih je običajno veliko več, zato se jih najraje ogibamo, če je le mogoče. Ker pa je tako dobrih kot slabih v naši beli Ljubljani premalo — saj človek največkrat ne ve, kje naj bi posedel za urico ali dve — si moramo gostinsko rekreacijo iskati v bližnji in daljnji okolici Ljubljane.

Večina gostinskih lokalov sredi prestolne Ljubljane je kljub takšni ali drugačni resnici (dober ali slab) največkrat zasedena po ves dan. Pa čeprav je temu dobesedno tako, za vsakim vogalom lahko slišimo tarnanje, da je ukvarjanje z gostinstvom danes čista izguba. Tako vsaj trdijo tisti, ki se gredo gostince, no in potem bo menda že res.

Takim in podobnim trditvam v pomoč naj navedemo, da je zavojo čiste izgube že marsikatera »oštarija« sredi Ljubljane prišla na »kanto«.

»Hrana prinaša čisto izgubo, pomagamo si le s pijačo . . .« ponavljajo razni napol pečeni gostinci, ko vam natakajo kozarec.

»Le kateri pameten človek gre še danes med gostince, ki morajo delati po ves dan, zaslužijo pa komaj toliko, da sproti odplačujejo lička, bojler in hladilnik . . .?«

No, in tako tudi pri Čadu! Ker se v Ljubljani ni našel nihče — lepo vas prosim, le kdo bi bil tako neumen! — ki bi prevzel prastaro gostilno pri Čadu pod Rožnikom, so jo vzeli v zakup podjetni fantje iz Tikveša. Po mili volji, pa še poceni in ob vsakem času vam servirajo čevapčiče, ražnjiče in pleskavico — vse na žaru, na pitno rdeče vino.

Zato bomo odslej lahko mirno »povzeli« besedo; ko »V jutranjem hladu izstopam pri Čadu . . .«

NIKO LAPAJNE

– Moj mož! Se mi je kar zdelo, da me bo tudi tu našel!

— Ta stroj opravlja delo dveh mož.

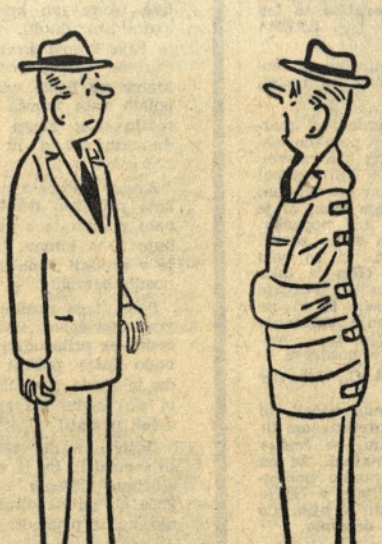
ki učili iz prvega vira: iz kavbojskih filmov.

6. Nikakor pa ne smemo prezreti še možnosti, ki jih bomo povečali na polju razvijanja enotne jugoslovanščine, o kateri že sanjajo nekateri naši filozofi, pa nekatere slovenske tovarne, ki nekako pozabljajo na svoje proizvode napisati njihovo ime, namen in uporabo tudi v slovenščini.

7. In ne nazadnje: vseh ugodnosti v zvezi s sinhroniziranjem filmov je še več in bi o tem vprašanju kazalo sklicati pogovor za okroglo mizo ter na ta pogovor povabiti vse, ki se s sinhronizacijo stri njajo. Tako bi se jasno pokazalo, da nima nihče nič proti Kot eksemplar nasprotnih teženj bi lahko poklicali enega, ki je za podnaslavljanje, da bi bila zadeva videti bolj demokratična, nekako tako, kot so to imeli na zagrebškem »Ekranu«.

Ob koncu dodajam, da sem to izjavo dal na lastno pobudo, da nisem pod nikakršnim tujim vplivom, da me za to nihče ni podkupil in da nisem bil v nikakršnem dogovoru s katerim naših distributerjev ter da od tega, če bodo filme sinhronizirali, ne bom imel nobene koristi Če pa jo bo kdo od spoštovanih bralcev slučajno le imel, naj mi to, prosim sporoči!

Maks Trompetar l. r.

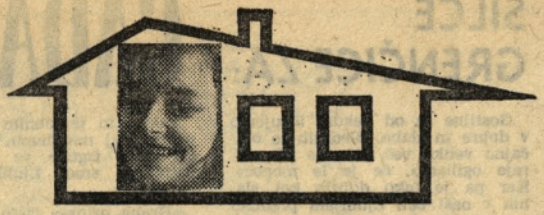

— Odločil sem se, da se odvadim kajenja!

— Kdo pravi, da sem nepismena? Odlično znam čitati z dlani.

trije hišni vogali trije hišn

DRAGA BREDA!

Najprej bi rada napisala nekaj besed o zadnji, 12. številki »Tovariša«. Bila sem prav prijetno presenečena nad njegovo novo obliko, prav posebno še nad povečanim prostorom, ki je odmerjen Vaši rubriki. Posebno všeč mi je bila modna stran in pa prispevek o rožah lončnicah. Tudi kuharski nasveti so bili dobri, želela bi si jih čim več.

Nisem pa popolnoma zadovoljna z novo rubriko »Zaupni pomenki«. Res se je pojavilo šele prvo vprašanje, a že nad tem sem bila ogorčena. Mnogokrat se pritožujemo nad našo mladino in mnogo teh pritožb je neupravičenih, vendar pa se ne morem strinjati z mnenjem 17-letnega dekleta, ki meni, da staršev prav nič ne »briga«, s kom in kje hodi. Vsem tistim mladim bralcem te rubrike bi rada povedala le to, da starši niso le »krava molznica«, ki naj jih zalaga z denarjem in s podobnimi rečmi, ampak imajo vso pravico skrbeti za njihovo pravilno vključevanje v našo družbo. Zato mislim, da naj bi v bodoče ta rubrika objavljala res pisma naših bralk, ki imajo pri vzgoji svojih otrok težave in bi ti odgovori zanimali širši krog bralk. Npr. kako pomagati otroku, ki jeclja, ki je plašen, se ne zna prilagoditi družbi sovrstnikov itd.

Imam pa še nekaj vprašanj, o katerih bi tudi rada kaj brala v »Tovarišu«. Pišite kaj o pričeskah! Želela bi, da bi tudi »Tovariš« kaj pisal o sodobnem friziranju.

Tudi naši možje bi radi prebrali kaj takega, kar jih zanima: o moški modi, raznih majhnih popravilih v gospodinjstvu in podobno. Naj Vam izdam majhno zanimivost: v naši vasi živijo kar trije predstavniki »četrtega vogala«, ki so navdušeni gojitelji cvetic.

Mnogo govorimo o zdravi prehrani in prav zdaj bi bil čas misliti nanjo. Pomladanska setev se je že začela. Dobro bi bilo, če bi svetovali, kaj sejati v naše vrtove, da bo zemlja vse leto dobro izkoriščena in da bo naša hrana pestra in bogata z vitamini.

Nazadnje pa naj napišem še skromno željo: če Vas kdaj pot zanese v vas Čemšenik, se gotovo oglasite! V naši vasi res ni posebnih znamenitosti, imamo pa veliko cvetja in veliko sonca. Zato se ne čudite, če se zanimam za cvetje.

Prisrčen pozdrav

ANGELCA BOŽJAK,
Čemšenik, p. Izlake

Prav lepa hvala za pismo in pripombe! Posebno vesela sem, ker je to že Vaše tretje pismo in prisrčno upam, da se boste še oglasili! Z »Zaupnimi pomenki« je pa takole: odgovarjamo na vsa pisma bralk, pa čeprav se z vsebino pisma in tonom mogoče tudi ne strinjamo. Najbrž ste pa tudi opazili, da imamo na tretji strani poseben stolpec, kjer nam strokovnjaki za otroško psihologijo pišejo o duševnem zdravju otrok, o tem, kako naj starši ravnajo z otroki z najrazličnejšimi motnjami, ipd. Prepričana sem, da bo v teh sestavkih marsikatera mati našla odgovor na svoja vprašanja. Tudi o pričeskah in o moški modi smo že pisali — upam, da ste bili zadovoljni. Prisrčna hvala tudi za povabilo in lep pozdrav

BREDA

Redno prebiram »Tovariša in seveda tudi rubriko za ženske. Prav dobro se mi zdi, da ste jo povečali, in upam, da bo rubrika sčasoma postala še boljša.

Seveda se oglašam tudi z vprašanjem: spomladi si marsikdo kupi nove čevlje in ker so noge ta čas posebno občutljive, čevlji često zelo tiščijo. Poznate morda kak nasvet, kako bi se čevlji najhitreje raznosili, da bi bili udobni in da bi jih takoj lahko nosila? Seveda se vam ne oglašam samo z enim vprašanjem. Imam štirinajstletnega sina, ki je velik pacek. Pri vsakem kosilu, večerji se mi popacka. Vedno mu ne morem oprati celega puloverja samo zaradi majhnega madeža, čistilna sredstva v tubah, ki so zelo dobra, so pa za tako potrošnjo zelo draga. (Res je tako neroden, da ga moramo vsak dan posebej čistiti!) Poznate mogoče kako domače sredstvo, ki ni predrago in ki ne pušča robov kot bencin? — Vem, da so moja vprašanja mogoče malo nenavadna, so pa zelo vsakdanja in — mogoče bodo odgovori še komu koristili. — Lepe pozdrave —

MARINKA C., Trbovlje

Najboljši nasvet, da vas novi čevlji ne bodo tiščali, bi bil, da si kupite dovolj velike. Včasih rade pretiravamo in ko pomerjamo čevlje, nas prav nič ne tiščijo, pa čeprav dobro vemo, da so vsaj za pol številke premajhni. Že na prvem sprehodu pa se nam čevlji prav nesramno maščujejo. Mogoče si lahko pomagate tako, da vlijete v čevlje čisti bencin, jih obujete in telovadite s stopali v njih. Če se vam jih ne zdi škoda, jih obujte, ko bo deževalo.

Zelo poceni čistilno sredstvo za mastne madeže sta smukec in bencin. Z vato, ki ste jo namočili v bencin, namočite madež in ga posujte s smukcem. (Smukec kupite v lekarni in ni drag.) S prsti malo pritisnite smukec na madež in pustite, da se posuši. Nato stresite smukec z obleke in dobro skrtačite.

Lepe pozdrave **BREDA**

Kaj pričakujete od svojih gostov

Ko povabite goste v svojo hišo, pričakujete, da bodo naredili vse, da bo njim in vam prijetno.

Upate, da bodo prišli pravočasno, pa spet ne prehitro, dokler nimate še vsega pripravljenega.

Upate, da jim bo večerja ali kosilo, ki ste ga zanje pripravili, všeč. Edini način, da boste to izvedeli, je, da ga oni pohvalijo.

Upate, da jim bo pri vas ves čas prijetno.

Upate, da se moški ne bodo začeli po svoje pogovarjati in se ne menili več za ženske.

Upate, da se bodo ženske zavedale, da so prisotni tudi moški in da se bodo hotele pogovarjati tudi o čem drugem in ne samo o otrocih, pomivanju posode, pospravljanju stanovanja.

O vsem tem mislite, kadar ste vi gostiteljica — toda, ali mislite o tem tudi, kadar ste gost?

Ženska, ki se je naučila biti spretna v obeh vlogah, bo vsakomur prijetna gostiteljica in dobrodošel gost.

KAKO ODSTRANIMO PEGE

Nasveti, kako bi preprečili temnejše lise in pege, so morda za letos nekoliko pozni. A ker še ni bilo mnogo sončnih dni, se bo dalo še kaj storiti.

Pege in temnejše lise se pokažejo lahko že pozimi ob sončnih dnevih s snegom ali pa zgodaj spomladi. Te neprijetne spremembe nastanejo po koži čela, nosa, lic, podlehti in hrbta pri ljudeh, ki so k temu nagnjeni. Čez zimo izginejo.

Dokler se pege in lise še niso pojavile, jih je treba preprečiti tako, da zavarujemo kožo, če pa so že nastale, jih poskusimo odstraniti.

Za zaščito k pegavosti nagnjene kože uporabljajte kreme in pudre, ki vsebujejo snovi, katere vpijajo ultravioletne žarke sončne svetlobe in tako preprečijo nastanek pigmenta. Take snovi so salol, tanin, kinin in eskulin (ki ga pridobivajo iz divjega kostanja). Kreme, ki vsebujejo katero od teh snovi, so zaščitene. Če jih redno uporabljate, preden greste na sonce, preprečijo nastanek peg. V naših trgovinah še ni velike izbire teh krem ali pa jih skoraj ni dobiti. Zelo priznana je tuja krema imenovana Zeozon oziroma Ultrazeozon. Če zaščitne kreme ne boste našli v trgovini, potem vam morda v lekarni naredijo tole: Kinin bislufat 1,5 g, Aesculin 1,0 g in Ungt. simpl. 27,5 g.

Kremo nanesete na obraz, počakate približno deset minut in se nato popudrate s pudrom, ki vsebuje 10 % kinina. Kininski puder je v prodaji v naših drogerijah v raznih barvah.

Poleg tega nosite vedno, kadar greste na sonce, temna očala, pričesko pa prilagodite tako, da vam bodo lasje pokrili čelo. Škoda, da je moda sončnikov prešla. Da bi jih modni ustvarjalci le zopet začeli uvajati!

Odstranjevanje že nastalih peg in temnejših lis je v tem, da povzročimo luščenje zgornjega sloja kože ali pa da direktno razbarvamo kožni pigment.

Luščenje dosežete z lahnim vtiranjem 10 % ocetne ali solne kisline ali z limoninim sokom. Za razbarvanje se uporablja vodikov prekis v srednje močni in močni koncentraciji: Kosmič vate navijete na tanko leseno paličico ali na zobotrebec, pomočite v tekočino in nalahno vtrete na pege in lise. Pustite čez noč, zjutraj umijete obraz v mlačni vodi, v katero ste kanili nekoliko kisa (1 žlico na 1 liter vode). Nato nanesete kremo in puder.

Močnejša so mazila, ki vsebujejo beli živosrebrni precipitat. Ker taka mazila niso brez nevarnosti, jih mora predpisati zdravnik, ki naredi prej poskus, kako koža prenaša tako mazilo. Zdravnik vtre mazilo enkrat ali dvakrat na notranjo stran podlehti na manjši del kože in počaka do dva dni. Če se v tem času na tem mestu ne pokaže vnetje, se mazilo lahko uporabi za obraz. Zato si beliinih mazil nikar ne sposojajte med seboj, ne da bi se prej posvetovale z zdravnikom ali kozmetičarko. Takih mazil tudi ne smete uporabljati v nosečnosti in pri obolenjih ledvic.

Belilno mazilo zvečer namažete na pege, zjutraj splaknete z mlačno vodo, nato pa nanesete zaščitno kremo in puder. Včasih se pojavita na obrazu srbenje in vnetje, čeprav je bil poskus na podlehti negativen. Tedaj je treba takoj prenehati uporabljati mazilo. Za tiste ženske, ki ne morejo uporabljati živosrebrnega mazila, pa imamo blažje belilne kreme, ki pege delno obledijo.

Če hočete doseči uspeh, morate kisline in mazila ter kreme uporabljati vsak večer več tednov in mesecev. Čez dan pa morate varovati obraz pred soncem.

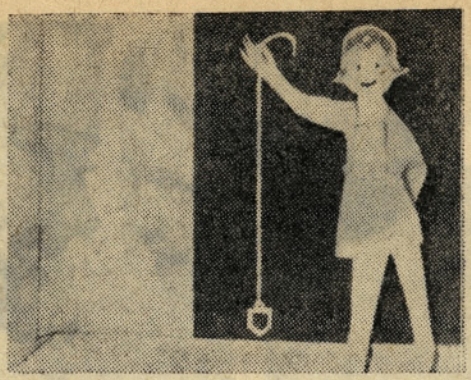
V zadnjih letih nekateri zdravniki in kozmetični saloni odstranjujejo pege s snegom ogljikove kisline. Ogljikova kislina se na zraku strdi v sneg, ki ga dajo v posebno držalo in potem pego za pego površinsko zmrznejo. Uspehi so dokaj dobri, posebno pri ljudeh, ki so stari nad trideset let. Delo samo pa je zelo zamudno in oba, zdravnik in pacient morata biti potrpežljiva in vztrajna.

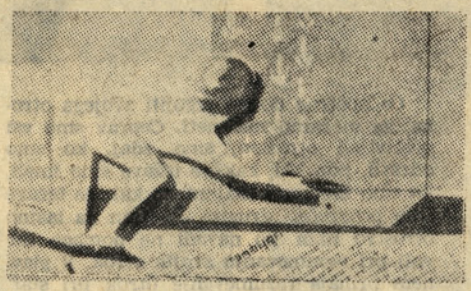
DR. VERA PRIMOZIČ

POMLAD 65
ZIDNE TAPETE

Prepustite se neumni želji in izbrišite ino zime, ki je legla na stene vašega anovanja! Spremenite motno in sivo zno- v rumeno, rdeče in zeleno, oborožite s čopičem in z lončkom za lepilo in dan naj privre svetloba, barva in ve- je!

Za oblaganje sten čedalje bolj uporab- amo različne tapete. Njihova življenjska oba je daljša od različnih opleskov, ker trdnejše in manj občutljive, ustvarijo am lepo in negovano stanovanje, proste- om dajejo toplino in tudi dodatno zvoč- izolacijo.

Dva dneva zadoščata za oblogo celega tanovanja s tapetami!

PREDPRIPRAVE:

Zid

Tapecirati smemo le na suho, trdno in isto podlago S sten moramo očistiti ves rah in morebitno staro barvo. To opra- imo z ostro ščetko. Razpokana in okru- ena mesta zravnamo z mavcem. Če ima- no na zidu več slojev barve, jih moramo opolnoma odstraniti: kos za kosom zidne ovršine navlažimo z vodo in ga z ostro opatico enakomerno ostrgamo, nato pa idove dobro operemo z vodo in z gobo. ele tako očiščene in dobro posušene zi- ove lahko premažemo z lepilom za tapete Tapetol), s tem pa obenem tudi izravna- no vse grobe površine. Lepilo pripravimo o navodilu, ki mu je priloženo.

Tapete

Izračunati moramo površino sten v rostoru, ki jih bomo oblepili s tapetami. Od tega seveda odštejemo vsa večja okna n vrata. Nato površino sten delimo s po- ovršino tapetnega zvitka in dobimo šte- ilo potrebnih zvitkov. Vendar pa mora- no kupiti približno 15% več tapet, kot je okazal naš račun, saj se tapete pri lep- enju prekrivajo in prav vseh trakov tudi i mogoče porabiti. Ostanke bomo upora- ili za oblaganje nad vrati, okni in kasneje a krpanje poškodb.

Krojenje in obrezovanje tapet

Zvitke najprej razrežemo na kose, ki so ako dolgi, kot je visoka stena. Nato te rakove popolnoma ravno obrežemo na istih straneh, ki bodo obrnjene k svet- obi, da bodo stiki najmanj opazni. Tudi oblagati začnemo ob oknih.

Lepilo

Lepilo pripravimo en dan prej po navodilih, ki so priložena zavojčkom. S precej sluzastim in ne preredkim lepilom enakomerno namažemo posamezne trakove, zlasti robove, in jih sproti lepimo na zid.

LEPLJENJE TAPET

Z lepilom premazano tapeto zložimo kot harmoniko, tako, da gleda premazana stran vedno k zidu. Z obema rokama jo primemo za zgornji rob in jo prislonimo v zgornji kot zidu, tako, da pride neobrezani rob traku na drugo steno. Zgornji rob tapete pritisnemo z dlanmi ob zid. Pomagamo si s papirjem in z mehko ščetko in pritisnemo tapeto najprej od zgoraj navzdol, nato pa od sredine proti levi in desni. Prav tako oblagamo naslednje trakove. Obrezane robove lepimo na neobrezane robove prejšnje pljene tapete.

Varnost

V prostoru, kjer oblagamo zidove s tapetami, mora vladati enakomerna temperatura, dovajati moramo svež zrak, vendar pa ne sme biti prepiha. Vlažna tapeta prevaja električni tok in zato je najbolje, če prej izključimo električni tok, odstranimo pokrove vtičnic, razdelilcev, stikal. Ko končamo z lepljenjem, izrežemo iz tapet potrebne odprtine in odstranjene dele spet namestimo. Pomagamo si lahko tudi tako, da na potrebnem mestu zarežemo v tapeto križ ter robove po obliki stikal in vtičnici lepo obrežemo. Tako nam ni treba odstranjevati vseh stikal itd.

Poleg vseh teh naštetih dobrih lastnosti zidnih tapet pa ni na zadnjem mestu tudi čisto delo pri oblaganju. Ni več z apnom umazanih tal in vrat, saj nam tla zavaruje pred morebitno umazanijo že časopisni papir!

MARIJA DROFENIK, CZNG

UREJANJE CVETJA

Vsak šopek bo lepši, raje se nam bodo ustavile na njem oči, če bo prikupno urejen.

Nageljni so precej pogost gost v našem domu. Poskusimo jih za spremembo postaviti v večjo plitvejšo posodo. Za to potrebujete žičnato mrežico, ki jo zvijete v obliko stožca. Postavite jo v posodo. Cvet na dolgem pecilju zapičite prav v konico stožca, da bo cvet prav v sredini posode in tudi šopka. Najbolje, če mu potrgate liste, da bo deblo lahko seglo precej globoko v vodo. Šopek urejujete od vrha navzdol, zato pecilje krajšajte in jih polagajte v posodo vedno bolj poševno.

Tudi za tako ureditev vrtnic potrebujete mrežico. Postavite jo v precej visoko, ozko posodo. Najprej uredite liste, nato šele cvetove. Tudi vrtnice naj imajo neenakomerno dolge pecilje. Začnite z najdaljšo vrtnico.

Šopek frezij naj bi bil kar najbolj košat. Najdaljše cvetove postavite na sredino šopka in ob strani, vmes pa vstavite krajše cvetove. Liste vtaknite v vodo nazadnje.

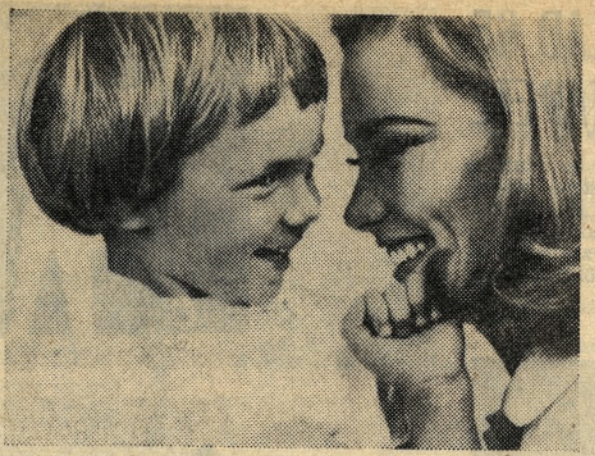
Maja je pri vas vse polno šmarnic. Za spremembo jih lahko postavite v takšno vazo. Najprej namestite največje liste — v sredo in ob strani. Ko končate z listi, nadaljujte s cvetovi.

Najbolje storite, če v začetku nalijete vodo le do 2/3 posode. Ko končate z vstavljanjem cvetov, prilijete vode do roba. Če bi namreč takoj napolnili vso posodo, bi nam cvetje dvignilo vodo in bi se nam razlila.

VSAKO OBDOBJE IMA SVOJE TEŽAVE

1

Vprašanje:

Poročena sem skoraj leto dni. Oba z možem sva v službi, zato menim, da je prav, če si razdeliva tudi delo doma v gospodinjstvu. Moj mož tudi nima nič proti in rad stori, kar je treba. Zato pa mi njegova mama stalno očita, da za »njenega sina« — ne reče »mojega moža« — ne skrbim lepo. Trdi, da so gospodinjska dela namenjena ženskam in je resnično jezna, če pripomnim, da sem tudi jaz v službi. Ne bi se rada prepirala z njo, toda ker često prihaja k nam, je med nama stalna napetost.

Odgovor:

Takšnih težav, kot je Vaša, niti ni malo. Možje mlajše generacije so že v glavnem spoznali, da je edino prav, če si z ženami delijo tudi delo doma. Nekoliko teže pa je prepričati njihove starše, zlasti matere in še posebno, če gre za njihove edinčke. V klasični družini je bila pač delitev dela drugačna, danes pa, ko je več žensk zaposlenih, se spreminja tudi gledanje na gospodinjska opravila. Ker bo še nekaj vode preteklo, preden bodo res popolni gospodinjski servisi razbremenili družino vseh gospodinjskih opravil, je pač edino prav, da se jih lotijo vsi družinski člani. S svojo taščo poskušajte zlepa. Najprej ji brez ihte in nervoza razložite, kaj se pravi biti v službi — po Vašem pismu sodeč ni bila ona nikoli zaposlena. Povejte ji, kolikšen odstotek družinskega dohodka ustvarite Vi, nato pa jo vprašajte, če se ji zdi zares prav, da prideta dva enako utrujena iz službe, nato pa se eden loti še vseh gospodinjskih opravil, drugi pa gre počivat. Naj si predstavi, kako bi bilo njej, ko bi poleg gospodinjskih opravil morala vsak dan za sedem ali celo osem ur v službo. Morda vas bo razumela. Če je vprašanje gospodinjskega dela Vašega moža edina točka, v kateri se ne skladata, bo nemara šlo. Če ni, skušajte odstraniti ali vsaj omiliti še druge vzroke Vajinih nesoglasij. V skrajnem primeru pa ji — mirno, toda odločno — razložite, da ste z možem nova družina, v katere »notranje zadeve« se nima nihče pravice vmešavati. Res je, da vsi stremimo k čim boljšemu razumevanju mlajše in starejše generacije, vendar morajo tudi starši razumeti, da si mladi ustvarjajo svoje življenje. Kar je veljalo v njihovi mladosti, ni nujno, da velja še danes. Ne prepirajte se, toda ne dovolite, da bi njeno vmešavanje pripelja lo do nesporazumov med Vami in možem. Sicer pa Vaš mož razume, da potrebujete njegovo pomoč, in Vam bo stal ob strani. To pa je konec koncev tudi najvažnejše

Če hočemo dobro vzgojiti svojega otroka, ga moramo razumeti. Čeprav smo vsi preživljali otroštvo, smo zdaj, ko smo odrasli, pozabili, kakšne težave smo imeli, ko smo bili sami majhni, in kakšne težave smo povzročali drugim. Spomin na lastno otroštvo nam po navadi ne pomaga dovolj pri razumevanju svojih otrok. V glavnem prihaja razumevanje otrok pri starših iz srca — iz ljubezni in simpatije do njih. Saj sami vemo, koliko bolj razumevajoči in potrpežljivi smo do razgrajanja in nerodnosti lastnih otrok in koliko hitreje vzkipimo, če gre za tujega otroka. Res je, da v veliki večini primerov ravna mati s svojim otrokom pravilno, zaradi naravnega materinskega čuta in zaradi svoje ljubezni do njega. Toda boljše poznavanje otrokovega dozorevanja bi pomagalo materi v vseh težavnih trenutkih otrokovega razvoja, ki bi jo sicer lahko toliko zmedli, da bi začela z otrokom nepravilno ravnati. Poznavanje zakonitosti otrokovega razvoja bi tudi marsikdaj preprečilo nepotrebno zaskrbljenost matere, če se obnašanje njenega otroka nenadoma spremeni na slabše.

Otrokov razvoj poteka po določenih pravilih, ki veljajo za veliko večino otrok, če ti živijo v podobnih razmerah. Tako kot češnja spomladi najprej ozeleni, se razcvete in šele na koncu obrodi sadove, tako poteka tudi otrokovo dozorevanje po določenem notranjem redu. Odraz teh stopenj dozorevanja je različno obnašanje otroka v različnih obdobjih: petletnik se razlikuje od štiriletnika in bo čez eno leto spet drugačen. Ker živite vsak dan s svojim otrokom, mogoče niti ne opazite teh razlik v obnašanju, ker ne prihajajo skokovito, ampak polagoma. Prav gotovo pa ste opazili med drugim in tretjim letom obdobje, v katerem se je otrok pričel upirati in se je spremenil, kot pravi neka mamica — iz »angelčka v hudička«.

Mogoče pa se niste zavedli, da je bil otrok v petem letu izredno prijeten in lahko vodljiv, pač pa ste velikokrat v šestem letu ob njem izgubili živce in vam je kdaj pa kdaj zdel res »zlehte

Neki angleški otroški psihiater sl vito opisuje, kaj pogosto srečuje v s praksi pri mladih starših, ki se jim r prvi otrok: »Mladim staršem se r otrok, ki je seveda najlepši že v por nišnici in kaj kmalu se izkaže, da je sp najlepše razvit otrok v soseski, je izre priden — saj nič ne joka! — Morda kaže vse znake, da bo zelo bister. St ugotovijo: »V našo hišo se je vselil gelček.

MOJSTER IVAČIČ IN NAŠE BRALKE ZA VAS

Sacher torta

5 jajc, 14 dkg masla, 14 dkg sladk ja, 14 dkg moke, 14 dkg čokolade 5 dkg orehov.

Maslo mešamo s polovico sladk ja, rebrca čokolade pa namažemo oljem in jih pri odprti, malo ogr pečici zmehčamo. Zmehčano čokol dodajamo umešanemu maslu in u gladko zmešamo. Med stalnim me njem dodajamo tudi rumenjake. beljakov stolčemo sneg in ko je trd, mu med stepanjem dodaja drugo polovico sladkorja. Ko se sladkor str primešamo del snega prvotni masi, nato šele damo ostali sneg in moko, pomešano z zmlet orehi.

Torto pečemo v namazanem tortnem mod ki smo ga obtresli z moko, ali pa v srednje v ki kozici, katere dno smo obložili z mastnim pirjem, obod pa prav tako namazali in obtresli moko. Pečemo jo v srednje vroči pečici, peče ohladimo, prerežemo, namažemo s fino marelič marmelado, oblijemo pa s pravo čokoladno g zuro. (Čokoladi dodamo žličko olja in jo v po dici nad toplo vodo zmehčamo.)

Torto postavimo na hladno, da se glaz strdi. Hladno razrežemo z nožem, ki ga poma mo v vročo vodo, šele tik pred serviranjem torto obrizgamo s tolčeno, osladkano in z vani odišavljeno smetano.

I. IVAČIČ

Sočni goveji zrezki

Za 6 oseb rabimo: 6 govejih ali telečjih zrezkov, olje, na drobno zrezano čebulo (2 srednje veliki), 4 stroke česna, sol, 2 žlici seseklјanega peteršilja, poper.

Zrezke potolčemo in jih na hitro opečemo. Prvega položimo v pripravljeno kozico, ki naj bo približno tako velika kot so zrezki. Po zrezku potresemo čebulo, peteršilj, poper in s soljo strt česen. Nato opečemo drugi zrezek ga položimo na prvega. Tudi tega potresemo istimi dišavami. To delamo z vsakim zrezkom. Čez zrezke polijemo malo olja, kozico pokrijemo in počasi dušimo, da postane meso mehko sočno.

MB

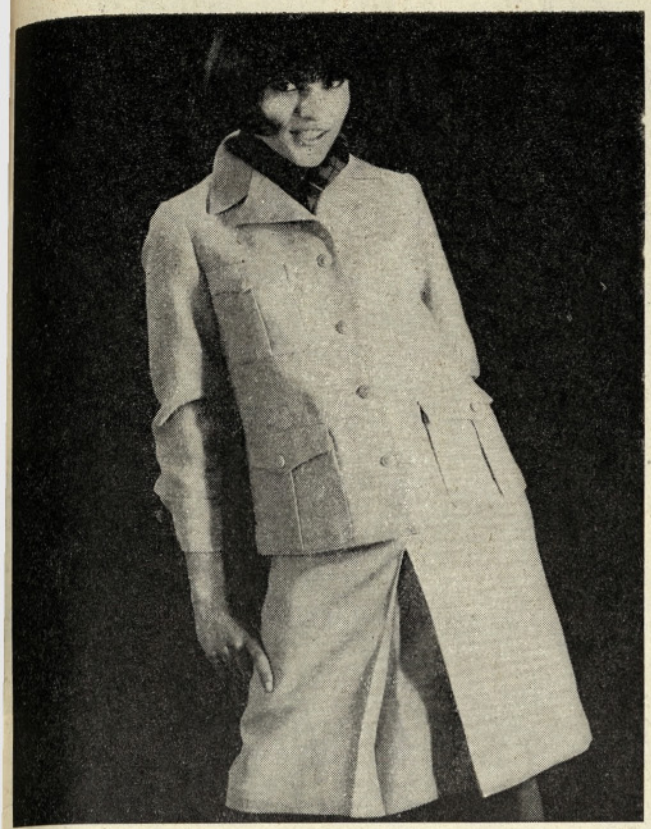
NASVETI NASVETI NASVETI NASVETI NASVETI NASV

Namizna posoda, steklo in porcelan, se lepo sveti, če jo pomivamo v vodi, kateri smo dodali teril. in jo nato dobro izplaknemo.

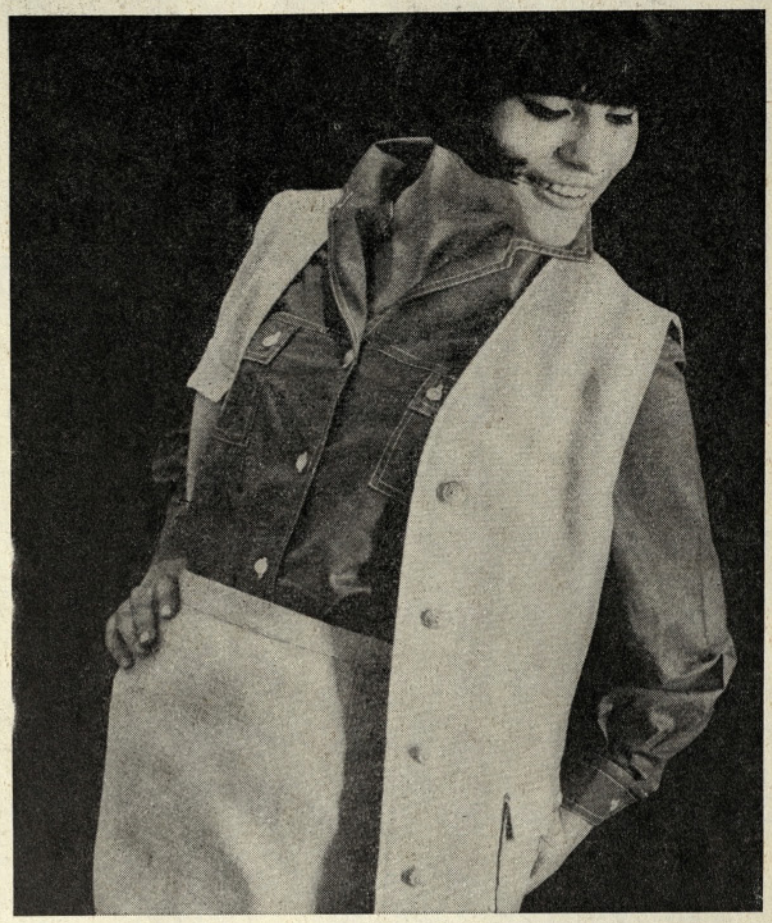
Jensko steklo pomivamo tako kot namizno posodo. Če se jed prižge, v posodi prekuhamo slano vodo. Dno na suho zdrgnemo s kromovim praškom.

Emajlirana posoda ne zanteva velikega truda. Lepo jo očistimo z vodo in terilom. Da bi odstranili mo bitne ostanke, ne smemo uporabljati ostrih sredstev. V posodo nalijemo nekaj vode, dodamo prgišče soli in počakamo, da se jed odmoči. Notranjost pa tudi zunanjost posode večkrat zdrgnemo z vimom ali s podobnim praškom.

Če kuhamo v aluminijasti posodi fižol, kavo, čaj in podobno, posoda znotraj potemni. To ni nesnaga, temveč zaščita prevleka in je ni treba čistiti. Odstranimo jo, če v posodi kuhamo kislo zelje, jabolka in podobno.

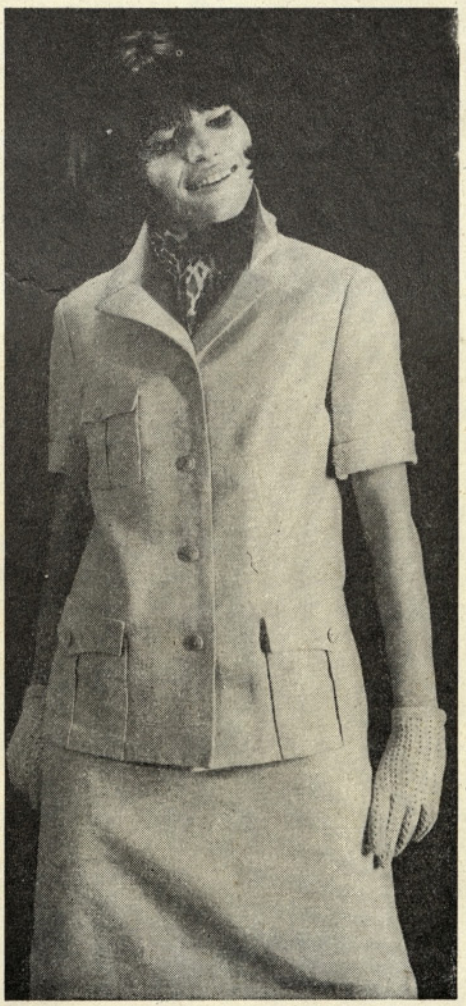

Tretji model je brezrokavni telovnik in ravno krilo, ki ga lepo dopolnjuje športna, ob robovih prešita bluza, nosite pa ga lahko tudi k poletnim platnenim hlačam. Modeli — Modna hiša, izdelava — Ideal.

Za izlete, za počitnice, pa tudi za mesto je nadvse primeren model dvodelne safari obleke z razširjenim krilom, ki ima na sprednji strani globoko zalikano gubo, jopica pa ima za spremembo dolge rokave.

Safari obleke so sešite iz lanakrila v peščenih niansah in so ekskluzivni modeli Modne hiše, Ljubljana-Maribor. Prvi je dvodelna obleka z ravnim krilom in jopico s kratkimi rokavi, ki jo nosimo lahko tudi s pasom.

Eva

foto JERKO

Kot Moda

Puščava, kamele in sonce so lahko fantazijski dekor, ki vam ga naslika domišljija ob modelih, ki so danes na naši strani. Ob njih mislite lahko na poletna potovanja z ladjo, na počitnice; brez posebne domišljije pa tudi na dnevne sprehode po mestni poletni cesti.

Modeli oponašajo sahariane, obleke afriških lovcev in so pri nas tudi dobile ime afriškega lova, safari. Značilne so barvne nianse saharskega peska, umazano bela, peščena in rumenkasta barva in značilni so tudi veliki našiti vojaški žepi, ki so vsekakor praktični in dekorativni.

Safari obleke so izdelek naše konfekcije in jih lahko dobite v treh različnih modelih. Prvi ima ravno krilo in srednje dolgo jopico s kratkimi rokavi, ki jo lahko nosimo tudi s pasom; drugi nekoliko razširjeno krilo, ki ima spredaj globoko udobno gubo ter jopico z dolgimi srajčnimi rokavi; tretji model pa ima za dopolnilo ravnega krila telovnik brez rokavov. Vse te obleke so sešite iz praktičnega domačega lanakrila, imajo pri jopicah na hrbtni strani v sredini visoke moderne razporke in okusne lesene gumbe.

Kot smo rekli, gre za praktična mestna in za počitniška oblačila, ki imajo le malo nenavadno ime in so pravzaprav nadaljevanje lanskih kavbojskih kril in oblek, zamenjave kavbojskih hlač, ki niso bile za mestno cesto. Torej so tudi safari obleke predvsem za mlada leta, vendar si jih lahko za počitnice ali za izlete privošči tudi bolj zrela ženska. Primerne so za marsikatero postavo, tudi malo manj idealno, prav v velikih konfekcijskih številkah pa jih sploh niso izdelovali.

Najboljše dopolnilo telovnikom so enobarvne športno prešite srajce ali lahki puliji z visokim privihanim ovratnikom.

tovariš

19 14. maj 1965
CENA 100 DIN

Gene Pitney, popularni francoski pevec popevk bo letos poleti verjetno gostoval v Ljubljani. O tem preberite razgovor z njim v današnji številki.